

„Toți au posibilitatea să obțină recolte bune și foarte bune, dar aceasta depinde de munca fiecăruia!”

Sub acest generos îndemn, cu această mobilizatoare concluzie s-au desfășurat lucrările Consfăturii cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură.

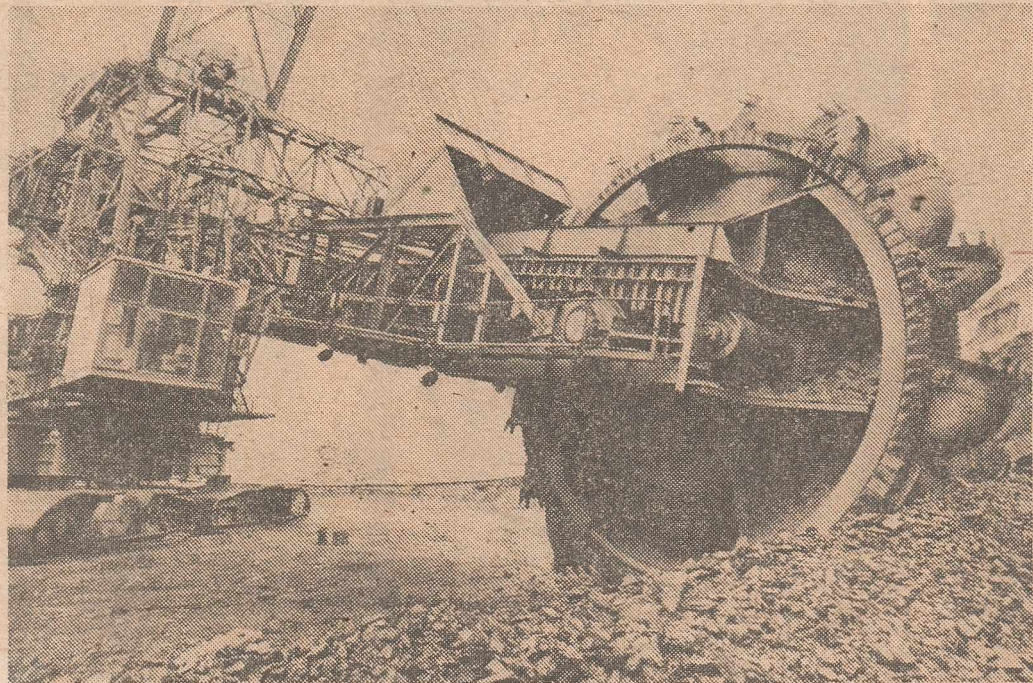
Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

mobilizator program
de acțiune revoluționară
pentru continua înflorire
a agriculturii socialiste

Extrase în pagina 3

O prioritate a fiecărei zile: cărbunele

La Rovinari, tehnica modernă se însoțește cu ambiția minerilor de a-și onora sarcinile de plan

Opinii

Știință și conducere

Revoluția științifică, revoluția tehnologică, revoluția agrară, revoluția industrială sînt astăzi, practic, coordonatele dezvoltării noastre; o dezvoltare intensivă, de o dinamică fără precedent, ce nu este posibilă fără o intensificare corespunzătoare a muncii științifice.

Știința, cercetarea științifică au devenit, de altfel nu mai e nevoie de nici o demonstrație, promotoarele progresului în toate domeniile.

Vasta activitate declanșată la nivel național de implementare a bazelor tehnologice noi, de creare a structurilor moderne de industrie, practic, o industrie la locul altelei, marcînd o treaptă superioară — tot ceea ce noi numim modernizarea producției — presupune folosirea intensivă a științei, a tuturor cuceririlor sale, în același timp, o permanentă competiție cu noi înșine. Această implementare continuă a factorului obiectiv cu cel subiectiv se regăsește firesc și în activitatea de conducere care, în contextul restructurărilor de amploare din economia noastră, al punerii sale pe baze noi, moderne, cu-

noaște o regîndire pe aceste coordonate noi, științifice.

Conducerea științifică, pirghie fundamentală de acțiune, alături de modernizarea producției organizarea științifică a acesteia, îmbină matematica din știința conducerii cu arta de a conduce. Căci în această muncă, de extremă finețe și responsabilitate, cu oamenii, competența implică și generozitatea conducătorului, modul în care el este — și știe să se manifeste ca atare — un izvor de energie pentru cei pe care îi conduce. Munca de conducere este un complex demers social ce necesită din partea celui ce o îndeplinește știința de a îmbina judicioasă matematică, rigoarea științifică cu arta de a lucra cu omul, cu puterea de a-l înțelege și a-l face să înțeleagă.

Știința conducerii moderne a delimitat clar rolul obiectivă-

(Continuare în pag. 14)

EUGEN PREOTU
Director al Intreprinderii
de aparate electronice
de măsură și industriale

Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură

În zilele de 1 și 2 septembrie s-a desfășurat într-o atmosferă de cald entuziasm Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură organizată din inițiativa secretarului general al partidului și care a prilejuit o amplă și pătrunzătoare analiză, efectuată în concordanță cu hotărârile și cerințele Congresului al XIII-lea, asupra rezultatelor obținute până acum la culturile de cereale păioase, stabilindu-se totodată cele mai eficiente căi și modalități de acțiune pentru desfășurarea în condiții optime a lucrărilor de toamnă în vederea pregătirii corespunzătoare a recoltei anului viitor.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, la recenta consfătuire desfășurată în sala Radioteleviziunii a prilejuit pentru cei prezenți reafirmarea sentimentelor de înaltă prețuire pe care oamenii muncii din agricultură noastră socialiste le poartă secretarului general pentru grija consecventă pe care o acordă înfloririi acestei ramuri prioritare a economiei naționale, emancipării continue a satului românesc, creșterii nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, indiferent că muncesc pe ogoarele patriei sau în marile întreprinderi ale prezentului nostru industrial.

Luând cuvântul în numele tuturor participanților la consfătuire, tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., a adus cu recunoștință profundă un fierbinte și respectuos omagiu celui mai iubit dintre fiii țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru tot ceea ce a făcut și face ca agricultura actuală a României socialiste să-și sporească ponderea în amplul program de dezvoltare a economiei naționale, înscriindu-se pe cele mai moderne coordonate în înfăptuirea istoricelor hotărâri ale Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Numeroșii participanți care au luat cuvântul în cadrul dezbaterilor care au avut loc în plen cit și pe grupe de județe, analizând în spirit critic și autocritic unele neajunsuri manifestate în diverse sectoare agricole și care au adus prejudicii recoltei anului 1987, cauzele care le-au determinat, s-au angajat cu înalt spirit de

răspundere să acționeze mai eficient în spiritul orientărilor date de secretarul general al partidului, astfel încât să asigure pe viitor îndeplinirea integrală a sarcinilor și obiectivelor concrete stabilite de noua revoluție agrară din țara noastră.

Înscriindu-și pe ordinea de zi reperele concrete ale analizei rezultatelor obținute în anul 1987 la cultura grâului, precum și la celelalte culturi care au fost recoltate în vară; livrarea producției la toate culturile conform programelor stabilite; evaluarea și programul de măsuri privind recoltarea și livrarea producției la culturile de loamnă; programul privind în sămânțările de toamnă; rezultatele obținute și măsurile ce se impun a fi luate pentru realizarea sarcinilor de plan în zootehnie, consfătuirea a prilejuit numeroșilor vorbitori care s-au înscris la dezbateri pe marginea problemelor ridicate să dea o înaltă apreciere activității neobosite a tovarășului Nicolae Ceaușescu, angajat cu totală dăruire și abnegație revoluționară în progresul multilateral al țării și creșterea prestigiului României socialiste în lume.

În același timp, în cadrul consfătuirii s-a exprimat în cuvinte de aleasă prețuire stima și profundul respect față de tovarăsa Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere internațională, pentru aportul de deosebită însemnătate la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la înfloritoarea dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii.

În cadrul dezbaterilor care au avut un stimulator caracter de lucru s-au scos în evidență experiența valoroasă a unor unități agricole fruntașe de stat și cooperatiste care au obținut realizări deosebite la cultura păioaselor, superioare celor prevăzute, examinându-se, în același timp, cauzele care au generat producții nesatisfăcătoare în unele unități stabilindu-se propuneri concrete pentru îmbunătățirea întregii activități, astfel încât recoltele viitoare să sporească pe măsura bazei tehnico-materiale de care dispune la ora actuală agricultura noastră.

În același spirit de înaltă răspundere a fost analizat sectorul zootehnic căruia îi revine un rol important în agricultura

noastră în ceea ce privește sporirea efectivelor de animale la toate speciile, asigurarea la timp a necesarului de furaje și creșterea pe această bază a producțiilor animaliere.

S-au prezentat în cadrul dezbaterilor măsurile ferme luate de fiecare județ, la fiecare loc de muncă pentru întărirea ordinii și disciplinei în respectarea programelor de muncă stabilite astfel încât să se utilizeze la un randament superior timpul de lucru și mijloacele mecanice prin aplicarea cu strictețe a tehnologiilor specifice fiecărei culturi, astfel încât să se realizeze sarcinile deosebit de importante ce revin agriculturii atât în acest an cit și pe întregul cincinal în așa fel încât producțiile agricole să crească în proporție directă cu necesitățile actuale ale economiei naționale.

În încheierea Consfătuirii a luat cuvântul tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuvintarea secretarului general al partidului fiind urmărită cu nemărginită trăire patriotică de toți participanții. Analiza temeinică, profund științifică pe care președintele statului a făcut-o tuturor sectoarelor agriculturii, ideile și orientările de inestimabilă valoare practică cuprinse în cuvintare vor determina, cu siguranță, un nou și puternic climat revoluționar de muncă și abnegație în toate sectoarele socialiste ale agriculturii, în vederea îndeplinirii tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economică a țării, astfel încât întregul nostru popor să întimpe Conferința Națională a partidului cu noi și însemnate realizări în toate domeniile de activitate.

Încheiată într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură a reafirmat hotărârile tuturor oamenilor muncii de pe ogoarele țării de a acționa cu cea mai înaltă exigență și spirit de răspundere revoluționară pentru transpunerea imediată în practică a indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan pe 1987 și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare în România socialistă și înălțarea întregii țări pe noi trepte de bunăstare și civilizație.

ION ANDRONE ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de joi a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost dezbătute Raportul privind realizarea planului pe luna august și măsurile pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe luna septembrie și trimestrul III 1987, Raportul cu privire la sarcinile de plan pe trimestrul IV și pe anul 1987, Raportul privind acțiunile desfășurate pentru elaborarea programelor de măsuri suplimentare de recuperare a restanțelor și de realizare a productivității muncii planificate pe anul 1987, Raportul privind programul de recuperare a depășirii cheltuielilor pe semestrul I 1987 și încadrarea în costurile de producție planificate pe anul 1987.

Luând cuvântul la încheierea dezbaterilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesar să se ia de îndată măsuri ferme în vederea îmbunătățirii radicale a întregii munci și recuperării neîntârziate a tuturor restanțelor, astfel încât, începând cu luna septembrie, activitatea economică să se desfășoare la un nivel superior, asigurându-se realizarea exemplară a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului. În centrul preocupărilor trebuie să se situeze îndeplinirea ritmică, integrală, la toate sortimentele a planului la producția fizică — condiție hotărâtoare pentru aprovizionarea corespunzătoare a unităților productive, pentru realizarea, la termenele stabilite, a contractelor economice. În mod deosebit, secretarul general al partidului a cerut să se pună în permanență pe primul plan realizarea producției de export și a exportului, lichidarea grabnică a oricăror rămășiți în urmă care mai există în acest domeniu. S-a cerut să se asigure forța de muncă necesară pentru realizarea integrală a programului de investiții stabilit. În cuvântul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras din nou atenția asupra necesității de a se lua toate măsurile pentru a se asigura încadrarea strictă în normele de consum stabilite, pentru reducerea în

continuare a acestora. S-a arătat că este necesar ca în toate ramurile economiei naționale să se treacă la măsuri ferme de reducere a cheltuielilor materiale și a cheltuielilor generale, pentru eliminarea oricăror forme de risipă și proastă gospodărire, de folosire judicioasă a materialelor prime și materialelor. În ceea ce privește productivitatea muncii, s-a indicat să fie luate toate măsurile care se impun în vederea desfășurării corespunzătoare a producției, întăririi ordinii și disciplinei, utilizării cu maximă eficiență a bazei tehnico-materiale, a timpului de muncă și a forței de muncă, ridicării continue a pregătirii profesionale a personalului muncitor. Secretarul general al partidului a cerut să se acționeze cu toată răspunderea pentru recuperarea oricăror restanțe și încadrarea riguroasă în prevederile planului. „Este necesar — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se tragă toate concluziile din activitatea de până acum și să se acționeze în așa fel, în lunile următoare, încât să se asigure îndeplinirea exemplară a planului pe acest an la toți indicatorii. Să facem astfel încât, până la Conferința Națională a partidului din luna decembrie a acestui an, toate județele și toate întreprinderile să lucreze la întreaga capacitate, să-și realizeze în întregime sarcinile de plan”.

În cadrul ședinței au fost, în continuare, discutate și aprobate Raportul privind producțiile realizate la cerealele păioase și la celelalte culturi recoltate în vara anului 1987 și Raportul privind evaluarea producției la culturile de toamnă, recolta 1987. S-a apreciat că, pe ansamblu, s-a obținut o producție agricolă satisfăcătoare.

Conducătorul partidului și statului a cerut să fie luate toate măsurile pentru strângerea la timp și fără pierderi a întregii recolte din acest an. Totodată, s-a cerut să se acționeze cu hotărâre pentru efectuarea în bune condiții a lucrărilor agricole de toamnă, pentru pregătirea corespunzătoare a recoltei anului viitor.

P. NICOARA ■

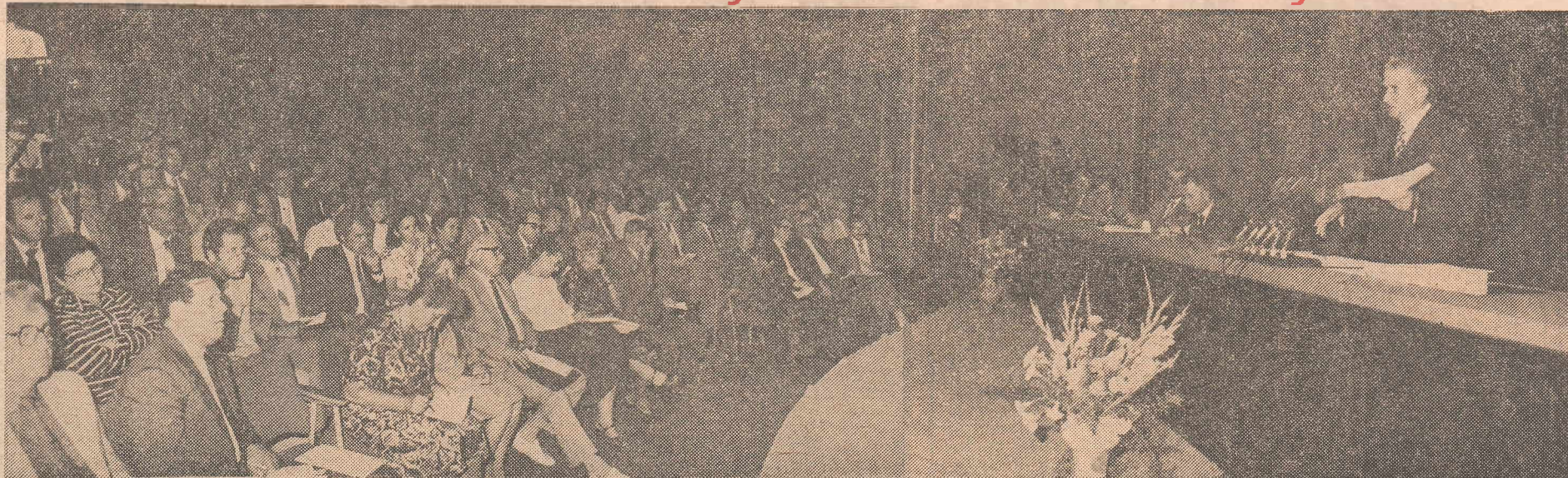
Pe ogoarele patriei, un dialog rodnic

În continuarea dialogului de lucru cu oamenii muncii de pe ogoare, în cursul săptămânii trecute, conducătorul partidului și statului nostru

Idei, orientări, îndemnuri din

Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu

Au trecut 8 luni din anul 1987 — cel de-al doilea an al celui de-al 8-lea cincinal. S-au strîns culturile de vară și se cunoaște evaluarea producției la recoltele de toamnă. Se poate deci face o apreciere generală a felului cum s-au desfășurat lucrările, a rezultatelor obținute în acest an. Pe această bază, trebuie să se tragă și concluziile cu privire la perfecționarea și îmbunătățirea activității în toate sectoarele producției agricole, pornind de la faptul că agricultura, una din ramurile de bază ale economiei naționale, trebuie să-și aducă o contribuție mai însemnată la dezvoltarea generală a societății, la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate a noii revoluții agrare în România.

Pe baza rezultatelor de pînă acum, precum și a prevederilor pînă la sfîrșitul anului, putem trage unele concluzii generale cu privire la agricultura din țara noastră. În primul rînd, trebuie să subliniem faptul că atît rezultatele din anul trecut, cît și rezultatele obținute în anul acesta, în condiții mai grele de climă, demonstrează cu putere superioritatea agriculturii socialiste, justețea politicii partidului nostru, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea privind agricultura, înfăptuirea noii revoluții agrare în România.

Deci, prima problemă care trebuie să stea în fața tuturor unităților și județelor este stringerea la timp, în perioadele stabilite, a recoltei, depozitarea ei, în mod corespunzător, așa cum este stabilit.

În al doilea rînd, sînt însăși înfăptuirea de toamnă — de grâu, orz și altele. Practic mai sînt doar 10 zile pînă la începerea însămînțării. Arăturile pentru însămînțările de toamnă sînt întîrziate. Trebuie trecut cu toată hotărîrea — așa cum s-a dezbătut în consfătuire și cum s-a atras atenția mai de mult — la stringerea recol-

tei, cu prioritate de pe terenurile stabilite pentru însămînțări, la efectuarea arăturilor în conformitate cu cerințele și normele stabilite. Practic, nu trebuie să se însăși înfăptuirea decît la cel puțin două săptămîni după arături. Ținînd seama că pînă la 10 octombrie trebuie să terminăm total însămînțările în întreaga țară, iar în zonele de deal pînă la 1 octombrie, aceasta presupune că și arăturile trebuie să fie, practic, încheiate în întregime pînă la 25 septembrie în zonele de șes, iar în celelalte zone pînă la 15 ale acestei luni. Timpul este foarte scurt, dar dispunem de suficiente tractoare și mijloace pentru a realiza lucrările. Trebuie să organizăm temeinic întreaga activitate pentru a realiza lucrările la timp.

În conformitate cu prevederile programului pentru anul viitor, în 1988 nu trebuie să avem unități agricole — nici de stat și nici cooperatiste — cu producții de grâu mai mici de 5000 kg la hectar și de orz de cel puțin 5000 kg la hectar! Dar, normal, lucrînd bine, n-ar trebui să avem unități sub 6000 kg de grâu la hectar, numai în cazuri cu totul deosebite de calamități — însă acestea se judecă în mod separat. Normal nu trebuie să avem recolte mai mici! Anul viitor trebuie să crească considerabil numărul județelor — și am dori să avem în toate zonele țării județe care să obțină titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare”, precum și un număr incomparabil mai mare de unități de stat și cooperatiste care să obțină acest înalt titlu. Nu mă refer la culturile de primăvară, pentru că le vom discuta în consfătuirea din decembrie.

Este necesar să crească răspunderea consiliilor populare comunale, orașenești, județene în buna desfășurare a lucrărilor agricole. De aceea am și reintrodus registrul agricol. Consiliul popular comunal răspunde de efectuarea însămînțărilor și lucrărilor la

timp, de bună calitate. Indiferent că e întreprinderea de stat sau cooperatistă, acestea sînt pe teritoriul consiliului popular comunal — organul de stat care poartă răspunderea ca toți să respecte legea, toți să însăși înfăptuirea la timp și în bune condiții. El are răspunderea să raporteze unde se încalcă normele și legile țării. Cu atît mai mult trebuie să facă acest lucru consiliile orașenești și consiliile populare județene. Trebuie să se înțeleagă clar că direcțiile generale agricole sînt organe de specialitate subordonate consiliului popular și că ele răspund de activitatea lor în fața consiliului popular, iar consiliul popular poartă răspunderea să controleze activitatea tuturor organelor agricole și efectuarea lucrărilor în bune condiții în toate domeniile.

În acest cadru, doresc numai să menționez marea răspundere care revine cercetării științifice, Academiei Agricole, institutelor care nu toate — mă refer la unele institute și la multe din stațiunile județene — își îndeplinesc în mod corespunzător rolul pe care îl au în acest domeniu. Am menționat că avem rezultate bune; dar dacă toate unitățile de cercetare, unite cu unitățile de învățămînt, ar acționa așa cum trebuie, am obține rezultate incomparabil mai bune. Este necesar ca realmente cercetarea, învățămîntul să se ocupe nu numai de noi soiuri, dar să urmărească și aplicarea în producție a rezultatelor cercetărilor lor.

În societatea noastră socialistă bunăstarea personală este strîns legată de creșterea avuției generale, de bunăstarea generală a întregii națiuni. Diferențierea veniturilor și retribuțiilor după muncă nu schimbă principiul de bază al socialismului, pentru că aceste diferențieri sînt strîns legate numai de munca și de felul cum fiecare își îndeplinește sarcinile. Nimeni, sub nici o formă, nu poate să-și asigure venituri fără muncă sau pe seama muncii altora!

pentru viitorul recoltelor noastre

a mai vizitat unități agricole din județele Iași, Vaslui, Galați, Brăila, Tulcea, Constanța și Ialomița

Reportaj în județul Botoșani

Starea de grație când se împlinește un vis

De pe platoul pe care a fost ridicat cu mai bine de cinci veacuri în urmă, orașul se ivește impunător, cu zidiri albe, radios în soarele dimineții. Aerul e curat și fraged ca miezul răcoros și parfumat al unui măr desprins de printre frunze pe care sticlesc boabe de rouă. E dimineață la Botoșani și în orașul acesta care-și înalță statura zveltă și tinăra din cuprinsul imenselor parcuri, de care localnicii sint atât de mindri, s-ar zice că ne-am rătăcit într-un oraș de vacanță, într-o stațiune de odihnă. Dar bineînțeles că nu este așa. Fiindcă strada, străzile, sint pline de oameni care-și grăbesc pasul spre ținte precise. E ora când în fabrici intră schimbul întâi, când se deschid magazinele, când întreprinderile și instituțiile orașului încep o nouă zi de muncă. Aceia care au venit pînă aici, de departe, ca să calce pe urmele lui Eminescu, Enescu, Iorga, apar ceva mai tirziu pe treptele hotelurilor și nu se grăbesc, desigur. Pe ei, timpul nu-i mină din urmă. Și cit se află pe-aici, în trecere, ca să-și petreacă vreo câteva zile de concediu își îngăduie să creadă că valoarea orei este exact aceea care se nimereste să fie iar minutul nu contează chiar deloc. Am stat de vorbă cu vreo cîțiva dintre aceștia și mi-au spus cinstit, cum se și cuvine, că orașul acesta, așa cum arată el astăzi, a fost pentru ei o revelație. Nu știau că orașul acesta a trecut de sute de mii de locuitori și au aflat astfel, cu surprindere, că el se numără printre orașele mari ale țării. Despre orice lucru avem, desigur, o imagine pe care ne-am făurit-o pe temelii a ceea ce știm că a fost lucrul acela la un moment dat, dar iată că se poate ca timpul, fie și pe durată scurtă a citorva ani, să soubere ceea ce a devenit o prejudecată și e bine de știut că Botoșaniul nu este astăzi doar vechiul tirg — așa cum i-am moștenit imaginea — care și-a înălțat puțin fruntea, ci este un oraș nou, un oraș mare, un oraș puternic, un oraș frumos.

Prin 1938, revista „Sociologie românească”, editată sub direcția lui Dimitrie Gusti, scria că „orasul acesta dă înapoi, regresează”. Titlul aceluia studiu era prin el însuși edificator: „Botoșani, un oraș în declin”. Dar să cităm în continuare: „Și aspectul orașului arată decadere. Faptul că aproape nu se mai clădește arată cum Botoșaniul evoluează cu pași repezi spre o existență rurală”. Și acum ni se pare drept să-l ascultăm pe Ioan Cotoacariu, primarul de astăzi al municipiului: „Realitatea este că am moștenit dinainte de 23 August 1944 un oraș slab dezvoltat economic. Era un tirg de comercianți și mici mesugari, cu mahalale mizere și străzi noroioase. Vă puteți închipui ce reprezenta industria orașului dacă în 1948, la raționalizare, au trecut în patrimoniul statului patru unități industriale în care lucrau vreo 300 de oameni. Pe scurt, orașul se găsea la periferia vieții economice a țării. De aceea, privind retrospectiv cum a evoluat Botoșaniul în anii construcției socialiste, imaginea care se impune este aceea a unui dinamism constructiv care a aliniat orașul nostru la ritmurile înalte de dezvoltare ale țării. O nouă vîrstă, mai fertilă decît oricare altă vîrstă din istoria lui, a cunoscut orașul în anii de după Congresul de la IX-lea al partidului. Epoca Nicolae Ceaușescu, epoca unor mărețe cîștiguri, a însemnat pentru Botoșani și locuitorii săi ridicarea necenzurată pe trepte noi de civilizație socialistă. Am avut onoarea și bucuria de a primi vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în 1966, 1969, 1970, 1975, 1977 și 1982, momente de suprem avînt revoluționar al comunistilor, al tuturor colectivelor de oameni ai muncii, de angajare entuziastă în efortul constructiv de a îndeplini îndemnul secretarului general al partidului ca Botoșaniul să devină un puternic centru industrial în nordul Moldovei. În această epocă de lumină, de muncă și creație, în Botoșani au fost construite mai multe întreprinderi de interes republican aparținînd industriei constructoare de mașini, electrotehnicii, industriei chimice, ușoare și alimentare, precum și întreprinderi vizînd construcțiile, gospodăria comunală și locativă, prestări de servicii, unități moderne ale cooperăției mesugărești. Întreprinderi ca „Electrocontact”, „Melana”, „Integrata de în”, Întreprinderea textilă „Moldova”, Întreprinderea de confecții sau Întreprinderea de prelucrare a lemnului, fabrică astăzi produse bine apreciate în țară și în străinătate pentru calitatea și competitivitatea lor. Trebuie să vă spun că, la un moment dat, ritmul de dezvoltare economică a Botoșanilor a fost de peste 30 la sută, mult superior celui înregistrat la nivel național. Astfel, s-a ajuns ca producția industrială a celor 31 de întreprinderi botoșănești să fie, acum, de 15 ori mai mare decît cea din 1965. Și populația municipiului a crescut, de la 36 500, în 1965, la peste 100 000, astăzi. Pentru oamenii aceștia s-a construit mult, în ultimii 22 de ani, s-au ridicat cartiere întregi cum ar fi Primăverii, Gării, Rîndunicii, Griviței, Parcul Tineretului, Bucovina, și putem adăuga că primul cartier dintre cele menționate are astăzi mai mulți locuitori decît populația orașului din 1965. Și e un adevăr pe care nu place să-l subliniem că fiecare dintre aceste cartiere își are originalitatea sa arhitectonică și că imbina tradiția locului cu viziunea modernă”.

La Botoșani s-a împlinit, în mod fericit, una din ideile principale ale politicii partidului nostru, ale secretarului general tovarășului Nicolae Ceaușescu, de repartizare rațională și echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. La Botoșani, dar nu numai în capitala județ, ci pretutindeni în cuprinsul județului, în orașe care și-au preschimbât înfățișarea și se înnoiesc din temelii precum Dorohoi, Darabani și Săveni, ori în comune ca Bucecea sau Ripiceni, unde lucrătorii pămîntului au făcut ca valoarea producției agricole, în ultimele două decenii, să crească de 3 ori, oamenii au simțit că timpul merge în pas cu năzuințele lor cele mai îndrăznețe și că răsplata dreaptă a muncii lor se împlineste aievea prin reșezarea acestui ținut între repere noi de demnitate, bogăție și frumusețe. Pentru cei care plecau să-și găsească un loc de muncă departe de casă, acesta a fost, la urma urmei, un act de profundă și emenească dreptate. Și de aceea ei fac din muncă o mare și sfîntă datorie pentru binele țării și-al lor, așa după cum se vede și din străduința lor de-a întîmpina, cu succese de prestigiu, Conferința Națională a partidului și aniversarea a 40 de ani de la proclamarea Republicii. Nu de muncă s-au ferit ei, botoșănenii, vreo dată. Dimpotrivă, colindau lumea ca să poată găsi un loc în care să poată agonisi cinstii piinea copiilor lor. De aceea, am spune, viața la Botoșani are acum starea de grație a timpului în care se împlineste un vis.

Reportaje de : DUMITRU CONSTANTINESCU
FLORIN CONDURĂTEANU
Fotografii : AGERPRES

Întoarcerea acasă

Cunoaște drumul de la Dorohoi la Turda tot așa de bine cum știe că pe el îl cheamă Sava Băetu. Drumul acesta, dacă știi unde să schimbi trenurile, nu-i cine știe cit de complicat ca să-l străbați cu povara în suflet că ai să ajungi istovit la capătul lui. Și cu toate acestea, o povară trebuie să fi fost desprinderea de casa părintească din Dumeni, la cîțiva kilometri de Dorohoi, și numărarea haltelor și gărilor atunci când a mers pe drumul acesta pentru prima oară. Pe atunci nu era decît un copilăndru care pleca să-și găsească un rost în lume. La Dorohoi, văzuse bine, nu prea avea ce face, iar a lucra undeva, într-o fabrică, era visul lui. Prin părțile acestea ale Moldovei a existat cîndva o frumoasă tradiție a meșterilor sticlari, renumiți în țară și în lume. Dar cu timpul, din renumele acesta nu mai rămăseseră decît cioburile, amintirile, cupjorale se stinseseră unul după altul și cei care mai apucaseră să deprindă meseria plecaseră prin alte locuri din țară ca să facă gloria altor sticlării. Cei rămași pe-acasă n-aveau decît să audă ce mai povesteau bătrîni, cînd își mai aduceau și ei aminte de vremea tineretilor, iar meșterul acesta, pe scurt, cădea în uitare. Zburase, cu aripi mari și grăbite, de prin partea locului. Și Sava Băetu a plecat în lume, după el, ca după o pasăre rară. De ce tocmai la Turda și nu în altă parte? Pentru că se opoșise pe-acolo un unchi al lui și acela îi tot trimitea scrisori prin care-l imbia să se aștearnă odată la drum și să vină să învețe meseria asta atît de frumoasă.

La Turda a făcut școala profesională, apoi școala de maiștri. Tot acolo s-a căsătorit, cu o ardeleancă. Muncea din toată inima și n-ar fi avut nimic împotriva să se considere un om

fericit. Dar anii au trecut și de fiecare dată cînd se întorcea pe acasă, pe la Dorohoi, găsea o lume tot mai tinăra și mai plină de viață. „Da, zice maistrul, anii au trecut și iată că în '68 tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitează pentru prima dată Dorohoiul și află despre tradiția meșterilor sticlari de prin aceste locuri și despre imensele rezerve de nisipuri cuarțoase de la Miorcani și Hudești, cele mai bune din țară. Așa cum a procedat întotdeauna, în vizitele sale de lucru, s-a sfătuit cu oamenii și hotărîrea a fost luată. Spiritul de inițiativă, grija pentru dezvoltarea tuturor zonelor țării, hotărîrea în acțiune ale secretarului general al partidului au făcut ca vechiul meșter al sticlării să dobîndească o strălucire nouă aici, la Dorohoi, unde s-a construit o întreprindere modernă”.

În timp ce se construia întreprinderea, un studiu făcut de centrală ajungea la concluzia că prin fabricile de sticlărie și porțelan din țară lucrau 120 de oameni de fel din Dorohoi sau de de prin satele din preajmă. De fapt, aceștia erau muncitori cu înaltă calificare, cu categorii superioară. Ceilalți, aflați pe treptele de început ale meseriei, erau mai mulți, bineînțeles. Cîr este că din grupa celor 120 de buni meseriași, la primul apel pe care județul l-a adresat fiilor lui să vină și să lucreze acasă, s-au întors 80. Iar printre ei s-a numărat și Sava Băetu, maistrul care astăzi este secretarul comitetului de partid al întreprinderii. El a venit aici împreună cu soția, Minadoria, care de fel e din Turda și lucrează la Dorohoi tot ca maistrul sticlar. Desigur, spune Sava Băetu, imensa majoritate a celor citorva mii de muncitori din întreprindere n-au urmat același drum ca el sau colegii lui

care s-au întors acasă. Aproape toți sint tineri, n-a fost nevoie ca ei să plece nicăieri, s-au înălțat în viață odată cu fabrica și au putut să învețe meseria chiar aici, lingă casele părinților lor. Cînd a început să producă fabrica, în '73, unii dintre ei mai mergeau la grădiniță. Și de-atunci încoace, întreprinderea a crescut și ea, odată fiecare etapă de dezvoltare. Acum, întreprinderea de sticlărie și porțelan aflîndu-se în a cincea vîrstă a istoriei ei atît de scurte și pregătindu-se să întîmpine Conferința Națională a partidului prin livrarea la export a cristalului de Dorohoi, produs pentru prima oară în luna aprilie a acestui an, și despre care se zice că e la fel de bun ca orice cristal foarte bun produs în lume. Dealtfel, aproximativ o treime din producția totală a fabricii se exportă, prin contracte încheiate cu 32 de firme străine, iar faptul acesta e suficient de semnificativ pentru a înțelege că în meșterul sticlării de aici strălucește, ca un grăunte de lumină, o mare ambiție. Odată, pe cînd se afla la New York, pentru încheierea unor contracte de export, zice Sava Băetu, gazdele i-au invitat pe români să vadă o expoziție de sticlărie. Erau adunate acolo, zice el, obiecte din lumea întregă, frumuseți de preț, ce-ți luau ochii. Și s-a nimerit ca la un moment dat, oprindu-se în fata unei vitrine, unul dintre americani să spună: Aici sint obiectele cele mai frumoase, cu sticla de cea mai bună calitate. Atunci el s-a apropiat și a văzut inscripția cu litere mici inscripția „Dor”, care e denumirea codificată, pentru export, a orașului Dorohoi. Și n-a mai putut să nu facă mărturisirea că sticla aceea fusese modelată chiar de el, maistrul Sava Băetu. N-a simțit chiar deloc, în clipa aceea, că ar fi dat dovadă de lipsă de modestie. De ce n-ar fi spus adevărul? Însă acasă, între cei de-o meserie cu el, nu mai socotește că e dator să spună că el, Sava Băetu, este unul dintre cei mai mari meșteri sticlari din țară.

Nu numai deputat, ci și vecinul de la etaj

Botoșaniul este un oraș aproape de inimă. Îți trimite ca o mângâiere spre stînga pieptului parfumul nostalgic al clădirilor lui vechi și bolților de verdeață și ca o vitamină freacă-mîntul optimist al noilor cartiere. Parcurgem împreună cu deputatul Gheorghe Naum strada Mihai Eminescu din circumscripția 41, cu pas agale, nu din lipsa unor treburi urgente, ci din dorința de a gusta fiecare detaliu al armoniei din jur. Cele 22 de blocuri cu 4 etaje, cochete și luminoase, parcă zimbesc soarelui în acest început blînd de toamnă. Sint bine întreținute, cu ordine în balcoane, cu holuri și scări scînd de curățenie, ceea ce recomandă ca buni gospodari pe cei ce le locuiesc. Spațiile verzi sint într-adevăr verzi, iarba este tunsă proaspăt, iar florile de diferite culori, cu pămîntul rîndurilor de curînd săpat, arată că sint îngrijite cu gust și dragoste. „Căutăm să mulțumim astfel grijii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru apartamentele confortabile și plăcute puse la dispoziția zecilor de mii de familii — ne spune deputatul. Ne-am luat obligația să răspundem și de pliuza verde din mijlocul celor 4 benzi de circulație ale străzii, pe care o „dădăcim“ zilnic, prin rotație cel de la cite o scară de bloc, pentru că florile și firul ierbei au de respirat aburul otrăvitor al țevilor de eșapament. Cu contribuția oamenilor și munca lor am construit în cartier o fințînă ce oferă nu numai apă rece, dar și o undă de romantism. Cea mai mare bucurie a fost însă, cînd am sădit cele cîteva sute de tei, căci ei ne aduc mai aproape pașii lui Eminescu. Poate dragostea noastră pentru marea poet i-a făcut să se prindă toți, și iată, să crească sănătoși și destul de înalți în acești 2 ani“. O discuție cu Gheorghe Naum e dificilă, căci e mereu intreruptă de saluturile zecilor de oameni ce trec pe lîngă noi. Este șeful sectorului de arhitectură și sistematizare. De cînd s-a născut, viața îi e legată de Botoșani, locuiește în cartierul în care este deputat și are o fire deschisă și prietenoasă ce-i invită parcă pe toți să-i spună păsurile. „Nu-mi place să mă sui la tribună în întîlnirile trimestriale și să notez problemele într-o agendă. Eu sint colegul de la etajul trei, căruia i se sună la ușă, care-si pune cămașa și merge pe loc unde e nevoie“. Este un fel de deputat veteran, de 18 ani este mereu ales și face totul cu mult suflet căci îi place să lucreze cu oamenii. A ajuns să-i înțeleagă și să se facă înțeles. Cînd oamenii l-au văzut în fiecare zi cu grebla în mînă la nivelarea terenului de volei și montarea meselor de tenis, le-a fost rusine să se ascundă după perdea și au coborît și ei. Se apropie de noi o femeie cu un băiețel de mîpă. „Vă rog să mă ajutați ca acum 2 ani. Se apropie 15 septembrie și iar nu găsec talia lui de uniformă“. Gheorghe Naum ride, bagă mîna în cîuful blond al puștiului cu alură de viitor halterofil și îi spune: „Miine să ai cravata de pionier călcată ca să te probezi în oglînda cu noua uniformă“. La 2—3 zile face raiduri prin numeroasele magazine de la parterul blocurilor și vede dacă este curat, dacă „se găsește“ sollicitudine și dacă e nevoie să intervină pe la depozite pentru aprovizionarea cu mărfuri. Unul din marile lui succese a fost acțiunea de introducere a gazului metan la bucătării. A participat la prima aprindere a unui ochi de aragaz și a fost îmbrățișat de toată familia ce locuia acolo. E una din amintirile lui dragi. „Citeodată mai văd la primărie oameni din cartier în fața ușii comisiei de judecată în dispută pentru lucruri minore. Îi bag la mine în birou și pînă nu-i împac nu mă las“. A cîștigat încrederea și prietenia oamenilor și de aceea acțiunile ce le inițiază nu sint precedate de multă muncă de lămurire. De exemplu, nu e o problemă să îndeplinească planul de colectare a materialelor refolosibile

cu mult înainte de sfîrșitul anului. Ce-mi doresc? Să nu pot cuprinde în brațe trunchiul teilor pe care i-am sădit cu toții“. În alt colț al orașului, în cartierul Bucovina II, un alt deputat, Gheorghe Pricopi este catalizatorul acțiunilor cetățenesti de infrumuselare a cartierului. Blocurile variate arhitectonice, sint inveselite de peticele verzi ale suprafețelor cu iarbă și flori, de arbuști ornamentali și de ciripitul copiilor din spațiile de joacă. Proaspătul vegetației, aleile curate ca lînleumul din case, trotuarele pe care nu vezi nici o neglijență numită muc de țigară sau bilet de autobuz, leagănele și toboganele care nu scîrție a vaiet și nu au nici o „rană“, demonstrează că mina gospodarilor intervine zilnic peste tot. Gheorghe Pricopi este inginer la întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă și bucovinean get-beget. „Perioada grea

Să semeni în brazdă și idei

„E o datorie să respectăm pămîntul mînos al Bucovinei, pașiștile ei încărcate de verde, și trebuie să-i plătim dărniciile cu dragoste și muncă adevărată“, spune inginerul șef Gheorghe Obadă. Un adevăr simțit din totdeauna cu inima de oameni ai acestui nord de Moldova atunci cînd s-au aplecat deasupra brazdelor. Aici se află Consiliul Unic Agroindustrial Sîndriceni, cel mai mare din județ. Mille lui de hectare lucrate cu grijă și priecpere, cit mai aproape de exigențele Noii Revoluții Agrare și de indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, date cu ocazia ultimei vizite prin unele unități din județ, rodese în producția mari de griu, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr. De la cele 21 de mii de bovine, 3 000 de porci și peste 60 de mii de oi crescute în C.A.P.-uri dar și în curțile populației, pornesc spre nevoile țării 3 000 de tone de carne, 7 000 de hectolitri de lapte de oaie și peste 50 000 de vacă. Debitul Jiției, însă de lapte. Campionul CUASC-ului și al județului este C.A.P. Dorohoi, dar în urma lui alte cîteva unități îi urmează exemplul, ba fac tot posibilul să-l depășească. În plasa liderului, cum se zice în sport, C.A.P.-urile din Brăești și Broscăuți. Firea bucovinenilor are rotunjimi de blindete, dar și ascuțimile ambiției. Ca să-i întrecă pe vecini, țărani au început nu numai să lucreze conștiincios, ci să semene în brazdă și idei. „Scrie în ziare de mo-

a fost la început cînd cele 1200 de apartamente erau în construcție“ — ne spune. „Nici nu terminase bine constructorul, că ne-am suflecat mîncelele și am evacuat molozul, am nivelat terenul, am plantat flori, încît si ei s-au mirat de rapiditatea noastră. Ca la început de drum nu toate merg din plin. Un robinet se defecta, un calorifer nu încălzea, se mai spărgea o conductă. Oamenii îmi deschideau ușa la birou, iar eu plecam imediat cu cite o echipă și necazul era operativ înlăturat. Azi e liniște și mă bucur că cetățenii îmi trec pragul doar ca să-mi ureze bună dimineata. Ba odată, un tînăr a avut treabă la primărie și a venit să-mi spună că tot pe mine mă va algea“. Ride cu poftă. Sarcina care-l preocupă acum este stringerea materialelor refolosibile. Au predat 9 tone de hirtie, peste 10 de metal, aproape o tonă de cioburi, sprayuri și la toate planul e depășit încă din august. Din zece mii locuitori a făcut zece mii de prieteni, pentru care intervine și la spital cînd au cite o neplăcere cu sănătatea. Vorbind de la suflet la suflet cu oamenii, e firesc ca acțiunile obtesti să nu fie formale, ci cu fond și de eficacitate pentru cartier, deci pentru ei.

Doi deputați, de fapt doi oameni simpli dintr-un oraș în care se construiesc amintiri frumoase pentru viitor.

mașini reparate la timp, cu mecanizatori care nu mai conduceau azi o combină, miine alta. Primarul din Brăești, Dumitru Barnea și oamenii lui au amenajat un iaz cu care irigă pășunea, au construit un pod și cultivă răchită și sorg pentru mături și coșuri vindute rentabil. Mihai Orhei, primarul din Broscăuți și cooperatorii nu s-au lăsat mai prejos și au construit 2 sisteme de irigații plus 3 iazuri și cresc 60 de cai. Țăranii care se întrec nu numai prin hărnicia brațelor, ci și prin numărul inițiativelor, și asta spre folosul țării, deci și al lor.

Undeva, la marginea Brăeștii se află Asociația economică intercooperativă de îngrășare ovine. Auzind de ea, parcă au coborît de pe coline toți micii Bucovinei. Și cum să nu vină cînd se simt aici ca într-o tabără de vacanță, unde sint „dădăciți“ cu grijă și dragoste. La sosire, erau niște micii plîpînzi de 12 kg, iar la plecare devin niște berbecuți viguroși de peste 35. — „Se rulează 25 de mii de miei care după 6 luni cresc de 3 ori în greutate și 3 000 de oi de la reformă care după îngrășare se sacrifică la abator, — ne spune directorul Dumitru Pascal. Căutăm să le asigurăm un confort optim și o hrană științifică de nutrețuri concentrate în amestec cu fin vitaminos“. Șoproanele, cu grătare de lemn de culoarea parchetului, sint aerisite și de o curățenie amintind mai curînd de un dispensar veterinar, fără n'ci o murdărie sau miros, încît numai behăitul își aduce aminte că e o locuință de oi. Aici, la o margine de comună, se desfășoară o adevărată muncă științifică, în care competența are alături o mare dragoste de an-

male. Se studiază în detaliu comportamentul animalelor, chiar gruparea în boxe se face după criterii de rasă, greutate, stare fiziologică, se caută cele mai adecvate condiții ca să nu existe stress la „colocatori“. Directorul Dumitru Pascal e tînăr, are 35 de ani și după facultate, a venit aici, în Bucovina natală. Și-a suflecat mîncelele și s-a pus pe treabă pînă noaptea firzii împreună cu prietenul și colegul lui Vasile Munteanu, găsind mereu cite o soluție de a îmbunătăți. După cîteva luni, încă stagiar, a fost numit director cu dispensă, și de 10 ani investește aici cu folos muncă, priecpere și suflet, alături de aceeași echipă de oameni. „Ne-am gîndit că în spațiile libere rămase cînd oile de la reformă pleacă la pășune să creștem 30 de mii de pui și, livrînd la stație cele 25 de tone de carne, facem o treabă rentabilă“, — adaugă. Bun organizator și inventiv, nu închide iarna șoproanele cu alte materiale de construcție, ci cu baloturi de paie, pe care primăvara le dă la meniu miilor. Cu alte cuvinte, cînd vine căldura, aceștia își mîncă cu poftă peștii. Au fost gazde bune, din moment ce dispensarul veterinar cam șomează neavînd veterinar și mortalitate, iar la plecare miei a-tîrnă serios la cîntar.

Specialiștii din U.R.S.S. care au vizitat stațiunea au avut numai cuvinte de laudă și i-au bătut admirativ pe umăr. „Am fost în Australia, mai curînd țara oilor decît a cangurilor. Cînd ai pășuni cit continentul mai poți sta și la umbră să bei coca-cola. Oricum m-am convîns că mioara noastră de Botoșani nu ne face de ris nici ca lînă, nici ca lapte, nici ca fințe și blăni și piei“.

Aeroioni și apă vie

Nici nu visa blînda și patriarhală Bucovină că o să însemne și electronică și electrotehnică de virf. Peste atmosfera ei de vacanță la bunici a adiat aerul proaspăt al innoirilor socialiste, al dinamismului unei industrii cu statură impunătoare. Undeva, la o margine de Botoșani, în 1975, a văzut lumina zilei întreprinderea Electrocontact. A crescut vîzînd cu ochii ca voinicul din poveste și dacă la 12 ani copilul nici nu se gîndește la primul examen de treaptă, mezinul industriei electrotehnice, și el de această vîrstă, și-a trecut cu succes examenele de maturitate. „La început erau 260 de oameni care construiau 20 de produse, ca limitatoare de cursă și aparat electric pentru mină — povestește directorul Mihai Emil Alexa. Acum, 5 400 de muncitori de înaltă calificare sint autorii a 700 de aparate electronice și mijloace de automatizare cu 1600 de variante constructive. Cele 3 vizite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost punctul de pornire în tot atîtea ample etape de dezvoltare a uzinei, au reprezentat indicații de mare profunzime privind electrificarea și miniaturizarea produselor“. Producția în acești ani puțini a crescut de 22 de ori. Aparatajele grefate cu firma botoșeneană circula pe toate meridianele lumii, în U.R.S.S., China, India etc., fiind competitive cu cele produse de țări cu vechi tradiție. Maistrul Constantin Mardare, de fel din Bucecea ca și directorul, a fost al șaptelea muncitor care s-a angajat la Electrocontact. Ca el, au coborît de pe plaiurile de nord de Moldova spre circuitele integrate și Gheorghe Clim, Constantin Sădovei, Ilie Bulău și alții. Deși întreprinderea e tînără și modernă, aici se conjugă tot timpul verbul a moderniza. Pînă acum, piesele se acopereau împotriva coroziunii cu un procedeu ce dădea naștere la cianuri poluanți. Zincarea necianurică a înlăturat acest dezavantaj, dar agentul de lăcuire se aducea din import pe bani grei în valută. Inginerii Severin Piaskovschi și Angela Dupu nu s-au speriat că nu sint specialiști în chimie și s-au apucat de cercetat. Acum, instalația lor din curte produce această substanță made în Botoșani de 5 ori mai ieftin decît cea din străinătate. Prin autototare, Iulian Ursu a construit un sistem de depozitare pe verticală a subsansamblelor în elevatoare mecanizate, încît muncitorul de la bandă apasă pe un buton și este servit prompt cu

matrița dorită. Șeful organizației fabricației, inginerul Victor Teișanu, care a venit din București de la proiectare cum a auzit că s-a montat prima grindă a halelor, aici, aproape de satul natal, ne spune: „Cînd e vorba de o îmbunătățire tehnologică nu există domenii mari și mici. Am aplicat și nitruațea ionică a matrițelor, dar și inovația ingineriei Didina Marian și a muncitorilor Sorin Zimbru și Mihai Ghițun, care scriind serigrafic direct textul pe fiecare produs, renunță la eticheta din aluminiu atît de scump. Aparatura ce o producem pentru schemele de automatizare ale mașinilor unelte, benzilor, războaielor de țesut, avertizorul pentru pierderea lichidului de frînă, traductorul, electronic de turăție la ARO, asigură funcționarea la parametri superiori a utilajelor altor industrii“.

Directorul Mihai Emil Alexa consideră că, în acest domeniu în care pasul electronic este de sprint, și în care un produs se demodează mai repede ca o rochie, trebuie să ai în buzunar mereu ceva nou. El însuși inventator, editează în întreprindere lunar un buletin de informare tehnică și este dintre cei care telefonază cel mai des la Institutul de Documentare din București să solicite revistele de specialitate proaspete. Electrocontactul are peste 130 de invenții și inovații anuale, mai mult ca unele județe, și ocupă a doua oară consecutiv locul I pe minster. Avem în mînă aeriionizatorul Genion, nic cit 2 cutii de chibrituri, ieftin și economic, care populația cu ioni negativi aparținîndele noastre, ca în preajma pădurilor și lacurilor. „Aduce Covasna în sufragerie“ — spune directorul. Împreună cu IMF Cluj-Napoca s-au făcut teste medicale constatîndu-se efecte spectaculoase asupra sănătății omului. Ioni negativi ai Genionului au fost însă și „hrana electrică“ care a îngrășat mai mult puii (4 tone în plus pe hală) și a scăzut mortalitatea. Tot ei au priit porcilor, au preîntîmpinat virozele vițelilor și au făcut albinele din stup să fie mai în formă. Aici s-a ridicat și instalația de producere a apei structurate a profesorului Ion Mînzatu, aceea apă vie din basmele moldovene ce picură energie și sănătate în organismul omului. În întreprindere, însă, electronică nu a fost nevoie să „sor-teze“ și oamenii, căci totii au pus sub firma botoșeneană pasiune, idei și suflet.

Căutând întreprinderea de fier Vlăhița, te-ai aștepta să vezi instalații întinse pe suprafața unui municipiu, înconjurată de accesorii dintre cele mai diferite, problematizând fundamental așezarea din care face parte. Nu este chiar așa. Într-un sfert de oră, cu un pas potrivit, poți ocoli această uzină întinsă cam pe suprafața (și având clădirile) unei întreprinderi de industrie locală într-un oraș cu 20 mii locuitori. Tot e ceva, pentru că orașul are numai 8.000 de locuitori. Spectaculoasă este Vlăhița, numai în comparație cu ea însăși. Dar această comparație nu este posibilă decât statistic, pentru că, după 1968 orașul a fost reconstruit din temelii. Din clădirile vechi, cea mai impozantă este casa fostului inginer șef, clădirea actuală a poștei (avind o fundație de 8 m pe 6 m și o înălțime de 3 m) depășită azi de trei, patru ori în dimensiuni; de casele unor țărani din perimetrul fostei comune. În ultimii 22 de ani au fost alocate dezvoltării localității 700 de milioane lei. În consecință, valoarea fondurilor fixe ale întreprinderii a crescut de 8 ori, numărul locurilor de muncă, cu 1.200. Au fost construite un liceu, o școală profesională, o sală de gimnastică, un internat cu o sută de locuri, ateliere, laboratoare, care au pregătit până acum 1.400 de muncitori și maeștri. În căminele din oraș, inexistente până în 1968, sînt îngrijite două sute de copii. Cantina muncitorească, recent construită, e frecventată zilnic de 900 de persoane. În ultimii 22 de ani, numărul locuitorilor a crescut cu 40 la sută. Din fondul social, s-au dat în folosință aproape 700 de locuințe, s-au renovat și s-au modernizat aproape 300 de locuințe mai vechi. Suprafața comercială s-a dublat. Au fost date în folosință o fabrică de piine, o autoservire, un strand. În acest an, se va deschide farmacia, se va extinde strandul termal. Se amenajează parcuri și o nouă zonă de agrement. În acest an, valoarea muncii patriotice se ridică la aproape un milion de lei.

Căutînd un criteriu care să deslușească această dezvoltare impetuoasă (și nu utilitatea ei, care este evidentă), consider că importanță este intensitatea efortului desfășurat într-un spațiu restrîns, profilul de dezvoltare evoluind în concordanță cu anticiparea dezvoltării întregii economii, fiecare secție reconstruindu-se pornind din interior, continuu, toate funcționînd la parametrii proiectați, realizînd produse în care ponderea de inteligență tehnică încorporată atinge procente mereu mai substanțiale. Se impune să luăm în discuție omul.

Dozăzeci de ani nu reprezintă decât o optă parte din timpul focalizat continuu al metalurgiei locale. Cei ce aici știu destul de bine istoria întreprinderii, totuși, fatalmente, toți oamenii judecă trecutul lor implicînd-se efectiv pînă la vremurile tatălui și ale bunicii. Impunerea acestui ritm de dezvoltare s-a produs în tinerețea generației mature de azi. Explicarea prezentului cere raportarea la cele două generații anterioare.

Efectul principal este instaurarea unui nou statut, net superior celui vechi, al omului de aici, inginerul Alexandru Rus, directorul întreprinderii.

E bine să ne reamintim cîteva despre omul de la Vlăhița. O publicație afirma în octombrie 1940: „Acum circa 50 ani a luat ființă aici o topitorie și un atelier de fierărie (forja), care lucrează cum poate, în prezent pentru 13 acționari; la ce ne putem aștepta din partea cuiva care nu a ieșit din casă, nu a văzut, nu a învățat, nu cunoaște țara? La ce (ne putem aștepta) din partea celor care cunosc numai abitații ai reușii și au văzut din partea unuia plecat de la Rimetea, fie datorită soartei sale rele, fie sperînd într-un trai mai bun?”

(...) Instalația constă din trei clădiri, și anume coșul, bătătorul și încăperea în care locuiește personalul, sub acoperișul căreia se află șopronul de cărbune, toate construite din lemn și acoperite cu scinduri.

(...) Cît despre calitatea fierului produs în atelierul de aici, părerile sînt diferite. Acești faurari sînt copii nezinoși și supuși ai naturii. Aza-reori auzi din gura lor o vorbă urîță... Dacă în mijlocul lor ar veni un om priceput, deștept, cu stare le-ar putea aranja clă-

dile cum e mai bine, ar confecționa cum trebuie unelte; cit ar putea să le ușureze munca și să le îmbunătățească soarta apăsătoare!”

18 august 1937, Anton Török, 57 de ani, mecanic cu o vechime în cîmpul muncii de 42 de ani: „Viața noastră este determinată de climă, de nivelul oscilînd între 900 și 1.000 m deasupra mării și de pămîntul pe care trăim. Pămîntul este sărac pentru agricultori. Industria a început cu aproape două secole în urmă, cu minieritul. Populația se împarte în cultivatori, crescători de animale, mîneri, metalurgiști. Condițiile grele ne-au creat o anumită atitudine față de muncă. Agricultorul, fără muncă, nu trăia. Căminele vindeau pînă de curînd produsele lemnoase pe alimente. Primeau griu, porumb, alte produse cu care puteau să trăiască ei și să-și hrănească animalele. Asta pînă prin '67. Industrializarea a creat în Vlăhița o nouă colectivitate din două

avantajoase de comunicație dintre Odorheul Secuiesc și Miercurea Ciuc. Încercătura era adusă pe sine de lemn la gura unui cuptor medieval. Cloacul era acționat cu o roată de dimensiuni mari, ca la orice moară de pe vremuri, acționată de forța apei.

Concomitent cu construirea uzinei, a fost rezolvată problema forței apei prin săparea unui canal al Homorodului Mic.

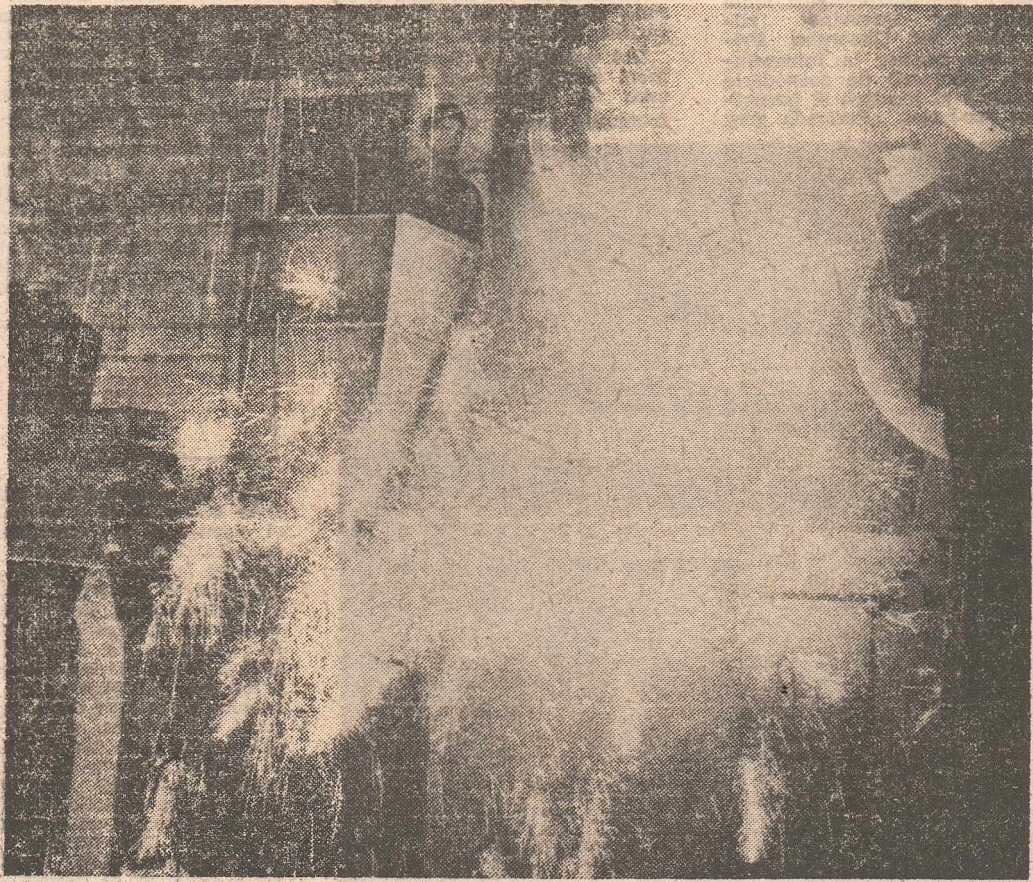
La mijlocul secolului trecut, Vlăhița era un colț izolat de restul lumii. Revoluționarii de la 1848 au turnat aici ghiulele. Trupele țariste au incendiat întreprinderea. A fost redeschisă adevărat în 1878. Primul război mondial a crescut numărul și intensitatea dificultăților vieții muncitorilor. În 1917, a fost o grevă prin care se condiționa mărirea cu 20 la sută a salariilor. În februarie 1919, după desăvîrșirea unității statale a României, mișcarea muncitorească și-a constituit organizațiile de partid și sindi-

portanță foarte mari; urmează prelucrarea mecanică a pieselor, care, în final, părăsesc întreprinderea cu produse de performanță la nivel mondial.

În prezent, e în curs de elaborare documentația pentru modernizarea furnalelor, urmîndu-se crearea capacităților care să asigure producția de fontă de înaltă puritate pentru toată economia națională, la nivelul anului 2000. Asta, într-o întreprindere în care, în urmă cu cîțiva ani, transportul metalului lichid, la anumite locuri de muncă, se făcea manual, în care amestecul de formare era pregătit cu lopata pînă anul trecut, cînd au intrat în funcțiune podurile rulante. În acest an, la 1 octombrie, se va încheia procesul de modernizare al turnătoriei, prima etapă.

Împreună cu Vilmos Balázs, profund și abil cunoscător de oameni, „arhivarul” întreprin-

Vatră de continuitate

Fierul, între foc și oameni

categorii de oameni: cei care trăiesc exclusiv din munca la întreprindere și cei care trăiesc și din agricultură. Ultimii își impart forța de muncă în două. Totuși, sînt harnici, se țin de muncă, de ce promiți. Chiar dacă se îmbolnăvesc sau mor tot fac, niciodată nu însă-lă.”

Dar și fiindcă omul din Vlăhița este în primul rînd omul întreprinderii de Fier, se impune o cercetare mai atentă a acestora.

Este singura care s-a dovedit a fi viabilă dintre toate unitățile de topire și prelucrare a minereului de fier din valea Homorodului Mic. Exploatarea și topirea minereului de fier datează aici din epoci istorice străvechi.

În 1591, principele Transilvaniei a donat o forjă (care se constituie azi într-un exemplar muzeu) unui locotenent al său. Se menționează cu acest prilej că mai aveau forje și alți asociați, între ei. La hotarul din spre Harghita al comunei Murești, e atestat minieritul fierului, după metoda exploatarea la suprafață, încă din secolul al XVIII-lea. După o știre din 1820, dintr-o încărcătură de minereu pentru șapte cai rezulta un chintal de fier. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, la amplasarea întreprinderii siderurgice se ținea seama de prezența a trei factori: minereu de fier, pădurea din apropiere și forța cîntică utilizabilă. Au fost luate în considerație și posibilitățile mai

cat. Ritmurile de dezvoltare au fost lente între primul și al doilea război mondial. Cu un an înainte de Naționalizare, muncitorii au luat întreprinderea, care, în acel moment, făcea, ca produse de performanță, vase de bucatărie și sobe.

Pînă în 1970, n-a fost o întreprindere profilată. Atunci, cu ocazia vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a stabilit profilul întreprinderii. În anul următor, a mai fost o vizită necesară pentru stabilirea direcțiilor de dezvoltare ale întreprinderii și ale orașului și implementarea lor în sistemul industrial al țării.

Prin anii '50, s-a construit turnătorie, cea turnătorie este doar un sector în curs de modernizare al unei secții mari. Fără a fi întrerupt fluxul de producție și afectat planul acestui an, i-a fost extinsă suprafața, i-au fost adăugate cuploare, poduri rulante.

În 1951, a fost construit al doilea furnal, cu o capacitate mult mai mare decît primul. După 1970, a fost construită fabrica de aglomerare, s-a creat secția de prelucrări mecanice, s-a pus în funcțiune o nouă turnătorie, pentru piesele electrotehnice. Acum, este o întreprindere integrată, cu un proces de producție care ar putea fi rezumat astfel: cu minereul adus se elaborează fonta, care merge într-un alt proces de prelucrare, la cele două turnătorii, unde se realizează piese turnate, de complexitate și im-

derii și, pînă la un punct, al localității, am stat de vorbă în trei zile cu patruzeci de oameni. Pensionarul Lajos Máthé a fost unul dintre muncitorii care au condus întreprinderea. Între 1932-1956, a fost director adjunct. Baci Lajos mi-a spus că și în acea perioadă întreprinderea și-a îndeplinit și și-a depășit planul, că el și cei ca el au ținut mai bine de un deceniu locul specialiștilor cu studii superioare. Au părăsit funcțiile de conducere lăsîndu-le necompromise. L-am întrebat cîți ca el, cîți potențiali directori avea în acea perioadă întreprinderea. Cam cînsprezece, mi-a răspuns fără ezitare. Ce condiții îndeplineau aceștia? Erau meseriași de primă mînă. Erau policalificați. Fiecare putea să activeze aproape în orice loc de muncă, avînd aceleași rezultate. De fapt, și azi e cam rușinos pentru cel ce se pensionează dacă nu cunoaște toate meseriile. Deci, cam cîți „directori” are întreprinderea? Mulți, foarte mulți. Lucrările de absolvire a școlii de maeștri sînt adevărate lucrări de specialitate, care aduc multe noutăți în domeniu, mai ales sub aspectul metodei. Dar, în primul rînd, sînt inovatorii și inventatorii. Aceștia nu au venit în fabrică să câștige bani de buzunar și să aibă pensie (a avea în vedere deosebirea de cei care au, pe lîngă locurile de muncă din fabrică, și gospodării particulare, pentru că mai mult de 50% din personal se ocupă și cu agricultura). I-am cunoscut împreună cu el pe Ioan Târlea, Pál Géza, An-

drás Gedő, David József, Géza Mihály, ultimii patru sub 45 de ani. Mișcarea de invenție a început prin anii '50, receptivitatea conducerei s-a manifestat 2-3 ani mai tîrziu. Cei cinci constituie „ultimul val”. Fiecare dintre invențiile și inovațiile lor aduc anual întreprinderii beneficii înire sute de mii și milioane de lei. Cei cinci au înlocuit, independent unul cu altul, mașini din import cu altele care rezistă mai bine în condițiile date (programatorului circular cu bile cu programator circular cu ax rabatabil la mașini de format ROTOMAT 40-1, import R.D.G.), au găsit noi procedee de turnare a pieselor impuse de producție (cilindri mici de laminor), au adaptat agregate prelucrătoare (cele pentru carcasa de electromotoare), au găsit soluții pentru ei și pentru alții. Ce n-au putut aplica din gîndirea lor tehnică în întreprindere au recomandat altor întreprinderi, care se întîlneau mai des cu asemenea fenomene. Anumite procedee sînt folosite chiar și în Combinatul siderurgic Galați. Discuții împreună cu pensionarul Lajos Máthé și rugați de mine să se gîndească la cifra „directoriilor” existenți azi în uzină, au stabilit că ar fi vorba de mai bine de o sută.

Copiii metalurgiștilor de la Vlăhița își toarnă, în mici forme imprăștiate în curți, jucării din plumb topit. Mai bine de jumătate din personalul întreprinderii de fier este format din tineri. În două secții, media de vîrstă este de 25 de ani. Din 2.700 de oameni ai muncii 700 sînt femei, care, în ultimul deceniu, s-au calificat în meserii necesitînd mai puțin efort fizic, dar o inteligență aplicată tehnic în egală măsură cu a bărbaților. Fiecare familie din Vlăhița are cel puțin un membru care lucrează în întreprindere. Multe familii (doar două exemple: Ignác Schnitzer și Albert Mihály) lucrează aici de cîteva generații și sînt reprezentate în fabrică de cîteva generații. Este un obicei păstrat de aproape două secole: copilul învață meseria tatălui, tatăl era supremul pedagog.

Inginerul Alexandru Rus, care conduce întreprinderea de 14 ani, cînd ia o măsură cu un om are în vedere întreaga lui familie. Pentru cei mai mulți, cea mai aspră pedeapsă ar fi judecarea în fața părinților. Și din acest motiv nu sînt multe cazuri de abateri disciplinare. Cel mai adesea, fiul ajunge la priceperea în meserie a tatălui, încît dacă unul dintre ei se învoiește, îl înlocuiește celălalt. Modelorul Tibor Tanczel l-a înlocuit pe modelatorul Tibor Tanczel tatăl la vremea respectivă. Fiul conduce de peste 20 de ani același atelier pe care tatăl l-a condus cu priceperea cîndva. În felul acesta, întreprinderea s-a constituit psihologic încă de la început ca un consiliu al familiilor din localitate.

I-am întrebat pe pensionarii Kálmán Mihály, Nicolae Crainic și Ottó Mihály despre mentalitățile oamenilor de Vlăhița (de cînd ei purtau încălțări de lemn pe care, dacă se aprindeau la furnal, le aruncau imediat din picioare, rîmînd o vreme desculți) și mentalitățile omului de azi, care vine la întreprindere cu automobilul. Am observat că atenția lor nu fusese educată spre a sesiza deosebirile, ci spre a sesiza asemănările. Au explicat fermitatea în acțiune prin faptul că se gîndesc dacă și făcî pînă se hotărăsc să facă. Odată hotărîți, lucru respectiv stă sub semnul lui: „Trebuie făcut și se face!”

Întreprinderea lor nu este mare cît un municipiu, dar meseriașii de aici ar putea înobilă oricare dintre întreprinderile municipiului țării. Revoluția nu este pentru ei un alt fel de timp care se cuprinde forțat în durata vieții lor, ci o șansă pe care așteptarea lor a meritat-o. Nici dezvoltarea Vlăhiței nu reprezintă, în înțelesul lor, criteriul fundamental al vieții pe care o duc, nici dezvoltarea la nivel național a ramurii industriale pe care o reprezintă. Trecutul și viitorul lor este țara, prezentul este doar un viitor cît mai puțin aminat. Vlăhița e o vatră cu foc continuu pentru că oamenii ei sînt vetre cu foc continuu.

AURELIAN T. DUMITRESCU

— De fapt, cum să vă rețin numele, Panait sau Panaite?
— În acte sînt Panaite, dar, demult, m-am obișnuit cu Panait, cum s-a transcris în lumea așa-zisă cultă, încît chiar și pe cărțile pe care le-am scris am semnat tot așa. Bunicul meu dinspre tată, al cărui nume l-am moștenit, după tradiția locului, ca primul născut al familiei, era Panaite, nume de altfel și mai românesc.

— Dar Mazilu de unde vine?
— Și cu el e o poveste. În satul meu aproape toată lumea se numește Mazilu, încît un frate al tăii, exasperat de atîta Mazili și l-a preschimbât în Dumitrescu. Se spune că, în realitate, nu este un nume, este o categorie socială iar aici părerile sînt împărțite. Unii istorici zic că ar fi țărani mai înstăriți, adică răzeși, cum se cheamă în Moldova iar în partea astălată a Milcovului, unde se află satul meu, Broșteni, — acum în județul Vrancea, odinioară în Rîmnicul Sărat —, maziili. Giurăscu e de părere că, totuși, maziilii ar fi nițel diferiți de răzeși, ar fi boierii decăzuți, sărăciți, care și-au pierdut moșiile, au fost maziilii, încredințându-li-se paza granițelor. Or, și Broștenii Vrancei se aflau pe hotar, între Moldova și Muntenia.

— Tatăl dumneavoastră a fost țăran sau învățător?
— Țăran. Ei au fost copii mulți, așa că n-au putut urma toți școala. A urmat doar cel mai mare. Dumitru Mazilu, și cel mai mic, Ion Dumitrescu, pe care l-am avut învățător. De la nașterea unchiului meu Dumitru, s-au împlinit recent 100 de ani, prilej cu care revista „Contemporanul” i-a consacrat un medalion la pagina de „Enciclopedie”. A fost un democrat, un profesor cu vederi largi și cu faimă la vremea sa. Este cel care l-a descoperit pe Mircea Eliade și l-a sfătuit să scrie.

— I-ați moștenit, se pare, talentul didactic și intuiția.
— Probabil. Intuiția a fost și unul din punctele mele forte. Colegul și prietenul meu Radu Voinea, actualmente președintele Academiei, mereu îmi spunea treaba asta, „ce admir eu la dumneata, este intuiția pe care o ai”.
— De altfel, a recunoscut public că de pe urma acestei excepționale intuiții a dumneavoastră, cu care l-ați fascinat la vremea cînd erati împreună cadre didactice la Politehnică, datorează „ideea cea mai fertilă din activitatea mea de cercetare științifică”. I-ați spus într-o zi — plămesează dînsul — „nu-mi place eum predați voi, la Mecanică, condițiile de echilibru ale sistemelor de forțe — ce accentuează asupra unui rigid”, punct din care a pornit un travaliu științific remarcabil ce i-a pecetit personalitatea. Cum s-a manifestat intuiția dv. pe tărîm didactic, în relația cu studenții?
— Am să vă spun un lucru, există, în modul de a se manifesta al unui tînar, citeodată un singur cuvînt ce poate să-ti dezvăluie un întreg univers de gîndire și de filozofie. Dacă ești atent, prinzi această scintea și i-o oferi drept busolă. Am să vă dau un exemplu. Am avut un student, îl cheamă Lucian Dogaru care, la un examen a schimbat un cuvînt din formularea subiectului dat. În loc de „metoda înlocuirii barelor” a spus „metoda înlocuirii legăturilor”. Imediat mi-am dat seama că în mintea lui se creează o generalizare a metodei, ceea ce numai un cap excepțional putea s-o facă. I-am dat, firește, 10 la examen și m-am străduit apoi să canalizez bine această minte ageră, dar, din păcate, prea împrăștiată, cu idei geniale neduse însă pînă la capăt. Lucrează la Arhitectură împreună cu prof. Cișmigiu, este înscris la mine la doctorat. Alt caz, remarcat tot din studenție și mi-a confirmat așteptările, este al lui Horia Sandi, azi doctor inginer, cercetător la INCERC, unul dintre cei mai buni specialiști ai noștri în probleme de seismicitate și calcul al construcțiilor, colaborator al meu în permanentă cit am fost la catedră. Mi-am dorit mult să-l am asistent, să se dezvolte

pe linie didactică, l-am încredințat mereu posibilitatea de a preda unele cursuri la disciplina mea, dar n-a vrut să se facă dascăl. Nu-i place, n-are răbdare...

— Nu socotiți absolut necesar talentul și pentru un cadru didactic universitar?
— Numai atît cit să captiveze atenția studenților, altfel, prea mult talent strică. Și iată de ce?, pentru că îl face pe student să creadă că toate lucrurile sînt ușoare. Ori, e necesar să-i lași luciditatea de a vedea dificultatea și greutatea problemelor. Ca viitor inginer va trebui să rezolve el singur probleme, nu mai are profesorul la spate să-i dea soluțiile gata. Și atunci, un abuz de talent este, după părerea mea, mai rău decît lipsa de talent. Eu am avut în Politehnică mari profesori de Matematică, de pildă, de renumitul Țițeica, pe Ciorănescu și pot să vă spun că, din acest punct de vedere l-am apreciat mai mult pe cel din urmă. Țițeica făcea un curs atît de perfect încît totul îți părea ușor și de înțeles, fără să mai fie nevoie să deschizi cartea acasă. Ei bine, la examen, studenții aveau mari dificultăți; eu n-am avut fiindcă intuiția m-a ajutat să-mi dau seama de această capcană. Ciorănescu, dimpotrivă, preda mult mai greoi și te obliga să studiezi, în plus, te îndemna să treci totul prin filtrul propriu.

universitare — Iași, Cluj-Napoca, Timișoara. Datorită notelor din primii ani, cînd noi sîntem mai severi, căci disciplinele respective sînt fundamentale în inginerie și atîrnă greu în formarea lor ca specialiști. Dar atîrnă, iată, greu, și la repartiție. Profesorii trebuie să dea note mari numai studenților cu adevărat foarte buni. Cînd ajung în producție unii ne fac de ris, nu știu decît de 6 și de 5. Să fie clar, la proba cu viața, cu profesia, noi, cei care i-am format sîntem compromiși. De aceea, citeodată, am adoptat o formulă, ce a displicut profund unora, deși conține o mare doză de adevăr. Am spus, și am acționat așa: la mine cînd studentul nu știe în primii doi ani îi dau nota 3, cînd nu știe în ultimii doi — 5, cînd nu știe examenul de diplomă 7, iar cînd se prezintă slab pregătit la doctorat îi dau 9.

— Aparent, un paradox. Care ar fi logica?
— Simplă de tot. În primii ani se așează temelia, sînt acele discipline fundamentale tot pomenite, iar în ultimii, sînt o serie de materii ce se mai pot învăța în profesie, împins de viață, de obligațiile profesionale, de șefi, de cite și mai cite. La examenul de diplomă sînt, de regulă, subiecte de sinteză ori, dacă l-ai nimerit pe unul

vorba și de model. De modelul de viață. Noi obișnuim, mai mult din motive sentimentale să spunem „Modelul meu a fost cutare...” și enumerăm un profesor, un mentor, o personalitate întîlnită ori livrescă. În general, cred că se face prea mult sentimentalism într-o asemenea opțiune morală atît de serioasă, pentru că modelul trebuie să corespundă și unei epoci. Eu nu pot să spun că în epoca actuală este perfect valabil și integral valabil un model de acum 50 de ani. Și, în consecință, i-am îndrumat pe cei mai tineri decît mine să nu cumva să se limiteze la modelul meu, asta m-ar deranja teribil. Ar însemna că n-am fost un bun dascăl. Obișnuiesc să spun că profesorul care nu e depășit de elevii săi nu e profesor. Să vă mai destăinui un fapt. Deși ca șef de catedră, timp de 23 de ani, eram obligat s-o fac, sînt colegi de-ai mei și succesori, acum cu titlul de profesori, la care n-am asistat odată la cursul lor. O să vă întrebăți de ce? A mă duce mereu la ei, în amfiteatru, înseamnă a exercita un fel de tutelă, a nu le da libertatea să se dezvolte singuri. Ori, în primul rînd, cînd am ales oamenii ăștia am știut de ce o fac. I-am urmărit ca studenți, i-am verificat ca asistenți, și de-aici incolo, gata, fiecare cu perso-

și de partea ei de deformabilitate. Aceasta este o concepție la care am ajuns treptat. Vedeați dumneavoastră, pe vremea cînd construim, de pildă, Casa Școlii sau aerogara „Băneasa” aveam — eu, cel puțin — experiența unui singur cutremur, al celui din 1940, însă, în afară de realitatea lui fizică nu a fost prelucrat din punct de vedere al cercetării seismice, adică a accelerației seismice, deoarece nu am avut înregistrări (chiar intensitatea lui a fost doar aproximată, după niște înregistrări făcute la Viena, cînd s-a dărîmat blocul Calton). Ce reținusem noi atunci de la specialiștii în Fizica pămîntului era că asemenea cutremure de intensitatea celui din 1940 apar cam odată pe secol. În consecință, construcțiile erau gîndite așa fel încît, în primul rînd, să protejeze vicțiile omenești, deci să nu se prăbușească. Dacă apar degrădări în ea, la partea așa zis de umplutură a clădirii, mă rog, nu-i atît de grav, se repară.

— Dar, a apărut cutremurul din 1977, cu ravagiile lui mult mai mari.

— De data aceasta, cei de la Fizica pămîntului și-au cam schimbat optica. În aceste condiții s-au schimbat lucrurile și în meseria noastră. Am tras concluzia că trebuie să protejăm nu numai structura de rezistență ci să asigurăm soluții menite să mențină și părțile zise nestructurale din interior, deoarece investițiile pentru reparații sînt extrem de costisitoare. Avem desule date acum, pe baza cărora printr-o prelucrare științifică riguroasă, să oferim soluții optime de calcul și de execuție pentru protejarea construcțiilor în întregul lor.

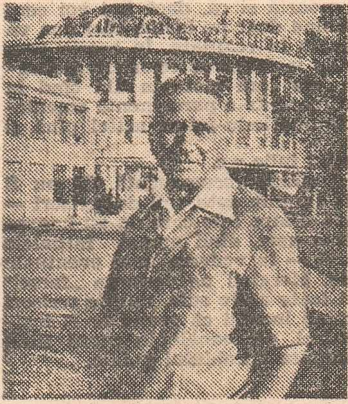
— Dar, să nu uităm, tovarășe profesor, că, uneori una e norma, STAS-ul, și alta lucrul gata.

— Acum 11 ani, fiind cooptat într-o comisie de stat pentru calitatea construcțiilor — și eram responsabil pentru București —, am avut o convorbire mai lungă cu președintele acesteia. Îi spuneam că profesiunea noastră, a inginerilor constructori este poate cea mai îngrădată dintre toate profesiunile ingineriei, se bazează pe încredere. Dacă dumneavoastră nu acordați încredere capacității, inteligenței și onestității mele nu am cum să vă conving de adevărul meu. Atunci? Atunci unui inginer constructor îi trebuie o mare țarie de caracter și o cinste profesională desăvîrșită pentru a nu face niciodată concesii. Concesii lucrului de mîntuială. Cine nu le are nu-și poate onora nici diploma și nici menirea, e dureros că a ajuns în această profesie. Vorba lui Marin Preda: „Acolo unde dragoste nu este, nimic nu este”.

— De înțeles. A înălța case pentru oameni nu este nimic mai prejos decît a face să trăiască oameni, a le reda viața, sănătatea, speranțele. Este un la fel de mare imperiu al responsabilității și al proceselor de conștiință. În orice moment, în orice timp.

CICI IORDACHE-ADAM

„Un constructor fără țarie de caracter și o cinste desăvîrșită nu-și poate onora nici diploma, nici menirea”

S-a născut într-un sat din Vrancea, la 21 martie 1915. Slujește de aproape o jumătate de veac tehnica și știința construcțiilor din țara noastră ca inginer proiectant, profesor universitar, șef de catedră, prorector, conducător de doctoranzi, expert în probleme de calcul și de seismicitate a clădirilor, specialist recunoscut pe plan internațional. Tratamentele și lucrările pe care și-a pus semnătura, printre care „Deplasări și lucrul mecanic virtual în metoda Cross (2 vol.), Statica construcțiilor” (2 vol.), „Rezistența materialelor” (2 vol.), monografia privind plăcile ortotrope, colaborarea la tratatul de „Mecanică teoretică”, secțiunile din manualul pentru „Calculul construcțiilor” poartă girul unei autorități științifice de necontestat și al unei personalități plurivalente. În țară și de peste hotare, ca și conferințele, intervențiile, comunicările prezentate la numeroase congrese și reuniuni internaționale — la Congresul de seismicologie din Noua Zeelandă, congresele Asociației internaționale a proiectanților în construcții de la Delft, New York, Londra, Madrid, Praga, Amsterdam, Lisabona. Este distins cu Ordine și Medalii ale R.S.R., cu titlul de „Profesor universitar emerit”.

Cînd explici fenomene pentru a căror descifrare, omenirii i-au trebuit sute de ani, poate milenii să cristalizeze o noțiune, nu poți s-o bagatelizezi pentru un gest, pentru a te ști admirat și ascultat cu suflarea la gură, fără a atrage, totodată, atenția asupra dificultății ei. Desigur, vocație trebuie să existe.

— Atunci, vocația în ce-ar consta?

— După mine, ca să fii un profesor bun ai nevoie de trei lucruri. Întîi să știi materia pe care o predați, al doilea — să știi să o predați și al treilea — să știi să examinezi. Am avut în institut profesori care știau și materie, știau să o și predea, dar subapreciau examenul. De la ei studenții n-au rămas cu mare lucru. Componenta aceasta a examinării este foarte importantă și ar putea să treacă, în unele cazuri, chiar pe locul întîi în ierarhia unui profesor perfect. Am fost coleg și cu genul de profesor universitar de proveniență mai rapidă și mai directă, citea mult nu înțelegea mare lucru, spunea ce spunea studenților, dar era foarte sever la examen. Și copiii învățau de frică. Nu aprob, nu împărtășesc acest stil, dar, de la el tot au rămas cu ceva mai multă carte decît de la cei care transformă sesiunea într-o formalitate. De aici vine și obișnuința notelor mari.

— Oare numai de aici?

— Ei, dincolo de ceea ce știe toată lumea, mai e și sistemul de repartiție, pe țară, în ordinea mediilor obținute de fiecare absolvent.

— Vi se pare ceva firesc?

— E firesc, dar nu e tocmai perfect și eu am propus odată o soluție. Cel puțin pentru noi, Institutul de construcții, deoarece am fost an de an dezavantajați, deși este greu de admis că aici, în Capitală, avem studenții cei mai slabi. Totdeauna au fost clasați în urma aceluia de la facultățile similare din celelalte centre

cu o chestie teoretică pentru care n-are aplicare, dar s-a dezvoltat în celelalte direcții, n-are rost să-l sancționezi. Sigur, asta presupune să-ți cunoști elevii. Cu doctoratul este altceva, fiindcă notele încep de la 7. Din păcate, și aici se țintește la nota maximă, ce ar trebui acordată numai unor eminente, unor teze de o mare valoare. A ajuns un fel de concurență subterană între candidați, disputîndu-și conducătorul cel mai „generos”. Și astfel cultivăm, în loc de cit mai mulți oameni de știință, cit mai multe vanități.

— Ați fost numit profesor și titularul cursului de Rezistența materialelor — în 1962 —, în urma retragerii reputatului academician Aurel Beles. Ați simțit vreun handicap?

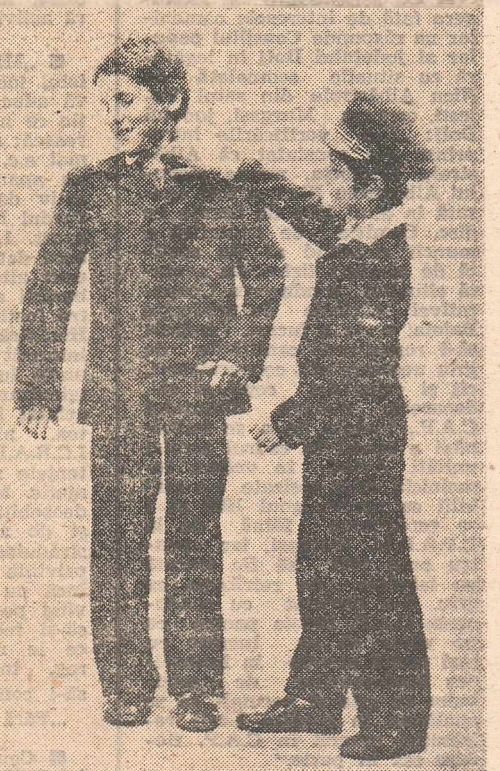
— Sincer vorbind, nu. Și am să vă spun și de ce? Academicianul Beles a fost cel care m-a captat pentru învățămînt. Nu-l cunoșteam, nu-mi fusese profesor — preda la alte secții —, a aflat însă că mă remarcasem în proiectare, pe la Căile Ferate. Urma să public o lucrare despre calculul cadrelor (apărută în 1946), unde veneam cu o contribuție complet nouă asupra generalizării calculului structurilor din beton armat. Era foarte informat cu tot ceea ce se petrecea în domeniul său. M-a luat ca asistent la cursul său de Mecanică teoretică, într-un fel împotriva voinței mele, intrucît mă pasiona drumul pe care apucasem. După Reforma învățămîntului din 1948, dînsul a trecut la Rezistența materialelor, eu la Statica construcțiilor, dar am colaborat în permanență. Cu timpul, eu am efectuat controlul științific și am întocmit referatele asupra lucrărilor sale iar dînsul cu Radu Voinea la ale mele, așa că n-am avut un climat menit să-mi alimenteze vreun complex. Își stîma colaboratorii și pe tinerii care se afirmau prin munca lor, prin forțele proprii. Evident, este

naivitatea lui. De aceea, am preferat să am întotdeauna colaboratori nu discipoli. A avea discipoli presupune să le impui punctul tău de vedere.

— V-ați ocupat mult de calculul anisotrop al construcțiilor, v-aș întreba ce știți azi mai precis și mai bine decît acum 40 de ani, decît acum 10 ani, adică după confruntarea cu cele două mari cutremure de pămînt?

— Ce știu mai mult și mai bine astăzi este că nu m-aș ocupa, ca pînă acum, numai de partea de rezistență a clădirii ci

Mama poate fi făloasă
Că ne are!

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Un răspuns de mai larg interes cetățenesc primim din partea **Consiliului popular al comunei Chitila, Sectorul Agricol Ilfov**: „In legătură cu scrisoarea adresată dumneavoastră de către Ștefan Rotaru domiciliat în comuna Chitila, str. Rudeni nr. 35, care propune ca la unitatea de desfacere a pînii și a produselor lactate, situată în preajma gării, să se reia în bune condiții activitatea de recuperare a ambalajelor și de distribuție a laptei, vă comunicăm că în urma verificărilor efectuate s-a constatat că aspectele negative semnalate se confirmă. Prin urmare, s-a luat legătura cu C.P.A.D.M. Chitila și cu conducerea Intreprinderii de produse lactate București, stabilindu-se măsuri concrete care să conducă la remedierea situației create. În prezent, atât problema ambalajelor, cât și cea a distribuției laptei a fost rezolvată, cetățenii beneficiind în bune condiții de serviciile acestei unități”.

■ **Direcția municipală București pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** ne informează, referitor la scrisoarea semnată de Armenio Păunoiu din Capitală, str. Ion Neculce nr. 52, Sectorul 1, care solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, despre clarificarea situației profesionale a petentului prin încadrarea sa ca șef de garaj la Intreprinderea de utilaj-transport aparținând C.A.G.C.M. București.

■ O scrioare — deloc banală — primită din partea membrilor **Asociației de locatari a blocului 7 D, situat pe strada Zambila Ioniță nr. 4 din Sectorul 2 al Capitalei**: „Printr-o hotărâre a instanței de judecată, constructorul blocului nostru a fost obligat să execute lucrările de remediere necesare, care în mod firesc îi reveneau ca sarcină. Lucrările au început cu 3—4 ani în urmă, dar după câteva zile au fost abandonate. De atunci, schelele metalice au fost și ele abandonate așa cum au fost fixate de fațada blocului, urfîndu-i întreaga înfățișare... Lăsînd la o parte necazul nostru, se pune întrebarea cine suportă cheltuielile de amortizare a acestor schele, care între timp ar fi putut fi folosite pe șantierul de construcții? Ce s-ar fi întimplat oare, dacă la rîndul nostru am fi achitat ratele în același ritm în care s-au executat remediile în cei peste 10 ani de cînd blocul a fost dat în folosință?”

N.R. — Deși, probabil printr-o omisiune, în scrioare nu se precizează cine anume este constructorul blocului amintit, sperăm să se găsească cineva care să pună toțiștii ordne în activitatea sa, cu atât mai mult cu cit uitîndu-și nu numai obligațiile, ignoră și o hotărîre judecătorească.

■ Cu solicitudine și înțelegere față de interesele oamenilor ne răspunde **Consiliul popular al județului Dolj** în legătură cu situația semnalată de Nicu Albăstroiu din satul Velești, comuna Murgăși, județul Dolj: „Din verificările întreprinse s-a constatat că Albăstroiu Elisabeta, mama elevului Albăstroiu Nicu, a fost operată în anul 1984 de hernie de disc, Comisia de expertiză a muncii stabilind să fie scutită de eforturi fizice. În această situație, conducerea Cooperativei agricole de producție Balota, unde a lucrat, trebuia să-i repartizeze cantitățile de grâu necesare atât cooperativei, cât și celor doi copii ai săi, deoarece, potrivit Statutului C.A.P., înainte de a se îmbolnăvi a lucrat în cadrul acestei unități. Avînd în vedere temeinicia celor sesizațe, s-a stabilit ca pentru anul 1986 să se repartizeze făină de la C.P.A.D.M. Murgăși, iar pentru anul 1987 să fie trecută pe tabelele de retribuție cu grâu. S-a discutat cu conducerea C.A.P. Balota pentru ca pe viitor să se lucreze cu mai multă atenție la întocmirea borderourilor de retribuție cu grâu și porumb, să se analizeze în spiritul Legii retribuției muncii în C.A.P. fiecare caz în parte.”

■ **Ministerul de Interne — Inspectoratul General al Mișcării — Direcția circulație**: „Referitor la relatarea transmisă dumneavoastră de Maria Dascălu din Bacău, str. Mărășești nr. 4, et. 3, apart. 10, vă comunicăm următoarele: în ziua de 17 iunie a.c., ora 21,15, Ciobică Gheorghe — strungar la unitatea „Autoservice” Neptun — conducea autoturismul proprietate personală cu viteză excesivă, către restaurantul „Calul Bălan”. La un moment dat, șoferul a observat două persoane care traversau strada și, frînd brusca a oprit autoturismul la aproximativ un metru de acestea. Ca urmare, între pietoni — soții Dascălu, care s-au speriat de zgomotul produs de frînare — și Ciobică Gheorghe au început discuții neprincipiale, la acestea participînd și doi ocupanți ai autoturismului, discuții la care au asistat și trei tineri rămași neidentificați. Soții Dascălu s-au prezentat la Mișcarea din stațiunea Neptun, au reclamat cazul, iar Ciobică Gheorghe a fost sancționat contravențional conform prevederilor Decretului 153/1970. Întrucît cu prilejul verificărilor s-a stabilit că în seara respectivă acesta se afla și sub influența alcoolului, stare în care a condus autovehiculul, s-au luat impotriva sa măsurile prevăzute de lege. De asemenea, Ciobică Gheorghe, împreună cu cei doi ocupanți ai autoturismului vor fi puși în discuția colectivelor de muncă de către conducerea unităților din care fac parte”.

■ Răspunzînd invitației noastre lansată într-unul dintre numerele precedente ale revistei, **Dan Ioan din Satu Mare, str. Muncitorilor nr. 9**, ne-a trimis această fotografie realizată în localitatea Lancrăm — situată între Alba Iulia și Sebeș — locul de naștere al aceluia care a fost Lucian Blaga. În drumetia întreprinsă prin țară de grupul de turiști sătmăreni din care a făcut parte și corespondentul nostru, Lancrămul rămîne un popas de neuitat, statuia durată în memoria marelui poet și cărturar fiind imortalizată pe pelicula fotografică de către aproape fiecare dintre participanți.

■ **Consiliul popular al județului Sibiu**: „In scrioarea sa, Nicolae Stingaciou din Sibiu, Cartierul Hipodrom III, bl. 4, sc. A, et. 2, apart. 11, relatează că începînd cu data de 19 martie 1987 i s-a desființat postul de juristconsult de la Intreprinderea de piele și încălțăminte din Agnita și solicită să fie sprijinit pentru a fi primit în colegiul de avocați în Sibiu sau Mediaș. În vederea rezolvării cererii sale, s-a luat legătura cu forurile competente și s-a stabilit astfel ca Nicolae Stingaciou să fie cooptat în colegiul de avocați din Mediaș, unde, în prezent, își desfășoară activitatea”.

■ „Mă numesc **Cristina Loloiu**, locuiesc în București și vă aduc la cunoștință o situație ce nu mi se pare deloc firească; anume că, pe data de 7 mai a.c. mi-a fost repartizat un apartament din fondul locativ de stat, situat pe Bulevardul Nicolae Bălcescu nr. 7, apart. 1, locuință care pînă la acea dată s-a aflat în folosința unei alte familii. În urma eliberării apartamentului de către foștii locatari, la **I.C.R.A.L. Herăstrău — S.G.L. nr. 1** s-a întocmit un deviz privind unele lucrări de reparații și igienizare, deviz care a fost achitat imediat. Cu toate acestea, nici pînă în prezent I.C.R.A.L.-ul, cu toate insistențele mele, nu a întreprins nimic. Mă aflu într-o situație deosebită — aștept un copil — și de aproape patru luni mă străduiesc să aflu o soluție în privința acestei probleme, dar încă nu am reușit să-i conving pe cei de la I.C.R.A.L. să-și îndeplinească obligațiile ce le revin. Dacă puteți, vă rog, încercați dumneavoastră să-i convingeți.”

...Fără comentarii...

■ **Consiliul popular al județului Mureș — Comitetul Exe-**

Scrisoare comentată

Rămîne de văzut

„Un final, fără îndolala, patetic : „...Vreau să cred că nu trăim în pădure... Vă rog ajutați-mă într-un fel! — 1 iulie 1987.” Semnează : G.A., născută la 24 mai 1923 în comuna Măgești-Bihor și domiciliată în prezent în București, strada Caimatei nr. 8, apartamentul 2, Sectorul 2.

Și o scrioare amară, din care reproducem : „Sînt în prezent pensionară pentru limită de vîrstă, inițial am lucrat pe post de operatoare chimistă într-o cooperativă meșteșugărească de invalizi. Mi-am desfășurat activitatea într-o asemenea unitate, datorită unei rănii grave pe care am primit-o în tinerețe la cap, cînd, slujnică fiind și aflîndu-mă întimplător pe stradă în timpul rebeliunii legionarilor, un glonte m-a lipsit de o bucată din osul craniului. De altfel, conform certificatelor medicale, invaliditatea mea — numită sechele de hemiplegie dreaptă post-traumatism craniului — n-a putut fi recuperată vreodată, în porțiunea respectivă a capului putîndu-mi fi simțit la palpare creierul, direct prin piele, locul fiind asadar deosebit de sensibil. De atunci sîfârș și de o paraliză parțială, a unei jumătăți de corp. Nu cer însă nimic de la dumneavoastră, în afară de un sprijin pentru a-mi putea trăi în liniște restul zilelor din viață. Iată despre ce este vorba : pînă nu de mult, singură fiind, împărțeam prin bună înțelegere spațiul locuinței cu o familie de bătrîni și mai vîrstnici decît mine, care au murit. Niciodată nu au rîvnit la spațiul atribuit mie de ICRAL „Foișor”, la 2 august 1974, prin contractul de închiriere nr. 3073, reînnoit la 29 august cu nr. 2291. Conform acestui act, am și în prezent dreptul la o cameră de 20,55 mp., precum și la o cotă-parte din vestibul, culoar, baie, cămară, bucatărie etc., totalizînd încă 13,30 mp., pentru care și plătesc chiria ce mi s-a stabilit. După decesul foștilor colocatari s-a mutat însă în locul lor o familie din cale afară de neagră la suflet, care îmi face viața neînchipuit de amară. Se numesc J. Daniel și Gabriela. Partea din locuință rămasă de la foștii chiriași a fost atribuită soției, de către Institutul de studii și proiectări hidroenergetice, unde lucrează ; în ce-l privește pe soț, nu cunosc unde îi este locul de muncă. M-au dat afară din bucatărie și mi-au aruncat la subsol reșoul cu butelia, la care gîteam, mi-au întrerupt curentul la soneerie, nu-mi permit accesul la ușa, capul familiei amenințîndu-mă chiar cu bătaia, deși știe în ce situație mă aflu cu sănătatea. Mi-a spus că nu vrea decît să mă vadă moartă și că, dacă îmi voi cere drepturile la judecătoria, ele vor rămîne doar pe hîrtie, căci una va holîri tribunalul și alta se va întîmpla în realitate. În aceste condiții eu n-am unde găti, sînt oprită de la folosirea celorlalte dependențe, n-am voie să-mi primesc rudele care mai vin din cînd în cînd să mă ajute, sînt obligată să trăiesc într-o permanentă amenințare, într-o permanentă tensiune, întunecîndu-mi-se astfel pînă și ultimii ani din viață.”

...scrioarea este semnată, și datată 1 iulie a.c.

Și trimisă cu timbru simplu, nici măcar recomandată. Să nu fi avut bătrîna bani ? Să fie o farsă ?! Primum sute, mii de scrisori — mărturisim însă că aceasta a fost una dintre cele care ne-au impresionat. Și o comentăm din pricina asta, dînd numai inițialele „eroilor”, dar publicînd adresa exactă — în vederea unei eventuale confruntări, ale părților, la redacție. Mergînd pe varianta „farsei” (pentru că este imposibil să verifici toate acele sute, mii de scrisori sosite la redacție !), afirmăm din capul locului că gestul ar fi insipid, în urma publicării acestor rînduri, persoanele în cauză fiind ușor de identificate și urmînd a fi supuse oprobiului public.

Dar, dacă, nu ?!...

Dar, dacă... asta e situația de fapt ?!

Atunci, pentru ce — ne întrebăm — niște oameni, pare-se civilizați, nu scăpați dintr-o peșteră anume, îi amărăsc viața unei bătrîne cu care sînt obligați, legal, să conviețuiască împreună ?! Pentru ce o mai chinuie — cînd și așa viața îi este atât de amară ?! Să profite, oare, de faptul că ea, bătrîna, nu are posibilități (și nici timp, și nici voință) să-și dea în judecată ?!... Să se consume oare, acolo, în strada Caimatei nr. 8, o dramă tăcută, obscură, acoperită de indiferența noastră ?!

Rămîne de văzut.

HORIA PATRAȘCU ■

cutiv: „Venind în sprijinul solicitării formulate în scrioarea sa de Lila Ciocirlan din Tirnăveni, Cart. 1 Decembrie 1918, bl. 46, et. 1, apart. 4; care dorește să fie reîncadrată în muncă, vă facem cunoscut că petenta a fost repartizată la Cooperativa „Tirnăveanca”, unde i s-a întocmit contract de muncă pe durată nedeterminată.”

■ „Vă sesizez o situație care ne produce multe neplăceri nouă, locuitorilor domiciliati pe străzile Teodosie Rudeanu, Petru Maior și Cimpineanu : este vorba de citiva cetățeni domiciliati în strada Teodosie Rudeanu (numerele 19, 55 și 57) și care se strada Petru Maior și care se indeletnicesc cu creșterea porcilor. Noi nu avem nimic impotriva acestei indeletniciri, nici măcar nu ne interesează cum își procură hrana necesară creșterii acestor animale, dimpotrivă, sîntem convinși că indeletnicirea lor aduce o contribuție la fondul comercial, ne deranjează însă profund faptul că acești oameni nu dau animalelor îngrijirea necesară, nu se ocupă de curățenia permanentă a oboare-

lor improvizate, astfel încît în întreg cartierul, mai ales în zilele calde, aerul nu se mai poate respira, „crescătorii” devenind un focar de infecție. Deși am mai făcut sesizări Sanepid-ului, nu s-au găsit încă mijloacele necesare a-i determina pe acești oameni, lipsiți, socotim noi de simț civic, dacă nu chiar certați cu legea, să înțeleagă că nepăsarea lor afectează sănătatea noastră și a copiilor noștri”. (Ion Voicu, strada Petru Maior nr. 49, sectorul 1, București).

■ **Intreprinderea de construcții, reparații și administrare locativă — Timișoara** : „Urmare scrisorii adresate redacției de către **Aurica Jitaru** din Timișoara, strada Hărniciei nr. 4, scara C., apartamentul 20, în care arată că hidroizolația acoperisului terasă este degradată din care cauză apar infiltrații de apă în interiorul apartamentului, vă comunicăm următoarele : Formația nr. 2 fond locativ, din cadrul întreprinderii noastre, în cursul lunilor iunie și iulie a.c. a executat lucrări de reparații la hidroizolație pe întreaga suprafață a acoperișului terasă de la imo-

bilul situat în strada Hărniciei nr. 1”.

■ **I.J.G.C.L. — Sibiu** : „La scrioarea unui **Grup de beneficiari** ai blocurilor 56—60, strada General Magheru, privind decalarea termenelor de predare a blocurilor sus menționate, vă facem cunoscut : cele relatate sînt reale, termenul de predare fiind modificat de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Sibiu la 30.12.1986 și, respectiv, 30.09.1987 ca urmare a unor cauze obiective — natura terenului de fundare necorespunzător, pînza freatică de suprafață cu debit mare, care a îngreunat executarea lucrărilor de fundații necesitînd alegerea unor soluții anume pentru îmbunătățirea terenului de fundații, etc. În momentul de față constructorul se află în faza de cofrare și armare pentru subsol. Luîndu-se legătura cu constructorul, acesta ne-a asigurat că pînă la 30.12.1987 blocul va fi pregătit pentru recepționarea de către locatari”.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Dogaru Ion — com. Iana (Vaslui) : „Cazul” prezentat în scrioarea dv. este de fapt unul imaginat. Vă puteți ajuta făcînd solicitînd consiliului popular comunal întocmirea dosarului pentru internarea ei într-o instituție de ocrotire pentru deficienți recuperabili. ■ **Taraș Marilena** — București : Dați curs invitației de a vă prezenta la biroul teritorial al forței de muncă, în vederea încadrării pe un post corespunzător pregătirii dv. și recomandărilor medicale. ■ **Barbu Constantina** — București : Reclamația dv. este neintemeiată, din moment ce după 2 zile de lucru ați absentat nemotivat o lună de zile. ■ **Stănescu Victoria** — București — Aspectele sesizate formează obiectul unui dosar penal, aflat în curs de cercetări la circumscripția 20 miliție. ■ **Petricău Maria** — Oradea : Cererea dv. beneficiază de prioritate ca fost abonat telefonic și va fi soluționată la disponibilizarea unui circuit. ■ **Roman Maria** — satul Clikești, com. Trifești (Vrancea) : Veți avea dreptul la ajutorul acordat mamelor cu mai mulți copii dacă vă veți căsători cu tatăl copiilor pe care îi îngrijiți. ■ **Marinescu Constantin** — București — În urma verificării gestiunii asociației nu s-au constatat încălcări ale prevederilor legale sau nereguli de ordin financiar-contabil. Adunarea generală o puteți convoca dv., locatarii. ■ **Rotaru Aurel** — Brăila : Veți primi o locuință din fondul locativ vechi de stat, deoarece colectivul de oameni ai muncii a hotărît să nu vă propună pentru apartament în acest an pentru că ați avut absențe nemotivate în 1986 și în anul acesta, iar aportul dv. la desfășurarea procesului de producție nu este corespunzător. ■ **Bulugan Maria, Stăicu Ștefan** s.a. — com. Dăbuleni (Dolj) : Adresați-vă I.A.S. Dăbuleni, care a primit precizarea că, în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea nr. 1/1986, muncitorii direct productivi din activitatea de transporturi și din activitatea de construcții (din cadrul sectorului de construcții și hidroameliorații), în cadrul formei de retribuție a muncii în acord global, se retribue în acord direct cu aplicarea criteriilor și condițiilor prevăzute în anexele nr. 11 și, respectiv, 20 la Decretul 161/1986 și Normele tehnice cu caracter metodologic pentru aplicarea acordului global din activitatea respectivă.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Din expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cintarea României”.

Opinii

Trăim într-un moment în care fuziunea deplină a artelor cu marile preocupări constructive ale poporului român, cu grandioasa operă socială pe care o fauresc oamenii muncii din patria noastră este un imperativ istoric. Artele sint chemate să reflecte cu mai mare exactitate portretul omului nou, intruchipare a noului umanism care se plămădește în societatea noastră socialistă. În același timp această exactitate se cere să fie în egală măsură subordonată atit realului reflectat cit și transfigurării lui în expresia artistică. Nu e vorba, așadar, de o simplă oglindire fotografică a realității ci de o plasticizare a acestei realități cu mijloacele specifice artei, de o trecere a realului prin filtrele sensibilității și conștiințelor noastre. Un pictor sau un scriitor lucrează nu atit cu pensula sau condeiul ci mai ales cu conștiința. Pensula și condeiul sint unelte ca oricare altele, și care în afara unei inalte conștiințe socialiste, revoluționare și profesionale, nu vor reuși să însuflească opera realizată mai mult decit o simplă oglindă.

Atunci cind un sculptor realizează statuia unui vitevod sau a oricărui mari personalități istorice, cind un pictor dă viață în pinzele sale unui erou căzut în luptele poporului nostru, trebuie s-o facă în așa fel incit acea figură intruchipată de artă să pară că e vie, că trăiește și acționează în continuare între oameni modificindu-le destinele în istorie. Or, această însuflețire a unei prezențe exemplare din memoria colectivă a poporului se poate face doar cu mijloacele artei, a cărei expresivitate trebuie să scoată eroul din abstracțiunea istoriei și să-l aducă în cea mai vie actualitate, imaginea lui intruchipată în artă trebuind să fie atit de expresiv realizată incit el să pară în continuare o forță vie a unei contemporaneități perpetue, un principiu viu al realității în eternul său curs de desfășurare. Numai astfel arta își poate exercita la modul său optim funcția sa modelatoare și formativă. Același lucru rămîne valabil și cind artistul se apleacă asu-

pra temelor din glorioasa noastră contemporaneitate. Trăim în prezent o stare de construcție cum n-a mai cunoscut niciodată istoria noastră. Știm din istorie că după fiecare bătălie cistigată, voievodul înalța un monument de artă. Acum, cind țara noastră și-a cistigat independența și libertatea, toate bătăliile noastre istorice se poartă pe frontul pașnic al muncii și al construcției. Fiecare bătălie cistigată cu noi înșine pe acest front este ea înșasi un monument de artă. Porțile de Fier, Transfăgără-

Valoarea formativă a artei

șanul, Canalul Dunăre — Marea Neagră, Metroul, marile șantiere deschise în fiecare oraș al patriei sint răsucupărarea în construcție pașnică a tuturor bătăliilor pe care poporul nostru a trebuit să le poarte de-a lungul timpului cu agresorii din afară. Cite victorii a repurtat poporul român de-a lungul istoriei sale în luptele pentru independență și libertate, tot atitea victorii a cistigat în cei 22 de ani de cind în fruntea statului și partidului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe frontul afirmării noastre pașnice în lume.

Prin formele diverse ale artelor, fiecare artist și-a orientat opțiunile spre teme diverse și generoase ale actualității constructive. Problema care se pune este aceea de a înalța fragmentul de realitate pentru care am optat la un nivel valoric care să-i asigure durabilitate în concertul de valori ale istoriei noastre. Valoarea artistică a ceea ce face un compozitor sau scriitor trebuie

să fie cel puțin la înălțimea valorii economice, competenței, calității și competitivității muncii depuse de muncitorii șantierelor din țara noastră. Un tablou reprezentind un baraj de hidrocentrală trebuie să dureze ca valoare în istoria artelor plastice cel puțin cit va dura barajul în economia energetică a viitorului! Transpunind în artă ceea ce vād și sint la fața locului trebuie să fac în așa fel incit cei care n-au văzut și trăit ceea ce am văzut eu să simtă același lucru ca și mine. Și chiar muncitorii șantierului cind vor vedea lucrarea mea s-o recunoască și să-și dea seama că fiecare cu destinul său a fost în timpul înălțării acestei realități noi o parte ideală într-un întreg real, o parte purtătoare de întreg. Or, această senzație o poate da omului nu mai arta adevărată, bine realizată din punct de vedere artistic, arta care îl face pe om să aibă sentimentul că nu e singur ci integrat în marea colectivitate de valori, ale patriei sale.

Cu atit mai mult se pune această problemă gindindu-ne că operele noastre de artă, picturile sau sculpturile, vor rămîne în urma noastră, în muzee sau piețe publice, să dea seama de momentul edificării noii realități pe care o trăim. Ele sint un fel de certificate de autentificare, un fel de imagini ale buletinului nostru etern de identitate care vor însoți epoca noastră, de-a lungul istoriei pentru a autentifica generațiilor viitoare că prezentul pe care l-am trăit ne-a aparținut într-adevăr nouă.

Cu aceste ginduri au intimpinat scriitorii și artiștii noștri marea sărbătoare de spirit și conștiință a Congresului educației politice și culturii socialiste, cu mindria că artele și întreaga noastră cultură se bucură în viziunea partidului și secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de aprecieri pe măsura răspunderilor pe care arta le are în etapa actuală a construcției omului nou al societății comuniste de azi și de mine.

ION ANDRONE ■

Scriitorul, conștiință a epocii sale

ȘERBAN CIOUCULESCU:

„Sînt un optimist fiindcă am încredere în rațiune“

— Ce mai face Șerban Cioculescu, „cetățeanul de onoare al Galaxiei Gutenberg“?

— Îmbătrinesc și, vorba cintecului, îi pare rău. De altfel, trebuie să-ți spun că pină toamna trecută m-am simțit viguros, dacă nu și tinăr. Dar de-atunci incoace mă simt îmbătrinit.

— Și de ce vă simțiți îmbătrinit?

— Vorbeste mai tare, te rog.

— De ce spuneți că vă simțiți îmbătrinit?

— Cind ti se lasă plumbul în picioare e un semn indubitabil. Dar la mine lucrurile se

petrec altfel. Și se pare că si altii, mai puțin bătrini ca mine, suferă de același bebesug: mă dor tălpile. Alteori mă săgetează. Și umblu ca pe cărbuni. Cine stie ce păcate ispășesc? Îți urez să fii ferit de un asemenea ponos cind vei ajuage la virsta mea.

— În 2031? Verba cronicarului, se sparie gindul... Dar eu vād așa cum vād știu dintotdeauna: neobosit. Aveți același chef de lucru, aceeași putere de muncă. Sinteți în continuare prezent în presa literară, publicați cărți, vă infiliți cu cititorii... Eu nu vād nici o transformare.

— Obosesc umblind, nu obosesc citind, scriind. După cum vezi, gimnastica picioarelor nu e la nivelul celei cerebrale. Pot citi o carte într-o jumătate de zi iar un articol îmi ia o dimineată. Desigur, după ce l-am pregătit în cursul săptămîinii. Nu resimt nici o oboseală intelectuală. Bună sau proastă, mintea îmi este aceeași. E-adevărât, n-am făcut niciodată exercitii fizice. Iar în liceu eram lamentabil la cele mai ușoare.

— Asta n-a fost bine.

— Multi mi-au zis la fel. Odată, Nae Ionescu m-a compătimit cind a aflat că în adolescentă n-am practicat nici un sport. Mi-a spus: vitalitatea sporește prin educație fizică și asigură longevitatea. Săracul! A murit la 50 de ani. Vitalitatea e un fenomen ciudat și adeseori surprinde la făpturile plămînde, ca să nu zic slăbănoage. N-am fost chiar un slăbănog, dar din gimnaziu eram poreclit „spectrul morții”. După cum vezi, spectrul morții s-a ținut bine.

— Prin urmare, dumneavoastră sinteți în exclusivitate un „produs” al cărților.

— Un rob al lor, nu un produs — dar un rob benevol. Care nu-si dorește emanciparea. Știi că libertatea a fost definită ca necesitate înțeleasă. Pentru mine, lectura este condiția libertății. Sau necesitatea înțeleasă. N-as putea soune a-celasi lucru și despre scris. Nu întotdeauna îmi găsesc în scris verva din conversație. Îmi dau seama că scrisul meu, uneori, e plumburiu, adică expresie a unei oarecare lehamite.

— Un rob al cărților? Dar dumneavoastră nu le adorați așa cum le adora Don Quijote, crezind în ele pină la uitare de

sine. Din moment ce nu le acceptați așa cum sint, din moment ce le supuneți unei judecări de valoare inseamnă că vād distanțați de ele.

— Da. Ai dreptate. Mă distanțez. Dar un fir de legătură mă trage spre ele. Nu mă pot elibera si nici nu doresc.

— De ce?

— Omul este o contradicție vie. Fiecare dintre noi se contrazice mai mult sau mai puțin. Fiecare dintre noi este, metaforic vorbind, un Ioan Vodă tras de două cămile în direcții opuse. Cu deosebirea că rezistă la această tortură.

— De cind ați apărut în arena literară vi s-a remarcat spiritul criticilor.

— N-am o notiune exactă despre arest cuvint. A cirti, inseamnă sau a colporta birfeli sau a le crea. Nu-mi cunosc o asemenea nărav. Orice critic poate gresi. Dar dacă gresește cu bună credință nu mai este cirtire. A, desigur, anumite curente literare le resping. Cum ar fi suprarealismul și cum sint terbilismele unor scriitori chiar cind nu mai sint tineri. Inșă culmea, giumbuslucurile lor sint acceptate. Eu am idiosincrazie la ele. Cred că si dumneata ai idiosincraziile dumitale.

— Nu coincid întotdeauna cu ale dumneavoastră.

— Uite, braga e o băutură foarte bună. Și-i duc lipsa. Ieftină, răcoritoare... Calitatea ei e însă inferioară. Și dacă ți-as spune că o prefer sampaniei ai spune că fac o glumă proastă. A nu fi de acord cu judecarea superlativă a noilor generații este un fenomen generalizat în critica din toate literaturile. Thibaudet i-a consacrat lui Mallarmé o teză, a scris despre Bergson și Barres cărți, dar nu si despre ultimul val din literatura franceză. Și cu toate acestea este socotit cel mai mare critic interbelic din Franța. Nu s-a pus nici la remorca, nici în fruntea miscărilor de avangardă. A fost si el un cirtitor? Firește, mutatis mutandis, nu mă cred un Thibaudet. Dar sint cam în aceeași situație.

— Acela se visa podgorean, iar dumneavoastră tinjiți după bragă...

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Cronica literară de Gheorghe Bulgar

în pagina 11

Poeme de Balogh József

în pagina 15

Vitrina artelor

Arta modei

Dacă o expoziție de pictură modernă, spre exemplu, pare din capul locului ceva dificil sau, în cel mai bun caz, un lucru de natură a interesa un număr restrins de oameni, o expoziție de modă, indiferent de materialele valorizate, de interesele vestimentare cărora li se adresează și chiar de calitatea inovației, pare un fapt artistic popular, de mare accesibilitate.

De cele mai multe ori, așa și este. Dificultatea apare atunci când încercăm să înțelegem în ce măsură o colecție de îmbrăcăminte e și o chestiune de artă. Dificultățile sporesc din clipa în care ne propunem să definim atât problemele artistice evidențiate de expozițiile de modă, cât și nevoile complexe cărora acestea le răspund. Una din cauze e abundența expozițiilor de modă. O cauză mai cuprinzătoare e deteriorarea cuvintului artă. E adevărat, în toate domeniile se subînțelege un efort creator, dar de aici și până a abuza de termen e un pas, unul pe care de regulă n-ar trebui să-l facem. E simpatomă că artiștii veritabili evocă cu modestie reală ideea artistului pur, în legătură cu producția atelierelor lor — fiindcă artiștii veritabili cunosc deosebirea dintre opera de artă și obiectul de serie — în vreme ce o sumedenie de mestegurari de toată mina se grăbesc să califice drept artă niște lucrări banale. Numim cu generozitate artă indeletniciri din cele mai simple: arta cititului, arta conversației, arta culinară, arta de a zice „bună ziua”, arta încălțămîntei, arte de a face figuratie și — de ce nu? — arta merului pe jos.

O consecință a popularității exagerate a cuvintului e aceea că nenumărate „strinsuri” de

rochii — cum ar zice cronicarul — au ajuns să se cheme „Expoziții de arta modei”. În aceste manifestări — patronate cu bunăcredință de teatre ori alte instituții culturale interesate de fenomenul modă — se produc, de obicei, persoane care nu posedă încă artele elementare ale scrisului și cititului, fără a mai vorbi de o concepție artistică, de o învățatură și de o practică sub supravegherea unor artiști. Ne-am deprins aîd de mult cu aceste așa zise expoziții de modă încit nu mai sesizăm cit de multe sint. Și nici ce servituzi vădesc. Viciul de fond al acestor selecții de îmbrăcămînti — de regulă pentru femei — constă în faptul că le lipsește tocmai preocuparea artistică. E vorba de adaptări din reviste specializate, de adaptări pripite, unde singurul principiu care operează e cel comercial: minimum de cheltuială, maximum de câștig. O cercetare a priceperilor și a activităților „artistice” a persoanelor care semnează an de an și citeodată de mai multe ori în an, „expoziții de arta modei”, ar arăta că avem de-a face cu artizani grăbiți să tragă foloase din confuzia ce există în distincția: unicat — obiect de serie. În marea majoritate a expozițiilor de vestimentație se licitează la preț de unicat lucruri de serie.

Expozițiile de modă care fac net distincția aceasta sînt rare și ele trebuie comentate în termeni proprii. La „Căminul Artei” expun „MODA”, Maria Negreanu, Ioana Onescu și Mihaela Avram Răzvan. Ele sînt absolvente din 1973, 1978 și, respectiv, 1979 ale unor institute de artă, și anume în clase specializate în design, decorație și creație vestimentară. au participat la multe expoziții interne și

internaționale, au cum s-ar spune, un nume și un statut în domeniu interesant. Și zic interesant, deoarece preocupările lor sînt mai complexe: dantelă, tapiserie, panouri decorative, accesorii de veșmint, design. Expoziția conține treizeci și două de piese și, cu toate deosebirile stilistice, are unitate. Unitatea e asigurată de problema vizată, de calitatea acestei probleme. O rochie unicat, spune Maria Negreanu, e un obiect decorativ care poate fi prezentat ca atare sau purtat. Nu în orice împrejurări, ci în anumite ocazii. Oamenii iubesc ceremoniile. „Ocaziile” sînt, de fapt, ceremonii unde ideea de frumos vine în primul plan”. Ioana Onescu observă că termenul „frumos”, care aduce în discuție alt termen neglijat: idealul — apare frecvent, semnificativ mai frecvent în creația decorativă. Frumosul trebuie recunoscut. O haină frumoasă nu e o chestiune de croitorie, tot așa cum un tablou nu-i o problemă de minuire a pensulei. Mihaela Avram Răzvan are convingerea că în creația de veșmint e vital să cunoști îmbrăcămîntea tradițională a țăranelui.

Orice haină răspunde unor funcții. Uneori, cele estetice par să treacă înaintea celor practice. În realitate, și cele mai bizare îmbrăcămînti pornesc de la o trebuință. Trebuințele sînt foarte variate și complexe. Ele se confundă adesea cu sentimentele. O haină frumoasă are un sentiment. Maria Negreanu vorbește de „starea de bine” pe care trebuie să o trăiască omul îmbrăcînd ceva deosebit. „Eu, cînd concep o rochie, îmi imaginez mai întii locul, împrejurarea în care poate fi purtată. Apoi starea pe care trebuie să o încerce femeia care o poartă. Eu restaurez sentimente, înainte de a născoci rochii. Măiestria apare mai întii în gîndire și în simțire. Croiala e un rezultat. În ce mă privește, cusutul propriu zis e un chin. E plăcut să imaginezi, să vezi cu ochii minții. Dar, ca să imaginezi, trebuie să știi ce se poate obține dintr-un material. În expoziția noastră, impresia de prețiozitate, de mirific e obținută cu materiale care se găsesc în comerț. Pînă la urmă, nu prea există materiale urite, ci materiale rău folosite. În anume contexte — optice, tactile — orice material produce o impresie deosebită. Artă decorativă constă și în aceea că dezvăluie însușirile subtile ale materialelor, că îl deprinde pe om să vadă interesantul acolo unde nu vede nimic sau vede banalul. Ideea expoziției noastre, problema ei de bază aceasta este: să facem ca materialele aflate la îndemînă să se constituie în veșminte, care să producă o durabilă stare de bine. Într-o haină frumoasă omul gîndește armonios. Moda nu îl face pe om, e adevărat, dar îl poate face mai bun, îl crează deprinderi noi, deprinderi ale unei noi civilizații a relațiilor”.

TUDOR OCTAVIAN

Continuitatea tradiției

În ultima vreme Galațiul atrage, ca un magnet, tot mai mulți absolvenți de Conservatoare. Iar unul din rezultatele acestui fapt a fost observat de noi, la fața locului, cu prilejul unui recital organizat de Teatrul Muzical „N. Leonard”, care a cuprins lucrări ale compozitorilor localnici, manifestare ce trebuie consemnată deoarece ne-a dezvăluit câteva talente creative și interpretative iesite din comun.

Silvia Macovei, absolventă în anul 1981 a clasei de compoziție, condusă de maestrul Ștefan Niculescu, ce deține încă de pe acum mai multe premii naționale cit și premiul Concursului internațional Viotti-Valsecia, din Italia, în 1982, a prezentat trio-ul intitulat „Cugătări de pace de prin scrieri de demult”, destinat unei mezosoprane, și unui bas, cu participarea pianului. Lucrarea, structurată în patru părți — avînd la bază o culegere din scrierile cărturarilor români, Dosoftei, Tichindeal, Samuel Micu, Cantemir, Goleșcu, Anton Pann și Eftimie — relevă adîncimea în gîndirea creatoare și a construcției. Folosind vocile solistice în registre depărtate și pianul în arpegii la octave superioare, se creează un contrast puternic ce ilustrează foarte bine unitatea dintre text și muzică. Tot Silviei Macovei i se datorează și piesa pentru pian, ce poartă titlul „Cetăți astrale”, care are structuri mozaicate și în care pianistul Valentin Macovei a avut un discurs cursiv, visător, întrerupt pe alocuri de accente tragice.

Adrian Nichiteanu face parte din promoția anului 1986 și a avut același mentor, pe Ștefan Niculescu, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din Capitală. La acest tînr se observă o oarecare specializare și atracție către muzica vocală, în care a obținut și câteva izbînzii de marcă: Premiul I al C.C. al U.T.C., la concursul organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Radioteleviziunea Română, în 1984; Premiul I și Premiul special al juriului, la Festivalul-concurs „Gh. Dima”, în 1985. Atașamentul său față de vocea umană s-a vădit în ciclul de lieduri pe versuri de Ana Blandiana, care se plasează într-un con lăunat de modernism, avînd o scriitură contemporană cu intervale distanțate, întrebuintîndu-se din plin și resursele vocii de mezosoprană, de la șoapla la învîlirea armonice. Același creator și-a prezentat și „Sonata pentru vioară și pian”, cu concursul violonistei Luminița Iovănașcu, în care s-au putut întrevădea mai multe elemente ale muzicii populare, cu un limbaj ceva mai „asezat” și mai accesibil, finalul lucrării relevînd — printr-o suită de modalități — glasul naiului imitat de violină și

dangătul de clopote, izvorit din acordurile pianului.

Livia Teodorescu, fosta colegă de an a Silviei Macovei, a absolvit același Conservator, aflîndu-se însă sub îndrumarea compozitoarei Myriam Marbê fiind distinsă pînă azi cu titlul de Laureat al Festivalului național „Cîntarea României”, cu o Diplomă de onoare la Concursul internațional de la Vercelli — Italia, 1982, și cu alte premii în cadrul diferitelor manifestări la care a luat parte. Muzica sa are reflecții clare, imagini vii, pe întreaga dimensiune a pianului temele privindu-se ca într-o oglindă. Sensibilitatea acestei tinere creatoare nu poate fi pusă la îndoială, fie în ritmurile jucăuse — relevate în „Sonatina” dedicată copiilor — fie în atmosfera gravă, ori visătoare, a „Sonatei pentru pian”.

Sorin Oancea, cu toată tinerețea sa, pînă de curînd student al maestrului Aurel Stroe, se distînge printr-o deosebită profunzime, dublată de un serios mestegug al înlăturirii sursetelor și al construcției formelor. Succesele sale, deci, nu trebuie să ni se pară surprinzătoare: fie că s-a aflat la Piatra Neamț, ori la Iași, la Kazimierz-Dolny (R.P. Polonă), sau la Trieste (Italia), el a prezentat cu cînte generația de tineri creatori români. Interesantă este, în special, desfășurarea sa pe mai multe planuri, scriind la fel de aerat pentru cor („Madrigal pentru voci egale și flaut”, după „Estampa”, de Lucian Blaga), pianistic („Sonata pentru piano solo”) ori pentru formația de coarde (Cvartet).

Vedem în cei patru compozitori, ca și în mezosoprana Liliana Nichiteanu (foarte bună în tot ceea ce am ascultat), basul Ieremia Manole, flautistul N. Mantu, violonistii Eugen Delicote și Marian Sava, violistul Adrian Poalelungi, violoncelista Nicolette Lungu, ca și grupul restrîns de tinere coriste, alături de ceilalți interpreți amintiți mai sus, un mînunchi de muzicieni capabili să urce necontenit stacheta valorică a artei gălățene. Important ni se pare, chiar în acest moment, ca ei să fie permanent încurajați printr-un interes și sprijin sporit pe care ar trebui să-l primească din partea organelor culturale județene, ce ar trebui să folosească din plin talentul și sîrguința manifestată nu numai cu prilejul recitalului la care am fost prezenți! Căci, să nu uităm, Galațiul este locul de obîrsie al marelui interpret care a fost N. Leonard, al marelui compozitor și estet Dimitrie Cuclin, al altor cărturari de seamă care au înscris pentru totdeauna numele orașului în istoria muzicii românești. Iar tradiția se cere a fi respectată și continuată!

CLAUDIU NEGULESCU

CAP LIMPEDE

● S-a aflat, pentru scurt timp, la chioșcurile de difuzare a presei, **Jocuri de-a vacanța**, supliment al **Caietului program al Teatrului Național București**. Din cuprinsul său semnalăm câteva din articolele care pot explica marile interese de care s-a bucurat la cititori această publicație: **A fi actriță la Național de Dinu Kivu**, **Tinețea virstei de 50 de ani de Florentin Palaghia** — despre cîteva din vedetele internaționale care împlinesc în acest an o jumătate de veac, un serial despre Henry Fonda, un articol plin de vervă despre jogging de Radu Cosasu, un altul

despre copiii pierduți ai Hollywood-ului precum și un roman polițist de René Barjovial repovestit în limba română de Cristina Chira ● Din numărul 8 al revistei **Convorbiri literare** reținem paginile de istorie literară în care Cristian Dumitrescu repune în discuție cîteva principii în legătură cu moștenirea literară. Florin Faifer prezintă însemnările de călător ale lui G. Barițiu, Constantin Ciopraga ni-l reamînteste pe poetul Horia Furtună iar Maria Platon aduce justificade etogii celor trei volume de **Opere** de C. Negruzzi apărute între anii 1974—1986

● În aceeași revistă, suplimentul **Pagini bucovinene** găzduiește un interviu cu scriitorul Vasile Andru: „Într-un basm bucovinean se zice că, „la casa cu povești, nu intră Necuratul. La asta servește literatura: să alunge răul. Biologia ne învață că ființele rudimentare sînt mai vulnerabile decît ființele subntrite. Literatura ar trebui să ne apere de rudimentar și de alienare.” ● În cadrul rubricii **Dialogul literaturilor**, **Convorbiri literare** ne propune traducerea unui tularător poem de Nicolas Guillen din care cităm: „Tu, care ai plecat din Cuba, / ia

spune tu, / unde-ai să mai afli verde și verde / azur și azur / palmier și palmier sub cer? / Ia spune tu.” ● A apărut **Caietul program** cu numărul 75 al Teatrului Național, publicație care din anul 1969 cunoaștra o viață neîntreruptă, continuînd cu strălucire o serie de publicații prestigioase ale vieții noastre culturale: **Gazeta Teatrului Național**, primul periodic teatral românesc (13 numere din noiembrie 1935 pînă în decembrie 1936). **Revista Teatrului Național** (o singură apariție în 1921). **Teatrul Național** (45 de numere între anii 1941—1946) și **Revista**

Teatrului Național cu 21 de prezente între anii 1948—1951. După cum afirmă Radu Beligan într-un **Bloc-notes**, „aceste publicații tîneau să dezbata problemele cele mai importante ale scenei în lumina ansamblului vieții noastre culturale și țînind seama de mișcarea spirituală a întregii lumi.” În acest număr care se vrea nu atît „un bilanț unde satisfacția prevalează și minusurile se ascund sub faldurile festive ale momentului, cit un îndemn de a continua și de a ameliora”, remarcăm seriozitatea cu care este comentată cartea de teatru, (semnează, printre al-

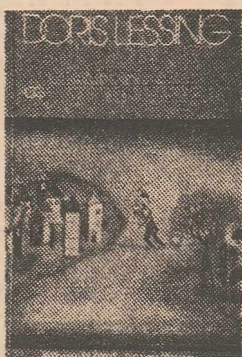
ții, Dana Dumitriu, Mircea Iorgulescu, Dumitru Micu, Ov. S. Crohmălniceanu, Bedros Horasangian), portretul pe care îl face Ion Zamfirescu actriței Ilinea Tomoveanu, interviu cu Ileana Stana Ionescu, articolul lui Gh. Lăzărescu despre stagiunea teatrală britanică precum și paginile din jurnalul lui Jean Cocteau transpuse în românește de Sanda Răpeanu. **Caietul program** al Naționalului bucureștean, informat și bine scris, își păstrează o țînută intelectuală ce impune ● Întrebat „la poșta redacției pe care o susține în **Astra**, care este cea mai mare greșeală de tipar a

tuturor timpurilor, George Pruteanu răspunde tulburat: „La propriu, n-aș ști să vă răspund. (Poate — Romulus Vulpescu). În alt sens însă, și anume unul serios și grav, mă gîndesc că poate fi desemnată de această sintagmă apariția în 1925 a cărții cuprînzînd gîndirea — și paranoicij „gîndesc” — viitorului dictator al Germaniei naziste, din cauza căreia și din cauza căruia milioane de minți adevărate și normale au încetat să gîndească, milioane de ochi au încetat să privească sau să citească. Este, cred, în istoria omenirii, cea mai mare greșeală la care tiparul, fără voia lui, a fost complice.”

Vitrina cărților

Una dintre cele mai populare colecții care apar la editura „Univers” este, fără îndoială, colecția „Globus”. Volumele ei format de buzunar dispar cu multă rapiditate din librării deoarece, în general, narațiunile respective — romane sau povestiri — sînt semnate de autori contemporani prestigioși, valori reale în țările lor și care merită să fie știute și de cititorii din alte părți. În cadrul unei politici culturale înțelepte, fiecare astfel de apariție editorială înseamnă un nou efort pe care îl întreprindem pentru a afla mai multe despre lumea în care trăim, despre strădaniile scriitorilor de pretutindeni de a descoperi pentru om toate soluțiile posibile ca să se împlinească în conformitate cu idealurile sale.

● Doris Lessing este prezentă în această colecție cu un roman scotit drept una dintre cele mai valoroase creații ale autoarei: **O coborire în infern**. Cartea transpusă în limba română de Virgiliu Ștefănescu-Drăgănești) supune atenției cititorilor cazul unui om de o sensibilitate exacerbată și care, pierzîndu-și memoria, ajunge totuși să-și investigheze propriul său eu, cu o luciditate remarcabilă, așa cum nu o mai făcuse niciodată și care-l ajută să se regăsească la sfîrșitul experienței insolite mai bun și mai adevărat. „Roman privitor la spațiul interior”. **O coborire în infern** pledează pentru generozitatea idealurilor umaniste.

● Unuia dintre marii scriitori ai acestui secol, Graham Greene i s-au fălmăcit în românește de către Petre Solomon două romane de mici dimensiuni: **Al zecelea om** și **Doctorul Fischer din Geneva**. Primul descrie cu fidelitate Franța în anii de ocupație hitleristă și dezvăluie eroismul unor oameni obișnuși, angrenați în acțiuni palpitate. Cel de al doilea este „un roman de dragoste dublat de unul de acțiune, avînd ca fundal Elveția zilelor noastre și ca temă lacomia.”

● Apărute relativ la scurt interval, cele două semnale emise de SF-ul timișorean, **Helion** și **Paradox** fac din orașul de pe malurile Begăi capitala activă a anticipației actuale românești. Paginile celor două publicații sosite la redacție freacă de prospețime și vitalitate trădînd o efervescență a imaginației creatoare demnă de invidiat. ● Se pare că la Timișoara activează un grup compact de scriitori și animatori SF, de cele mai diverse profesii, și că aici SF-ul nu e doar o simplă activitate creatoare ci o stare de spirit, un mod vital de a fi. ● Magazinul Clubu-

lui de anticipație al Casei Universitarilor, **Helion** se deschide cu într-adevăr extraordinară ipoteză a arderilor spontane ale corpului uman, expusă în discuție de Constantin Cozmiuc și Violet Abrudan (ultimul cunoscut încă de pe vremea serialului său din **Orizont** despre apa vie) și continuă cu un voluminos laborator SF — o incursiune fructuoasă în atelierul de creație ale unor nume care, exceptînd pe cunoscutul romancier Paul Eugen Banciu, s-au afirmat aproape exclusiv pe terenul SF-ului: Danuț Ungureanu, Györfy György, Silviu Genescu, Ovidiu Pecican,

Dorin Davideanu, Lucian Vasile Szabo, Marcel Luca, Cristian Lăzărescu, Dumitru Sandu, Mihai Alexandru ● Cele treizeci de pagini efective de creație sînt dublate de un capitol masiv de alternative teoretice nu mai puțin incitante decît prozele SF, în care informația și competența unor semnături ca Horia Aramă, Mircea Crăciun, Daniel Vighi, Ștefan Buzărnescu sau Voicu A. David asigură o serioasă justificare teoretică SF-ului actual și problematicii sale aflate în căutarea unui nou umanism și a unui om total pe măsura ultimelor cuceriri din cunoașterea contem-

literaturii latino-americane. El amintește, de pildă, una dintre controversele în legătură cu originalitatea literaturii argentine: „Ca și Borges, Bioy Casares ori Cortázar, el (Ernesto Sábato, n.n.) respinge arta facilă, exotic-folclorică și regionalistă, care i-ar plăcea lui Pedro Camacho, condeierul persiflat de Vargas Llosa. Paralela inspirată pe care o face Sábato reduce la absurd și ridicol o asemenea poziție estetică: dacă literatura argentiniană nu este una profund națională, intrucît e lipsită de o butaforie pitorească, ar trebui, conform aceluiași sofism artistic, să ne întrebăm și dacă, de pildă, „inexistența balenelor metafizice de pe teritoriul Statelor Unite nu-l face pe Melville apatrid.”

● Pe lîngă o bună introducere în opera lui Tadeusz Nowak, prefata lui Ion Petrică la romanul **Și de vei fi căi, și de vei fi căi**, (o incursiune palpitantă și tulburătoare în viața satului polonez confruntat cu seismele istorice) atrage atenția asupra grijii cu care scriitorul polonez scrutează viitorul culturii: „...este mai degrabă îngrijorat de viitorul culturii în societatea modernă, care favo-

rizează imaginea în dauna cuvîntului, limitînd posibilitățile de comunicare. În efortul pentru îmbogățirea imagisticii, limba literară a abandonat și ea cultul cuvîntului al încercării lui semantice, devenind astfel, după fiecare secol, tot mai săracă. După scriitorul polonez, soluția pentru revitalizarea limbii literare și a culturii în societatea modernă rezidă în valorificarea vocabularului, a cuvîntului-metaforă, păstrat în cultura populară.”

Cronica literară de Gh. Bulgăr

Vechi temeuri ale culturii

Dintr-o vastă sinteză asupra evoluției civilizațiilor a apărut recent volumul II: **Istoria culturii și civilizației de Ovidiu Drimba** (667 pag. Ed. științifică și enciclopedică, 1987), consacrat în special Evului Mediu, deși se ocupă de civilizații ale popoarelor cu mare vechime în istorie, care au evoluat paralel, uneori, cu cele antice, prezentate în primul volum (1984), încheiat cu evocarea istoriei și civilizației traco-dacilor.

Controversele în legătură cu definirea epocii medievale, a limitelor și specificului culturii sale, se întind pe mari arii cronologice. „Termenul Ev Mediu” a fost creat — scrie autorul — în sec. XV de către umanistii Renasterii — istorici, filosofi și oameni de literă. În viziunea acestora, între eleganțele limbii lui Cicero pe care o cultivau și latina medievală, coruptă de termeni vulgari și germanici, între puritatea de linii a artei antice, pe care atât de mult o admirau și arta barbară, gotică (în special arhitectura) a secolelor imediat anterioare, se plasa un lung **intermezzo**: o epocă de mijloc, un **medium aevum**, care trebuia respins ca fiind o epocă opacă și sterilă, o perioadă de decadentă generală și de barbarie.”

Lucrurile s-au schimbat, pe măsură ce realitățile și realizările pozitive ale Evului Mediu au fost mai bine cunoscute, începînd cu primele decenii ale secolului trecut mai ales. Humanismul, romantismul, savanții și literații moderni au recunoscut meritele înaintașilor care au dat strălucire multor manifestări creatoare din acei Ev, care și azi, în limbajul comun, stă sub pecetea deconsiderării. Ovidiu Drimba are o părere cu totul favorabilă asupra epocii medievale, de care se ocupă acest al doilea volum: „Cultura și civilizația modernă își au îndepărtatele origini în acea lungă și neînchipuit de fertilă perioadă care a fost Evul Mediu.”

Mileniul în care se întinde acest Ev a avut desigur și umbre compacte, manifestări tragice ale spiritului agresiv, barbar, cu obscurantismul și tirania atitor invazii și lupte pentru putere, pentru dominație. Conflictele și luptele singeroase au fost fără capăt; năvălirile, agresiunile, ruinarea și exterminarea fierbeau în singele atitor tirani și conducători de hoarde nimicitoare cum se poate citi de-a lungul volumului, în partea majoră. Sinteza majoră a atitor idei, orientări, aspirații, realizări contradictorii o configurează Ovidiu Drimba cu erudiție și talent, avînd o lungă experiență a scrisului și acele exigente ale spiritului critic, ordonator, indispensabil pentru a întreprinde o lucrare de proporții aceastea. El lărgeste aria investigațiilor sale cu largi perspective istorice asupra unor popoare și civilizații, uitate de alți cercetători: „Date fiind însă complexitatea acestei culturi și civilizații, excepționala forță creativă demonstrată, bogăția și varietatea aspectelor sale, propunem aici o lărgire a viziunii: o viziune în care se integrează și alte componente ale culturii și civilizației medievale europene — și anume: aportul celtic, germanic, bizantin și arab.”

Celții cu istoria, expansiunea, amploarea culturii lor, prelungită „pînă către sfîrșitul Evului Mediu”, a căror puterea militară și inițiativele lor creatoare de cultură s-au manifestat „cître începutul sec. III î.e.n.”, au fost cel mai mare popor, „împ de două secole” din Europa, încît „arta celtă a fost prima mare contribuție a popoarelor barbare la arta europeană” (p. 51). Această contribuție s-a materializat și în Dacia veche, iar descoperiri recente arheologice — ca cea de la Cămești-Sanișlau, jud. Satu Mare — confirmă valoarea unei civilizații, a unei culturi.

În capitolul vast despre istoria, civilizația și cultura popoarelor germanice (gotii, vandalii, longobarzii, francezii, normanzii) e relevantă creația literară care a deschis perspective noi dezvoltării vieții spirituale a Evului Mediu, alături de celelate forme de civilizație și cultură, foarte bogate: anglo-saxone, germane, scandinave, cu moștenirea lor istorică, mereu vie. Ovidiu Drimba traduce din unele vechi poeme scandinave (de scriitori scandinavi se ocupase mai pe larg în cartea sa din 1980), amintindu-ne că literatul e dublat de un istoric al culturii europene, consacrat prin cărțile sale documentate, scrise cu rigoare și eleganță. Se citește, ca un roman, vastul capitol despre cultura bizantină de care se leagă cea mai veche formă a afirmării documentare a culturii naționale, a vieții de stat, a înnoirii artelor la noi, ca și primele traduceri în românește, la cîteva decenii doar după **Invățăturile lui Neagoe Basarab**, în care există certe influențe bizantine. Ni se pare însă prea succint subcapitolul **Bizantul și Țările Române**; poate că această supraconștientă (de mai puțin de două pagini) se explică prin faptul că există numeroase cărți și studii mai vechi, consacrate culturii bizantine (printre care Iorga desigur, dar puteau fi citați și alte nume de mari bizantinologi români: N. Bănescu sau Vasile Grecu, foștii noștri profesori). Cit despre cultura și civilizația armeană, „în imediata apropiere a spațiului bizantin” (p. 237), în care au excelat mai ales sculptura, arhitectura și miniaturile („un gen de artă înfloritor în Armenia, timp de 13 secole”), se poate spune că au sporit valențele spiritualității europene, cu ecouri tirzii, remarcabile, în dezvoltarea culturii moderne.

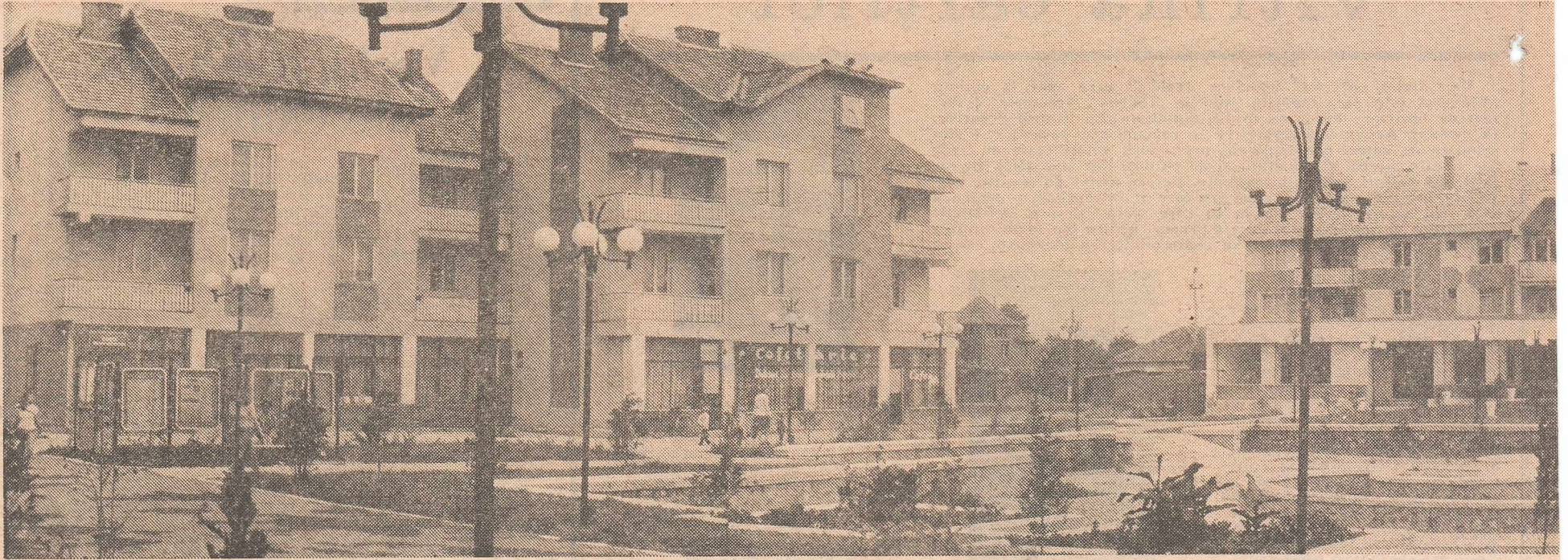
O viziune amplă și doborîdit de instructivă oferă volumul asupra lumii arabe de la începuturi pînă la apogeul forțelor creatoare de cultură. O. Drimba îl citează pe Norman Daniel pentru a sublinia valoarea civilizației și culturii arabe din această perioadă: „Evul Mediu în Europa (po-trivit periodicizării convenționale) este perioada istorică ce coincide **grosso modo** cu perioada măreției arabe” (p.331). În științe, în filosofie, în arhitectură, medicină ori literatură, creația popoarelor arabe a fost cu totul remarcabilă și ea s-a transmis Europei, mai ales prin Spania și Sicilia. **O mie și una de nopți** e cea mai cunoscută operă literară tradusă și la noi de mai multe ori. La noi abia cu D. Cantemir începe afirmarea unei influențe arabe, iar peste timp, T. Ciopariu a fost „primul specialist român în limba și literatura arabă.” Între latină și arabă a existat o anumită concurență a scrierilor medievale, două limbi de mare circulație printre învățați. Amplora creației, exprimată prin acele limbi, s-a dovedit a fi un solid fundament pentru Renasterea ce s-a conturat devreme și a ridicat pe noi trepte cultura și civilizația vechiului continent.

Partea a doua a volumului ne dă, în capitole sintetice, imaginea policromă a civilizației Evului Mediu, de la structurile politice și administrative la viața cotidiană, trecînd prin economia, privilegiile și servitutele categoriilor sociale, descriînd aspectele militare, comerciale, mesteșugărești, justiția și cruciadele cu bilanțul lor, „esențialmente aproape negativ” (p.570). Am fi fost interesați de un capitol rezervat Țărilor Românești, în evoluția Daciei, a provinciilor ei, devenite „țări”, de-a lungul unui mileniu atît de frămîntat și de fertil în aspirații și realizări, cu toate umbrele dense și de multe ori singeroase, care au plutit peste țări și popoare; poate în volumul următor, consacrat culturii medievale.

Istoria civilizației Evului Mediu din acest al doilea volum al unei enciclopedii vaste inspiră respect pentru autorul ei erudit.

CAP LIMPEDE

● Recentul **Paradox SF**, apărut tot la Timișoara, ca supliment al revistei **Forum studențesc**, adaugă celor remarcate pînă acum în **Helion** un amplu interviu cu Cornel Robu pe tema „sublimului în SF”, primul episod al unui promițător serial anunțat de Lucian Ionică și numit „Elemente SF în literatura generală”, două pagini de proză semnate de Violet Pirligras și Traian Urdea cit și alte masive texte SF aparținînd lui Constantin Cozmiuc, Lucian Szabo, Sudan Baizgas, Constantin Mărășeu, Dorin Davideanu, Silviu Genescu.

Noul centru al comunei Nojorid, o realizare a unor oameni care iubesc munca și frumosul

Pentru cei doritori să afle cum mai e viața la țară

Invitație la Nojorid

Fotoreportaj de : ADRIAN POPESCU

Șeful fermei I.A.S. Livada, alături de cei 6 ciobani, ne pozează în

Flouă cu aur, spunea un om. Oricît ar părea de paradoxal, această declarație metaforică mi-a făcut-o, încă din primele momente ale discuției, primarul uneia dintre cele mai frumoase comune ale țării. Ploua la Nojorid, și toată lumea știa că fiecare strop de apă „va fi aur” pentru ei, pentru că în ograda oricărui bun gospodar, după griu urmează porumbul !

La 42 de ani, și la mai multe mandate de președinte al Consiliului popular comunal, ION CHIVARI are dreptul de a fi mîndru de bunul renume cîștigat de nojorideni.

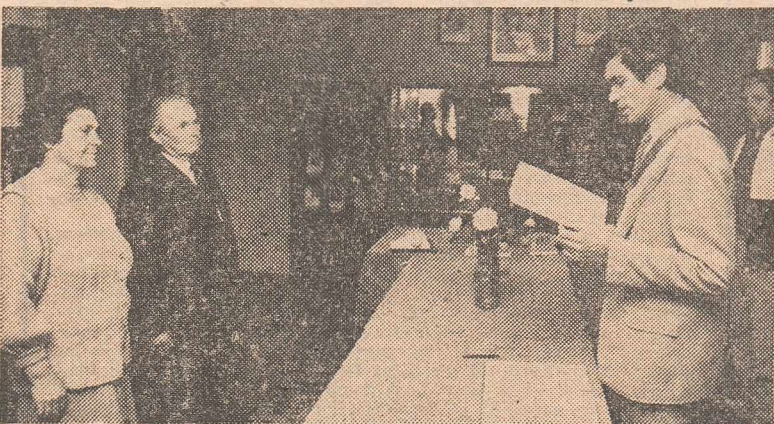
Cei care au cunoscut Nojoridul de ieri vor avea revelația mutațiilor spectaculare din structura economico-socială a așezării. Ce este nou la Nojorid ? Totul, sau aproape totul. Noile valențe de confort și modernitate asigurate prin munca și hărnicia unor oameni care știu că succesul se muncește, au creat premisele unei noi calități a vieții, a conștiinței unei noi spiritualități.

Eforturile conjugate ale oamenilor celor 7 sate ale comunei s-au materializat în creșterea producției medii la hectar (5100 kg griu la ha), rezultatele obținute fiind pe măsura exigențelor actuale. S-a dezvoltat un puternic sector zootehnic (complex de creștere a tineretului bovin — 3850 de capete ; o fermă I.A.S. cu 80000 păsări, 11000 ovine și 6000 porcine și o fazanerie care, cu o capacitate de 60000—70000 de fazani pe an,

asigură exportul pe profil în Franța, Italia, R.F.G. și Austria).

Valorificarea resurselor locale, prin sporirea volumului micii industrii și a prestărilor de servicii, a finalizării investițiilor cu forțe proprii sînt realități în Nojorid, care ne ajută să consemnăm înnoirile durabile din ultimii ani.

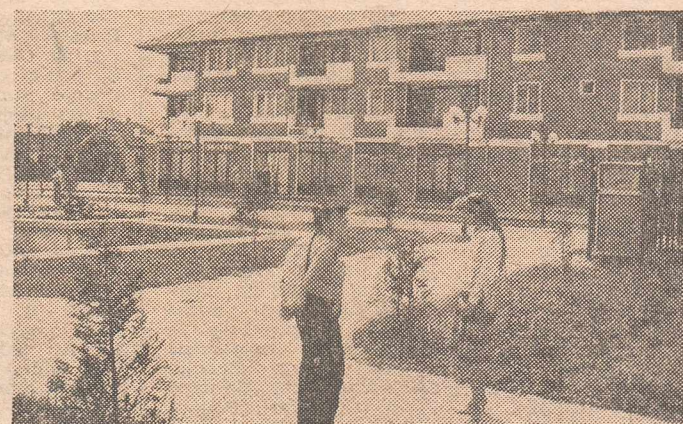
Investițiile pentru dotări socio-culturale și tehnico-edilitare au mărit zestrea comunei prin numeroase blocuri de locuințe (unde se asigură încălzirea cu apă termală), noi spații comerciale, sedii pentru unități economice. un nou cămin cultural pe lângă cele 5 existente, un dispensar medical cu 3 cabinete de specialitate, școli și grădinițe în fiecare sat al comunei. Noului centru politico-administrativ al comunei i se alătură noul cartier al satului Livada, „perla” comunei, conceput într-o linie arhitectonică care îmbină dualitatea estetic-funcțional cu tradiționalismul local. Să mai amintim ștrandul termal, înconjurat de o frumoasă bază de agrement și recreere, amenajate tot prin forțe locale, și faptul că nojoridenii sînt îndrăgostiți la fel de mult de muncă ca și de fotbal (echipa comunei luptă cu dirzenie să promoveze în Divizia C), pentru a-i eticheta pe acești oameni minunați, care-și „iubesc pămîntul ca pe ochii din cap”, cu emblemele hărniciei și ale științei de a ridica ștacheta. Sînt cele cinci distincții. Ordinul Muncii clasa I, care obligă Nojoridul să-și continue emanciparea, ca o datorie și o menire pentru înțelegerea destinului și al viitorului.

Ion Chivari, nu pare ci este un factotum, în comună ; oficierea căsătoriilor o face, vorbind cu aceeași emoție în glas, chiar dacă este vorba de a doua tinerețe

În cadrul noilor dotări economice, un restaurant cochet și bine aprovizionat — Unde mergem după-amiază, la ștrand sau la cinematograful ?

În tir
incor

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Un poem clasic,
devenit festival

Numele celebrului poem al lui Alecu Russo a devenit, emblematic, titlul festivalului național „Cîntarea României”, menit să cuprindă în desfășurările lui, toate manifestările de cultură și civilizație românească, deci întreaga noastră spiritualitate legată, prin prezent, de tradiție și de perspective.

E bine să remarcăm de la bun început caracterul larg, atotcuprinzător al festivalului, întrucît scepticii l-au privit și-l mai privesc încă cu suspiciune, văzînd în el un fel de concurs lăutăresc, primitiv și monocord. Dimpotrivă, întregind armonios toate artele populare sau culte, profesionale sau amatoare, și toate creațiile tehnico-științifice, festivalul „Cîntarea României”, întrunind creatorii de adevăr și frumos cu consumatorii de adevăr și frumos, adică toată suflarea patriei, este cea mai largă, mai democratică, și mai pasionantă manifestare social-culturală din istoria spiritualității noastre naționale. De la taraful dintr-un sat modest și netrecut pe hartă la Opera Română, drumul e lung și scara ierarhică e covârșitoare, dar amîndouă au loc pe scena vastă a țării care este „Cîntarea României”. Și, dacă în programul Operei e practic imposibil să mai descoperim instrumental ceva, — în tarafurile anonime, festivalul a scos la lumină și le-a dat, prin ucenicie, în păstrare, instrumente foarte originale, pitorești, unice în felul lor, — dar gata să moară uitate în zonele care le-au creat. Așa este, de pildă, vioara cu goarnă din Munții Bihorului sau fluietul dublu, în formă de V, cu un singur orificiu de suflare, dar cu tuburi gemene pe care se poate digita cu amîndouă miinile, din Țara Motilor. Tot așa, cine mai știa să cînte din frunză, din solz de pește, din ocarina plăsmuită din lut ars, din fluierașul de soc etc. ? Bătrînii care mai știau cînta la asemenea „instrumente” odată văzîndu-se luați în seamă și premiați, și-au învățat nepoții cum să le facă să cînte, lucru pe atît de simplu pe cît de simple sînt instrumentele.

Să luăm apoi olăritul, neuitînd că cioburile de ceramică sînt primele atestări ale existenței noastre istorice pe care pămînt și că „Hora de la Frumușica” sau „Gînditorul de la Hama-gia” sînt primele noastre documente de geniu artistic creator. Gata să se ducă, fie prin dispariția marilor meșteri, fie prin industrializarea și trecerea ei la producția de serie — prelucrarea lutului de sub dealurile subcarpatice și modelarea lui în forme subțiri ca de floare a reinviat la un semn prin climatul generos creat de „Cîntarea României”. Meșterii de la Horezu și-au luat ucenicii, inclusiv din rîndurile școlărilor, — cei de la Marinea la fel. Poate că nu toți olarii din toate părțile țării își au ucenicii lor, poate că pe alocuri cea mai veche artă de pe lume e gata să se stingă, poate că mai trebuie multe de făcut pe roata olarului, — dar principalul e că podurile principale, de mare faimă, ale olăritului ancestral au fost scoase din impas și împinse din inerție. Căci văzusem eu, în Canada, într-un mare parc din Montreal, cum doi olari iugoslavi (olari de la țară, nu ceramiști cu diplomă) făceau oale la fața locului, demonstrativ, — în fața a zeci și sute de spectatori care priveau cu gura căscată roata și miinile abile ale olarului. Firește, ei vindeau produsele finite, arse în cuptor, — demonstrația pe lutul caolin fiind doar o reclamă. Atunci mi-am adus aminte de muzeul de la Faenza, din Italia, unde urmărisem cu pasiune formele și culorile ceramicii populare de pe întregul mapamond, intrigat că România, țara cu una dintre cele mai originale și mai bătrîne arte de olărit, era ca inexistentă, împinsă în chip de Cenușăreasă într-un colț colbăit. Cu ajutorul Ambasadei noastre la Roma, lucrurile s-au corijat (cred) dar am văzut cită lume bună, în ce număr fantastic și cu cită sete de cunoaștere umple, pînă la refuz, sălile muzeului din Faenza, orașul în care în tinderea spre porțelanărie a ceramicii s-a inventat faiafa (derivat lingvistic de la Faenza).

Să luăm acum un alt exemplu de artă populară gata-gata să se spulbere: sumănăritul. Sumanul era paltonul țaranului, veșmintul său ocrotitor în anotimpurile reci. Bitușa (sau țundra) purtată mai mult de păstori, de paznici, în plină iarnă, a lăsat și ea moștenire, la noi, celebra, fina și elegantă prelucrare a blănurilor, blănăritul blănurilor iscusiți și cojocăritul la care voi reveni. Sumănăritul — așadar — în plină dezvoltare pînă prin anii '50, — a intrat apoi în desuetudine. Pe Valea Crișului Negru, de la Gradea în sus, meșteri de artă populară de tot felul prosperau în sate și comune anume profilate pe o artă sau alta. Astfel, în satul Sirbești, locul de baștină al inginerului economist agrar dr. Sabin Nica-Sirbești, sumănăritul era vioara întâia a meseriilor și definea satul. Tatăl lui Sabin Nica a fost el însuși sumănar. Or, astăzi, din aceeași familie Nica, un bătrîn, ultimul mohican al sumănarilor era să ducă cu el spre nicăieri și niciunde, meseria și tainele meseriei sumănăritului, dacă n-ar fi venit vîntul renăscător al festivalului național „Cîntarea României” și n-ar fi revigorat sufletul înțeleptului și bătrînului sumănar, luat în seamă. La scară națională, pentru prima oară în viața lui, — filmat și dat la ziar. Urmașii pe care și-i ucenicește vor duce mai departe această artă larg răspîndită prin frumusețea, eleganța, hieratismul și farmecul motivelor ei, a uimit turisții străini, a bulversat casele de modă din marile capitale ale lumii și a creat, în plină modernitate, moda Folk, de sorginte românească, omologată repede și plenitudinar în foarte multe țări ale lumii. Tot în Canada, la o recepție din Montreal, aveam să văd o înaltă funcționară din Ministerul Culturii francofone, îmbrăcată în întregime cu capodopere ale artei populare

române: fustă și ie muntenească (de pe la Teleorman, bănuiesc), eșarfă de borangic de culoarea mierii de salcim și ușoară ca respirația zinelor, — și, firește, sumanul de Maramureș, sobru și distins colorat.

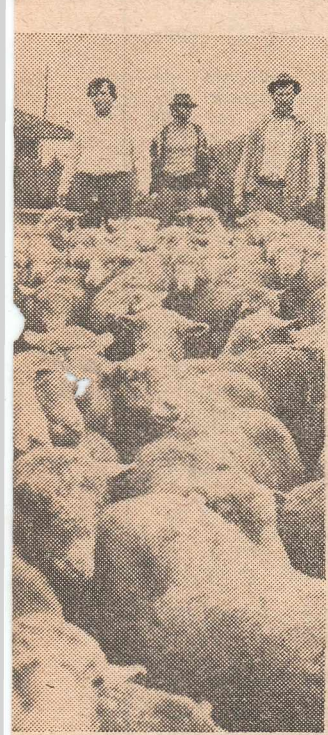
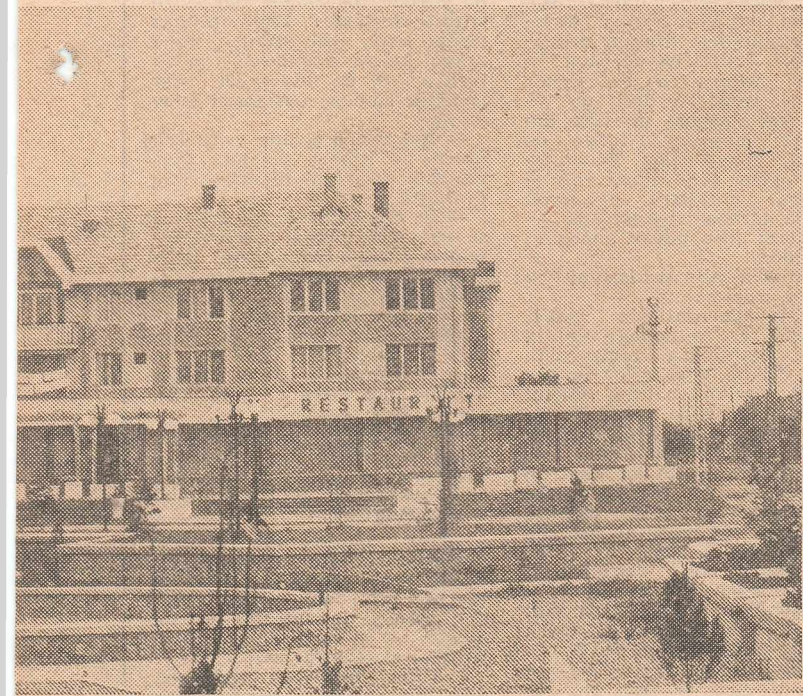
Ei bine, în comuna mea natală, erau pe vremea cînd eram copil, vreo 6-7 cojocari. Astăzi nu mai e niciunul. Vașcăul a ajuns oraș și, dincolo de lucrurile frumoase și folositoare, — a recurs și la îngîmfarea de a se desbăra de tot ce era sătesc, țărănesc, primordial în indeletnicirile și obiceiurile lui. Nici în satul Șuștin, de lingă Vașcău, nu mai sînt cojocari. Culmea este că, în ciuda unei urbanizări galopante, tocmai Beiușul, vatră de veche cultură și cu școli înalte de tradiție îndelungată, — și-a păstrat, printre multele meserii de reședință de plasă (apoi de raion) cojocăritul, — cu tenace și frumoasă încăpăținare. Meșter șef, capul de breaslă de odinioară, așadar — în această meandă cojocărească a cooperăției, este tocmai tatăl lui Traian Cuc, fostul director al Casei de creație populară, actualul secretar al Consiliului Orășenesc din orașul Dr. Petru Groza. Asta ca o coincidență fericită, la gîndul că directorul și-a convins tatăl să nu-și lase brătra meseriei de cojocărit pradă modernismului devorator ci să-și tocmească ucenicii de nădejde. Ceea ce s-a și întimplat. Dar mobilul spiritual, artistic și social al scoaterii de pe marginea neantului a tuturor acestor meserii artistice, ieri înfloritoare și necesare, — veștede și insolite — este și rămîne tot același coagulator festival național „Cîntarea României”.

Dar dacă olăritul, sumănăritul, cojocăritul sînt totuși arte cotidian funcționale, în readucerea lor pe tapet, — două alte arte populare completamente salvate de la ruina de festival, sînt cele ale lăzilor de zestre și ale porților de gospodărie. Lăzile de zestre își au sediul major, cetatea de scaun, în satul Budareasa, ultima așezare omenească, pe drumul de urcuș masiv, către pilnia de legendă și vis a stațiunii montane Stîna de Vale. Meșterii de mare faimă sculptau aici, în lemn ușor, de esență albă, lada în care candidatele le mărițiș își așezau fotele și iile, cojoacele și condurii, ștergarele de in și maramele.

Lăzile de zestre ca lăzile de zestre. Dar exista, în Budareasa, un constructor mai original, mai de dincolo de liniile firescului pe care lumea îl socotea într-o ureche, făcînt. De la lăzile de zestre el a plecat cu mintea și visul, spre întreprinderi mai mari. În parte, realizate. Un ceasornic — pendulă cu toate piesele din lemn. O bicicletă, cu toate piesele din lemn. A visat și un perpetuum mobile — tot din lemn — pe care, firește, nu l-a putut realiza. Se bizua pe greutatea specifică a unor esențe lemnoase care să tragă, în contra timp, greutatea, de la capetele unei funii, cînd într-o parte cînd într-alta. Dar așa ceva — și omul neamblat nu știa — se găsea prin bilciuri, cu o rață care, avînd plumb la așezut și în cioc, se tot apleacă ritmic să bea apă. Cert este însă că, la Budareasa, regretatul meșter a toate, era un geniu constructor din familia lui Vlaicu, Vuia, și alți inventatori cu sufletul născut la sat. Nu a avut norocul, adică banii, să se instruiască. Geniul l-a realizat însă în cîteva mașinării la vîzual cărora inginerii de notorietate rămîn uimiți. Nimeni n-ar fi vorbit, nici scris despre inventatorul (căci acesta este cuvîntul ce-l caracterizează) și creatorul tehnico-științific (din capitolul adiacent al Cîntării României) dacă nu era festivalul național să-l scoată din anonim și să-l pună în adevărata lui lumină.

Cît despre porțile cioplite, în unicat, de un braț de meșter, cu barda — și apoi amănunțite cu dalta, — ele aduc în motivele lor flora munților și dealurilor. Iar în formele geometrice, în stil și în bolte, marile sinteze de la care a pornit Brăncuși. Am văzut porți mari, împletoșate cu tablă zincată, ca să reziste ploii, și decorate cu cuie — cuie cu floarea mare, ca să se poată urmări motivele stelare, florale, geometrice, fanteziste, exacte. — de meșteri cîndva analfabeți sau semianalfabeți dar care cunoșteau, din suflet și singe, din lacrimi și suris, alfabetul frumosului, rigla geometrică încă înainte de a fi inventată și compasul orizontului, înainte de a deveni material didactic. Din instinctul frumosului românesc. Sînt cîteva puncte de reper și argumente nu numai în cuprinderea largă și complexă a Festivalului național „Cîntarea României”, cit. mai ales cu înțetitorul, în necesitatea ei ideatică și pragmatică. În păstrarea, scoaterea la lumină și decantarea unor arte, unor științe, unor datini, unor credințe. Și prin teoretizare, prin erudiție, prin filozofia culturii contemporane, prin politologie, — fixarea lor în istoria culturii și civilizației naționale. Teze care intră în filozofia noastră politică de azi. În judecarea și adjudecarea trecutului, prezentului și viitorului patriei noastre, de argumentele zestre sale de frumos. Născut în primul Congres al Culturii și Educației Socialiste și amplificat pînă la cel de-al treilea Congres — cu sublinierea de educație politică și cultură socialistă, în sensul că orice act de cultură și civilizație este implicit politic, — festivalul ctitorit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru comunist și președintele României socialiste moderne, explică, prin documentele fundamentale-programatice, tocmai complexitatea, diversitatea și frumusețea de caleidoscop ale manifestărilor lor. Deci gravitatea, solemnitatea, estetica și marile armonii ale festivalului de pe scena geografiei și istoriei patriei — național în sensul cel mai profund și mai emoționant al cuvîntului.

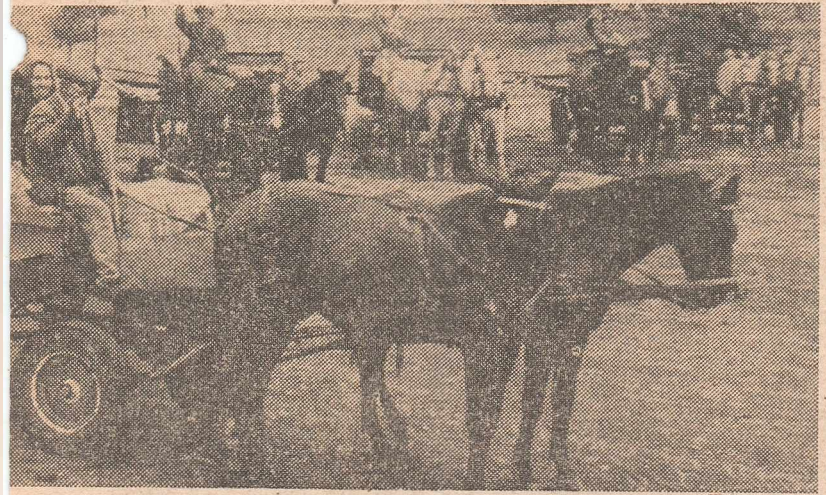
AL. ANDRIȚOIU

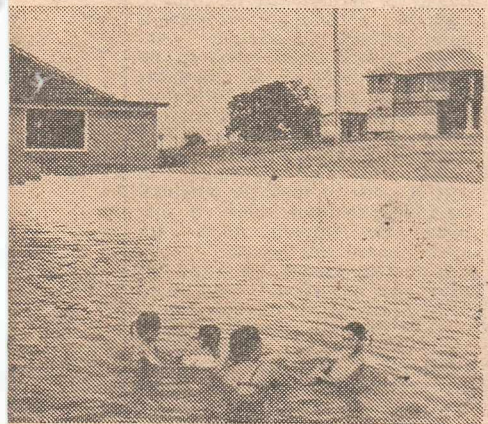
eră cu „motivațiile” muncii lor

La fazanerie, grija pentru fiecare exemplar înseamnă valută

Orice mijloc de transport folosit din plin

săptămîinii, sau în week-end, ștrandul termal de căsuțe de odihnă, îți poate oferi clipe de relaxare

Miine va fi o altă zi, la anul va fi un alt Nojorid

„E mult mai folositor să înveți din propriile greșeli...”

Din goana vieții, până la 33 de ani, Sabina Pop, aveți la activ o diplomă a I.A.T.C.-ului, 27 de documentare realizate la Studioul „Alexandru Sahia”, câteva palmaresuri naționale și internaționale, în această vară ați fost pe lista laureaților Festivalului filmului pentru tineret de la Costinești. Din goana vieții, surprinzând viața, mereu cu gândul la scenariile pe care le scrieți și la regia pe care v-o așumati, ce ne propuneți să „citim” în filmele dumneavoastră?

— Am încercat să surprind, adevărat, momentul de viață, semnificativ, amănuntul care poate vorbi în mic despre universal, despre întreaga noastră realitate, despre ceea ce ne definește ca neam sau ca generație, sau ca ideal.

— „Vorbirile” dumneavoastră au o notă distinctă, se recunoaște stilul Sabina Pop.

— Mă bucură ceea ce spuneți. N-am avut încă timpul ca să-mi formeze chiar timbrul regizoral inconfundabil, dar ceea ce-am încercat să fac a fost sincer și cu credință-n profesiunea pe care mi-am ales-o.

— Și deosebit de reușit după aprecierile publicului și ale juriului de specialitate.

— Important, revin, este gradul de implicare și de sinceritate. În documentarele realizate năzuința mea a fost să exprim lumea investigată. Și ceva din mine.

— Treceți cu ușurință de la un mediu la altul, pentru că aria dv. e diversă.

— Lumea noastră e atât de complexă și captivantă încât n-ăs putea să mă cantonez într-un singur tip de idee. Imi aleg subiectele după necesitățile studioului, dar și după preferințele mele. Filmul documentar are handicapul scurtimii, dar și extraordinarul avantaj de a trebui să spună multe, într-un timp limitat. În acest fel a trebuit să învăț să extrag esențialul din realitatea inconjurătoare.

— Chintesenta!

— E o dorință greu de atins.

Pe lângă adevăr, mi se pare însă o datorie a documentarului de a extrage esențialul din lumea inconjurătoare. Din trinituri se poate încheia o complexitate.

— Ce ați detașa din ceea ce ați făcut până acum?

— E greu să dau curs „provocării” dumneavoastră. Relația mea afectivă și profesională se încheie odată cu terminarea unui documentar.

— Așa se explică de ce v-am văzut în sala de vizionare, urmărind ca un spectator documentarului dv., „Ioane, cum e la construcții?”

— Știu pe dinafară cadru cu cadru, replică cu replică, dar fiecare revizionare e o încercare de a mă obiectiva, de a mă judeca critic, autocritic. E mult mai folositor să înveți din propriile greșeli. Și atunci încerc să mi le „vinez”.

— E mai bine să vi le „vineți” dv. decît alții... Unii regizori de film documentar s-au îndreptat către platourile artistice de la Buftea. Cu dv. a fost invers.

— Am avut repartiție la Buftea și am cerut să lucrez la Studioul „Alexandru Sahia”, nu pentru că atunci, în acel moment, m-aș fi cunoscut atât de bine profesional, dar credeam și cred în posibilitățile documentarului. Foarte des el a fost pe nedrept asimilat cu prezentarea, înregistrarea, consemnarea simplistă a realității. Cred că nu s-a făcut încă destul pentru esențializarea, transfigurarea artistică a „spusului”, încărcat de adevăr. Deci sînt multe lucruri deosebite de spus, multe drumuri de defrișat.

— Vă tentează ipostaza de explorator?

— De ce nu!?

— Coloana sonoră din documentarele dv. are un rol covârșitor. Am uitat că sînt într-o sală de cinematograful vizionîndu-le m-am crezut pe stradă (dacă era stradă), pe șantier (cînd a fost șantier). m-am simțit absolută de liceu (cînd tinerii se bucurau că și-au luat bac-

laureatul). A fost atîta putere de convingere încît m-ar interesa cum lucrați cu microfonul, aici putînd să vă înțeleg cel mai bine.

— Nu vinez „sunetul” cu microfonul ascuns, cum se mai practică. Sînt probleme de ordin moral, cu care nu sînt de acord. Totul a fost pe față, la vedere, dar cu sufletul în palmă. Este foarte important pentru regizor să știe, și să poată crea, starea de încredere între toți participanții care trec și nu trec pe ecran. Tinerii din „18 ani, stop-cadru” au vrut, cu multă dorință de bine, să se exprime pe ei, dar să rămînă și un portret al vârstei lor. Am stat cu microfonul, ca dumneavoastră, și-am întroat de toate, fără dibăciș profesională, dar cu sinceritate.

— După aceste experiențe, Sabina Pop, v-ați dat seama dacă ați putea fi și un reporter bun?

— Reporter, cred că da, fără să știu dacă m-aș putea situa între cei buni. Caracterizant pentru această profesiune, mi se pare, marea implicare, trăirea la înaltă tensiune, ideea de nerv dusă la maximum, consumul spiritual fără drămuire. Ori mie imi plac aceste trăsături la orice om, care dacă se numește și reporter cu atît mai bine.

— Atelierul dv. de creație ce fine deocamdată ascuns de ochii noștri?

— Lucrez un documentar care povestește despre teatrul popular dintr-un sat între dealuri. Este incitant pentru mine să observ cum acești oameni simpli se transformă treptat în artiști. Este vorba de o largire a universului lor spiritual, pe de altă parte o palpitate, foarte ofertantă pentru regizor, a ideii de artă nouă, de cultură socialistă. Este o mare bucurie să vedem cum tărani urcă pe scenă, jucînd teatrul imaginat de ei.

— De cînd știți că veți face parte din lumea artistică?

— Știu de multă vreme, imi este proprie ca structură sau ca

dorință, măcar, ideea de artă. Mă și sperii s-o numesc așa, într-atît are piscuri greu de atins, răspunderi morale excepționale. Înțînirea decisivă a fost o „înțînire” cu un regizor care n-a avut loc decît pe ecran. Am vizionat un film din care am rămas cu o lecție de neuitat. Era chiar biografia unui regizor din care rezulta arderea, implicarea, consumul pînă la ultima consecință. Acest lucru mi-a plăcut enorm și m-a decis.

— Erau și alte profesii cu aceeași ardere...

— Este adevărat. Un medic, de pildă, are o noblețe de tip aparte, superioară regizorului. El se dăruie total celor în suferință, dar munca lui, efortul lui, oricît de mare, oricît de dăruit, oricît de implicat, la un moment dat se poate lovi de implacabilul destinului sau a condiției noastre muritoare. În artă depinzi numai de mîntea, de gîndul, de sufletul tău, de cît poți... dacă poți.

— Ultimul dv. documentar, premiat acum cîteva săptămîni la Festivalul de la Costinești, „18 ani, stop-cadru”, cît v-a luat din timpul vieții dv.?

— Ziua absolvirii se petrece într-o singură zi, deci am lucrat, forțată de împrejurimi, doar cîteva ore. Ceea ce se întimpla la sărbătoarea lor era independent de dorința și necesitățile noastre. Echipa de filmare avea datoria, știind foarte bine ceea ce dorea să obțină pe peliculă, chiar într-un timp atît de scurt să realizeze ceea ce-și propusese. A fost greu, repetiția nu avea ce să caute aici.

— Este cu atît mai mult o performanță... Nu numai că ați realizat un documentar, dar este și unul premiat.

— Nicolae Cabel, care a semnat regia documentarului „Sentimentul unu”, și subsemnata, ne-am bucurat de premiul pentru filmul documentar 1987 — Costinești. Nu știu dacă este o performanță realizarea documentarului într-o singură zi pentru că eu cred că, în mică măsură, filmul se realizează cînd spui... „motor”. Filmul se face prin și cu gîndul de acasă. Realitatea poate oferi surprize, sînt-o direcție și-n alta, dar important este ca regizorul să nu uite pentru ce idee a plecat la filmare.

— Sînteți atît de stăpînă pe dv., încît nu scăpați... „hățurile”?

— Oho, de cîte ori le scap?... Ceea ce v-am spus înainte este doar o profesiune de credință.

— Masa de montaj vă arată, uneori, că poate ieși și altfel decît ați gîndit?

— Masa de montaj este oglin-

da muncii noastre, momentul de adevăr, de sublim, dar și de cruntă deziluzie. Acolo, pentru prima oară, văd filmul. Pînă atunci lucrez practic cu „ochii închiși”. Și de multe ori sînt păcătîtoare cînd se derulează imaginile.

— Imi venea și mie să plîng uneori că replica scontată apărea alta decît imi rămăsese mie în minte...

— Si era groaznic, nu? Parcă se prăvălește cerul! Sentimentele acestea, extreme, de delir și de tristețe, fac parte din profesiunea noastră.

— Ați fost întîmpinată, la Studioul „Alexandru Sahia” așa cum ați sperat?

— Cu încredere și imediat am fost considerată ca putînd...

— Aveți o diplomă...

— Eficiența unui film se măsoară în valoarea lui artistico-ideologică, și un documentar slab poate face mult rău unei teme generoase.

— Am rămas cu o secvență obsedantă dintr-unul dintre documentarele d-voastră. Ea și el în fața unui geam murdar, care se limpezește, sperînd să devină al lor într-o zi, e o imagine de film artistic.

— Cum bine ați remarcat, este într-adevăr o imagine de film artistic, ea chiar așa a fost acuzată...

— Felicitată, vreți să spuneți!

— Nu, am fost criticată de unii colegi că am introdus ficțiunea în documentar. Eu sînt mult la această imagine, pentru că dincolo de ce exprimă ea la prima vedere, este descoperirea reciprocă a doi tineri care știu să rămînă împreună. Cred că documentarul pornește de la cuvîntul document, dar nu trebuie să înregistreze simplist realitatea, să vadă ceea ce noi deja am văzut, uneori în grabă, nedistilat. Un documentar devine într-adevăr documentar cînd reușește să vadă sensul major dintr-o realitate, uneori amorfă. De aceea, mi se pare că mijloacele stricte de realizare trebuie să se pună în slujba valorificării realității.

— Ați crezut și credeți în documentar, cu alte cuvinte, vă tentează lupta cu inerția, cu depășirea unor mijloace de expresie uzate?

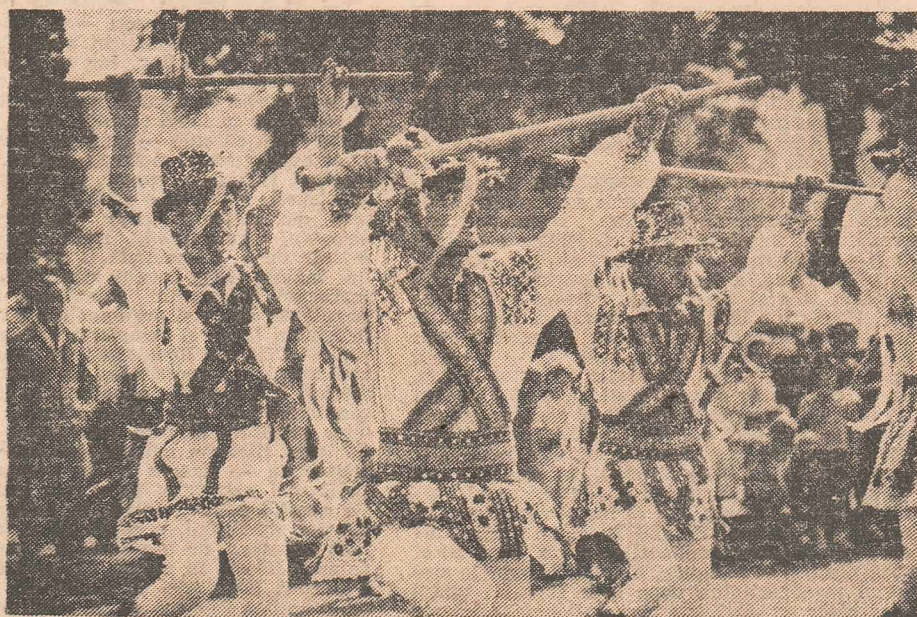
— M-ați înțeles perfect. Filmul de ficțiune mă ispitește și el...

— Vă întoarceți cu simpatie către Buftea?

— Nu mă întorc, privesc deocamdată din Studioul „Alexandru Sahia”. Sed și cujeț” se spune pe la noi.

CARMEN DUMITRESCU

Oriunde apar, ei stîrnesc uimire, incitare și admirație

Călușari, călușeri, căluți

Din Moldova și de la Dunăre, din Transilvania și din alte părți ale țării au sosit, zilele trecute, pe meleagurile cutreierate de riul Olt, un număr impresionant de formații de călușari, călușeri și căluți, care au participat la cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului „Călușul românesc”, desfășurat la Caracal (județul Olt). Practic, la spectacolele-concurs

desfășurate pe plaiurile oltene au participat 29 de formații de călușari din 15 județe ale țării (Hunedoara, Giurgiu, Constanța, Caraș-Severin, Olt, Argeș etc.).

Membrii juriului — compus din specialiști în probleme de etnografie — au avut o misiune pe cit de plăcută pe atît de grea în etalarea și aprecierea unor formații care s-au între-

cut pe ele însele. De asemenea, specialiștii și marile publice au avut deopotrivă posibilitatea să participe la parada portului călușăresc, la vernisajul unei expoziții de port călușăresc și la dezbateri vii despre frumoașa tradiție și continuitate a acestui minunat joc popular specific românesc.

ALEXANDRU SZEKELY

Știință și conducere

(Urmare din pag. 1)

rii în aprecierea socială a oamenilor, a rezultatelor, a investițiilor și raționamentelor asupra cărora trebuie revenit sau, dimpotrivă, ce trebuie păstrate drept tradiție valoroasă. Cunoașterea domeniului în care acționează și a domeniilor conexe necesită o metodă riguroasă de lucru. Numărul de cunoștințe ce se cer asimilate în aceeași unitate de timp crește continuu. Revoluția științifico-tehnică e regăsită cotidian în cumulus permanent de informații noi, în toate domeniile de activitate. În aceste condiții, cum spuneam, cunoașterea devine, în primul rînd, o chestiune de metodă, iar cunoașterea vieții industriale, a structurilor moderne de industrie este primul reper al activității unui conducător de unitate industrială.

Element al conducerii științifice, alături de obiectivizare, conducerea previzionară are un rol deosebit în conturarea unei economii moderne, în crearea și menținerea sa la cotele competitivității. Dacă în urmă cu 20 de ani un calculator de birou avea și dimensiunea unui birou, azi are dimensiunea unei cărți. Miniaturizarea a impus schimbări fundamentale într-un număr imens de domenii de activitate, schimbări cărora le-au putut face față numai cei ce au sesizat la timp dinamica extraordinară a acestei tendințe (devenită în numai două decenii regulă generală de acțiune) și și-au orientat eforturile în acest sens. Este, desigur, numai un exemplu, ce ar putea fi urmat de multe altele. Ca să poți în-

tui viitorul, trebuie să fii competent profesional și să stăpînești dialectica lucrurilor, să ai, cu alte cuvinte, forța de a-ți acoperi perfect sarcinile și capacitatea de a avea și inițiative. Bugetul de timp zilnic, planificarea exactă a fiecărui minut nu mai sînt demult teorii utopice. Ritmul trepidant al realității le-a impus ca singure moduri eficiente de muncă. Și nu e oare firesc în condițiile în care noul se naste cu o viteză uimitoare? Iar dacă noul este un element obiectiv, impunerea sa implică, pe lângă problemele obiective, și o serie întreagă de probleme de ordin subiectiv: este vorba, bineînțeles, în primul rînd, de mentalitatea oamenilor, care trebuie conștienți de necesitatea largirii permanente a orizontului lor de cunoaștere. Satisfacția în muncă, această coordonată majoră a personalității fiecăruia, este strîns legată de puterea sa de muncă și, implicit, de capacitatea de a accepta și promova noul. Numai într-o atmosferă de emulație profesională este posibilă fixarea corectă a coordonatelor: să știi unde te afli și unde ai forța să pătrunzi cu rezultate bune. Căci ce altceva este exportul decît un exercițiu de inteligență?

Industria noastră a atins un nivel de maturitate ce îi permite dialogul competent, de la egal la egal cu alte țări. Acum, mai ales, avem nevoie de o conducere științifică a tuturor sectoarelor de activitate, pentru a putea fructifica această realitate, rod al politicii științifice de înscriere a economiei românești pe coordonatele noului, ale progresului.

Poeme

de BALOGH JÓZSEF

Pianul amuțit

Am văzut pianul amuțit
uscindu-se sub același acoperiș
cu doamna căruntă în casa fardată
de iedera strălucitoare.

Pianul e mut de patruzeci de ani
De patru decenii doamna cu miinile
costelive-tandre șterge praful de pe
scrinul negru al sunetelor.

Clapele obosite de tăcere
tot mai așteaptă degete
indrăgostite de artist.

Bărbatul a fost răpit
de grifonii războiului
S-a dus cu el
și glasul corzilor.

Am văzut doamna amuțită
cu mihnele căruntă a pianului stins
în cearcănele ochelarilor.

Renunțare

E dureros că m-ai părăsit
E mult mai dureros că am putut
renunța la tine

Tu mă hrănești

Piine rumenă rotundă
proaspăt scoasă din cuptor —
pintecul tău îmi frige palma.

Ani războiului.
La fel mă-ncălzise piinea
în zorile camuflaie cu promoroacă
după nopțile albe din fața brutăriei.

Acum e pace.
În noi însă continuă lupta
pentru ultima colonie —
eliberarea definitivă a sufletului.

Tu mă hrănești
cu iubirea ta
piinea mea fierbinte
aromitoare.

Fragment

Nu cerceta cerul
din putul adine
căci nu vei zări
nici Luceafărul senin
nici noul negurei
fatale

Pelerinaj

iată-mă chemat de sunete stinse
pareurg podul copilăriei descifrind
mesaje muzica acestui instrument
reecivmuri interludii interpretate de
soliști anonimi

nu-l o pasarelă oarecare incremenită
deasupra păienjenişului sinelor ascunse
friguros în ceața dimineții
ci un xilofon urias orchestrat osebit
halucinant instrument de percuție
ale cărui plăci
erau lovite de opinci opintite
bocanci desperecheați cizme ologite
basteane orbite-n măcelul mondial
dureri sfișcioare întrebări dăruiri în
declin
decorații agonisite și
agonia decorațiilor

pelerinaj macabru

spre vatra văduvită

ce suvoi în curgere cadentă
melodii tinguite bocete suprapuse
se revărsau vibrind din xilofonul imens
în primul concert al copilăriei

Ființa culturală

Am descoperit recent în nordul urban al Moldovei, într-unul din cele mai emoționante orașe ale noastre, o realitate artistică a cărei puternică pregnanță n-aș fi bănuț că există. Pe afișierul Casei de cultură a științei și tehnicii pentru tineret din orașul Botoșani, de patru ori pe săptămână, miercuri, joi, vineri și duminică, de la ora 18, e trecută o acțiune numită **Hora moldovenească**. Inițial am crezut că e vorba de un cerc de învățare a dansului popular și cu această convingere aș fi rămas dacă într-una din seriile recente, aflându-mă în preajmă, nu mi-ar fi atras atenția muzica populară moldovenească de cea mai bună calitate revărsându-se în valuri pe străzi, muzica tinând locul inserării, și un șuvoi dens de lume tânără grăbindu-se spre sursa ei, înaintind împotriva curgerii ei aproape materiale.

Muzica e asigurată de taraful Casei de cultură a tineretului: trompetă, clarinet, acordeon, tambal și vioară. Nu știu dacă taraful astfel alcătuit e specific nordului Moldovei dar muzica lansată în răcoarea serilor de soliști Vasile Ciopec, Brinđușa Covaliuc, Doina Birgu sau Liliana Dumitrescu am recunoscut-o imediat ca purtind amprenta curată a unei autenticități garantate inclusiv de repertoriile marilor cântăreți ai Moldovei, Sofia Vicoveanca, Laura Lavric sau Mariana Lungu. Evident că m-a interesat și calitatea textelor pe care le cântau soliștii într-un spectacol zilnic de patru ore la care toată lumea ascultă dansind și implicându-se cu toată ființa în horă. Instructorul muzical al Casei de cultură, Cozlac Dorel mi-a arătat culegerile de texte ale soliștilor, fiecare purtând numele și adresa exactă a informatorului și pot spune despre ele că sint fără nici o urmă de poluare, — poezii populare vitale și reprezentative pentru o actualitate umană perpetuă: „Leagați-vă la ochinici / Și viniți la mini-aici / Nu mai stați pe loc, pe gând / Și intrați cu mini-n rind!”

Mai trebuie neapărat să adăug că întreaga manifestare are aerul de civilizație verificată în timp, se dansează numai pe

muzică populară moldovenească, jocuri populare moldovenești — adevărată enciclopedie vie de ritmuri și gesturi continuând un mesaj adine cum numai această parte a țării putea inventa și transmite. Exact la ora 22 muzica a încetat, suetele de perechi s-au retras în liniște spre intimitatea cuvintului. Era fapt vădit că tinerii erau educați de această manifestare artistică și că ei și-o asumaseră în destinul lor ca pe un factor de educație și civilizație.

Iată o primă și serioasă argumentație venită chiar dinăuntrul virstei și al modului propriu de a vede lucrurile: discoteca ține de copilărie și adolescență, cind ești deja tânăr în pragul maturității vii la horă, întinzi brațele între brațele celorlalți și întărești cu propria prezență marea solidaritate a generației tale. E de-a dreptul emoționant însă că în orașul Botoșani un tânăr electrician rostește absolut spontan ceea ce era un lucru extrem de exact și bine știut în tradițiile populare: intrarea în horă a fetelor, sau a flăcăilor, era pentru comunitate un semn că ei sint pregătiți deja pentru viața socială, sint maturi și capabili să întrețină o familie.

E bine, pe de altă parte, că în orașul Botoșani populația tânără, provenită în majoritate din satele județului, nu se urbanizează împotriva tradițiilor de acasă ci ajunsă la oraș, după un copilăresc contact cu cosmopolitismul repertoriilor disco, se maturizează redescoperindu-și propriile forme artistice sub acoperișul cărora s-a adăpostit de milenii ființa națională. Astfel orașul Botoșani devine prin opțiunea tinerilor „prinsi în horă” patru ore pe zi, patru zile pe săptămână, o ființă culturală care nu se modernizează renunțând la tradiție ci integrându-și-o, și asimilind-o formelor și instituțiilor culturale moderne în felul în care orice operă de artă majoră, literară, muzicală sau plastică are șanse de acces la universalitate numai în măsura în care înglobează în esența ei specificul național.

ION ZUBAȘCU ■

ȘERBAN CIOCULESCU

„Sint un optimist”

(Urmare din pag. 9)

— Mai stai puțin. Cred că ai întrebuințat cuvintul „cirtitor” amintindu-ți de impresiile nu știu cui care mă prezenta birfind, sau cirtind la Capsa. Nu zic nu, spiritul de malitie nu-mi lipsește. Dar a cirti este un mahalagism. La Capsa, desigur, nimeni nu era scutit de glume pe socoteala sa. Eram și obiect și subiect totodată, fiecare dintre noi. Știi foarte bine că lui Cazaban i se contesta nu talentul de scriitor ci acela de vinător. Și cirulau pe seama lui diverse anecdote. Precum aceea a unei perechi de iepuri care nici nu s-a sinchisit de apropierea lui Cazaban. În asemenea cazuri, cirtirea are farmecul ei. Viata ar fi prea tristă dacă n-am mai ride din cind în cind unii de alții. Nu mă consider tabu. Sint indiferent la cirtirile pe seama mea. Astfel, de pildă, o rudă prin alianță îmi contesta harul de a scrie. Si pretindea că fratele meu Radu îmi compunea articolele. L-am lăsat să creadă ce vrea.

— Numai cine stie să ridă nu ia în seamă astfel de „cirtiri”.

— Ai dreptate. Risul este pentru mine un tovarăș cotidian, nedespărțit. Nu cred însă că rid din răutate. Chiar dacă am fost poreclit Șerban cel Rău.

— De poetul Gheorghe Tomozei.

— Da. Află că mi-a plăcut articolul lui. Era bine scris. Vezi, asta e o obligație a criticului: să admire și ceea ce s-ar crede că l-ar sifona.

— Ați fost însă numit și „Șerban cel Bun”.

— De Alexandru Paleologu. L-am admirat și pe el, în mod impersonal, pentru talentul său. Si nu pentru că m-a găsit bun. La urma urmei, nici nu știu dacă sint bun sau rău. Disociez

însă între malitia intelectuală, care nu-mi lipsește și plăcerea de a face rău cuiva. Plăcere pe care n-am avut-o niciodată. Cind nu pot face un bine cuiva mă impac cu gindul că nu-i pot face nici un rău.

— V-ai gindit vreodată la dumneavoastră ca la un posibil model? De cărturar însetat de cunoaștere, de om cu o mare putere de muncă?

— Nu sint un model. Nu mă socot exemplar. Cind mi s-a spus că sint un clasic în viața am ris. Nu m-am împăunat. Clasicitatea cuiva implică o perspectivă în timp. Cine nu doreste să fie într-adevăr un clasic considerat ca atare de posteritate? Contemporanii însă n-au căderea să proclame clasicii scriitori în viață.

— Totuși, pentru mine — și nu numai pentru mine — rămâneți un model. Chiar dacă, de cind v-am cunoscut, în anii mei de studentie, am cirtit și eu descuri la judecățile dumneavoastră de valoare, tot simt aceeași bucurie cind vă întâlnesc, cind discut cu dumneavoastră.

— Toți avem limite. Unii le recunoaștem alții nu. Cunosco scriitorii, intelectuali de mina a doua care plesnesc totuși de autosatisfacție. Se umflă în gusă vorbesc solemn, sint teatrali și se arată sensibili la lingusire. Mă bucur că nu fac parte din această categorie de beatificati.

— Atunci ce socotiți dumneavoastră un om exemplar?

— Un om care-și vede de treabă. Si care își face lucrul conștiincios. La locul de muncă pe care și l-a ales sau care i-a fost impus de curgerea vietii. Exemplar mi se pare omul care muncește cu plăcere și găsește satisfacție în rodul muncii lui. Cine se supraestimează este de obicei un deficițar.

— Dar o carte exemplară? Din moment ce descoperiți atâtea cusururi inseamnă că vă raportați la un anumit ideal. Care ar fi el?

— O carte nu trebuie să fie

perfectă. Perfectiunea se poate realiza și în mediocritate. O carte bună poate fi și imperfectă. Dar să intereseze și să placă. Sigur, idealul meu este cel clasic. De echilibru, de armonie, de normă, de inteligibilitate, de fond omenesc profund, de răspunsuri la întrebările fundamentale ale omului și ale societății. Cind o asemenea carte implineste măcar o parte din aceste conditii, ea este o carte bună. Dar, din păcate nouă din zece cărți nu corespund acestor cerințe.

— V-ai născut la începutul acestui secol așa că ai avut la dispoziție un timp îndelungat pentru a-l cunoaște în profunzime. Cum vi se pare secolul nostru?

— Am văzut prea multe catastrofe ca să-ti pot spune că m-am bucurat de caracterul spectacular al istoriei contemporane. Am înțeles bine butada lui Shaw întrebând dacă universul ar putea fi distrus de armele atomice. A răspuns: n-ar fi nici o pagubă, deoarece niciodată omenirea nu s-a arătat mai ignobilă ca în zilele noastre. Butada conține un miez de adevăr. Sint însă un optimist. Nu cred în cel de-al treilea război mondial. Pur și simplu nu-l accept.

— De ce?

— Fiindcă am încredere în rațiunea universală. Omenirea nu se poate sinucide ca balelele, din inconștientă. Veacul al XXI-lea va fi, desigur, pentru om, mai binefăcător decit al nostru. Se vor găsi leacuri la boli astăzi incurabile, se vor găsi, poate, mijloace suficiente de alimentare față de prodigioasa suprapopulație care se întrevețe. Cred că omului nu-i e nimic imposibil.

— Nici în bine, fiindcă în rău, într-adevăr, a dovedit în atâtea rinduri că nimic nu-i e imposibil.

— Mai cred că secolul viitor nu va mai oferi scandalose denivelări de ordin economic între indivizi și între popoare. După cum vezi, bătrînețea nu mă mizantropizează. De aceea

mai cred și că oamenii buni și drepti sint mai numerosi decit cei răi și ticăloși. E poate simplistă schema convingerilor mele, care pot părea ale unui naiv. Nu mă jigneste un astfel de epitet. Între a fi naiv sau smecher e preferabilă prima situație.

— Dar e profitabilă?

— Dacă universul se imparte între ageamii și profitori, prefer să trec printre ageamii. Asta-i convingerea potrivit căreia am trăit.

— Care este omul care vă place cel mai mult?

— Orice muncitor care își face lucrul nu numai conștiincios, dar și cu plăcere. Rolul fiecărui om al muncii este să-i tubească sectorul său de activitate și să se gindească la sozrirea patrimoniului național. Sint banalități, nu-i așa, dar nu e mai puțin adevărat că nu văd un om de cultură absorbit exclusiv de ambiția de a se afirma și de a fi admirat. Omul de cultură nu poate fi un cabotin. Laboratorul lui, oricare ar fi, etimologic, locul lui de muncă, este ca un loc sacru. De altfel, singurul misticism pe care-l admit este acela al cultului muncii. Datorită căruia omenirea, în putine milenii, a realizat pe plan spiritual mai mult decit a realizat universal pe plan material. Fortele spiritului sint impredictibile. De altfel, nutrește un mare respect și pentru ceea ce se realizează prin truda miilor.

— Ce v-a intristat cel mai mult din istorie?

— Sălbăticia mereu agravată a mijloacelor de distrugere. Războaiele din trecut nu amenințau existența planetei. Acum, milioane de oameni trăiesc angoasa unui război de exterminare universală. Cine s-ar fi îngrijorat de un asemenea fenomen? Eu îi opun un optimism structural. Dar nu-l pot impune tuturor. Cine a văzut răul, se poate aștepta la orice.

— Dar șansa cea mare e totuși în om. El poate să fie astfel format încit nici o catastrofă să nu fie posibilă.

— Pedagogia nu poate îndrepta ceea ce este hibrid sau mediocr. Ea nu are putere modelatoare decit acolo unde individul, ca să zic așa, promite și-si poate tine promisiunile. Fiecare om e în felul său impredictibil și incalculabil. Nu ne cunoaștem bine pe noi înșine. Cum să-i cunoaștem atunci pe ceilalți? Dar grija pentru fiecare mlădiță omenescă nou apărută are o mare importanță pentru viitorul umanității. În această privință tara noastră este pe un drum al progresului. Roadetele se vor vedea cu fiecare generație nouă. Admir la tineretul de azi că fizicele este bine crescut. La unii, din păcate, numai fiziceste.

— Nu fiți malitios cu tinerii! Mulți dintre ei vă admiră.

— Crezi? Dar nu sint malitios cu ei. Tineretul de azi este mai deșăiat decit cel din trecut. Are posibilități de dezvoltare pe toate planurile. În ziua în care performanțele noastre intelectuale ne vor aduce tot atâtea medalii de aur ca și cele obținute la disciplinele sportive am putea fi mindri.

— Astfel de medalii chiar și există! Si nu puține. Dar cred că ar trebui să mă retrag. V-am obosit. În incheiere v-aș spune că mi-aș dori, că ne-aș dori, ca peste cinci ani, cind veți implini 90 de ani tot eu să vă iau un interviu pentru Flacăra.

— 90 de ani? Ar fi prea mult. Fiindcă îmi doresc un sfârșit cit mai apropiat și fără dureri. Nu de moarte mă cutremur, vorba lui Vlahuță, ci de natura ei. O doresc blindă. As vrea să dispar în somn, așa cum a dispărut bunicul meu dinspre mamă. Dacă nu ne putem evaporă ca apa la căldura soarelui, baremi să ne stingem fără agitație. Agitația în genere mi-a fost odioasă. Dar să nu-ti dau o incheiere macabră. Oricum, viata trebuie să se sfirșească într-un fel. Dacă pentru cei rămași nu ai fost un om de prisos, bilanțul este pozitiv. Ce-si poate dori mai mult un om?

Poporul român, în urmă cu șapte decenii, a gravat în analele tuturor timpurilor o victorie exemplară: e poezia Mărăștii-Mărășești-Oituz, „un moment hotărâtor — cum apreciază președintele Nicolae Ceaușescu — în lupta pentru eliberarea patriei noastre, pentru împlinirea idealului de unitate națională”, moment care a cântărit decisiv în balanța războiului de întregire a neamului, încheiat triumfător în 1918.

Acest moment a constituit determinanta intrării României, în miez de august 1916, în viltoria primului război mondial, alături de Antantă, împotriva Puterilor Centrale. „Noi — spunea în acele zile de foc Barbu Ștefănescu Delavrancea — n-am intrat în haosul acestui măcel pentru cuceriri, ci pentru dezrobiri... Noi nu vrem ce nu este al nostru, ci vrem unirea cu frații noștri din Ardeal, din Banat și din Bucovina... Noi nu ne croim cu sabia o patrie nouă, ci ne-o întregim.” Reliefind înalta semnificație etică a opțiunii României, asumată conștient într-un moment cînd nu se contura de partea cui va fi victoria, în Consiliul de Coroană intrunit de regele Ferdinand la 14/27 august, primul ministru Ion I.C. Brătianu a declarat: „Fără îndoială, cred că din acest război vom ieși învingători, dar nu sunt sigur, se poate să fim și învinși. De aceea vreau să se știe bine și de toți că, chiar dacă ar fi să leșim învinși, tot cred că țara... trebuie, în această clipă a evoluției istorice, să facă acest gest (să participe la război împotriva Austro-Ungariei — n.n.). În viața națiunilor sînt afirmări de drepturi care cîntăresc mai mult decît izbînzii trecătoare și sînt gesturi de abdicare, de dezertare morală, care compromit viitorul lor pentru veacuri de-a rîndul.” Sub asemenea auspicii, „Planul de campanie român din 1916” prevedea în primul său capitol, ca scop fundamental al războiului României, „Realizarea idealului nostru național, adică întregirea neamului”.

Datorită situației obiective (măsură, în fața noastră, a peste 40 de divizii inamice înzestrate cu armament de ultim tip și avînd experiența a doi ani de campanie, susținerea unui front de 1600 km., care însemna mai mult de o treime din lungimea fronturilor din Europa, nerealizarea ofensivei aliate convenită pentru teatrul de operații din sud ș.a.) și unor cauze subiective (mai ales hipersensibilizarea la diferite eșecuri locale, ca pierderea capului de pod de la Turcucaia, exagerarea lor și luarea de măsuri pripite, cum a fost sistarea, la numai zece zile, a ofensivei din Transilvania), armata română a fost nevoită să se retragă în Moldova, prin crîncene lupte de apărare, izbutînd, după

patru luni, să oprească trupele germane, ungare, austriece, bulgare și otomane în Carpații Răsăriteni, pe Siretul Inferior și la Dunărea de Jos. Deși cîmpășeră cea mai mare parte a țării, Puterile Centrale au fost împiedicate să-și atingă țelul de a scoate România și armata sa din război, succesul lor fiind, așadar, relativ. Și tot relativ a fost și însuccesul nostru, adevăr surprins de contele de Saint Aulaire, ministrul plenipotențiar al Franței în România între 1916—1920, în memoriile sale: „Unele întoarceri ale soartei nu sînt decît infringeri triumfătoare sau victorii care așteaptă.”

Victoria nu se va lăsa mult așteptată. Ea se va produce după doar șase luni, cînd armata română — reorganizată, reînzestrată și instruită la nivelul celor mai de seamă armate din Europa și în concordanță cu noile exigențe ale războiului

prin durată, efective angajate și anvergură, bătălia de la Mărășești se rînduiește pe un loc distinct în suita celor mai vestite bătălii de pe toate teatrele conflagrației planetare. Timp de 29 de zile, dintre care 16 în lupte acerbe, la Mărășești au acționat, numai în sectorul efortului principal, peste 20 de divizii de ambele părți, amplasarea înclăstării avînd ca unul dintre etaloanele ei marile pierderi suferite: peste 27 000 de oameni — Armata I-a Română, circa 25 000 — Armata a IV-a rusă, 65 000 — Armata a IX-a germană.

Evocînd dramatismul celebrei bătălii, Mihail Sadoveanu, care era pe atunci directorul cotidianului „România”, organul Marelui Cartier General, scria: „În vijelia monstruoasă de foc care bubuie și se frîmîntă afară, aceeași înfățișare cumplită o aveau toți oștenii acestui pămînt. Înțelegem... că-n sufletul

arme săvîrșită vreodată de români... Trei zile întregi, o divizie românească a rezistat atacurilor turbate date de trei divizii germane, care aveau ordinul să răzbată cu orice preț. Pierderile dușmanului au fost enorme și prizonierii din Corpul alpin (una din marile unități de elită ale armatei germane transferate de pe frontul de vest pe cel de est — n.n.) au mărturisit că, de la Verdun, n-au mai văzut o luptă atît de crîncenă.” La rîndul lui, periodicul rus „Tujnii Krai” afirma: „Armata română a renăscut ca și Phoenixul din cenușa sa... Români sînt bravi și se luptă ca leii. Azi, cînd germanii amenință să ocupe și treimea de teritoriu ce a rămas românilor, ei mor în mod fanatic, dar tîn în loc pe vrămaș... Mor, dar nu se dau bătută”. „Mă închin pînă la pămînt ție, o Românie — exclama, în încheiere, autorul, B. Utkovski —, pentru pă-

tență românească din ambele campanii s-au constituit, în același timp, într-un autentic certificat al rolului pe care pot să-l joace țările mici în desfășurarea și modelarea evenimentelor la scară mondială. „Într-adevăr — scria în memoriile sale mareșalul Paul von Hindenburg — niciodată o putere atît de mică ca România nu a avut ocazia de a juca în istoria lumii un rol de decizie atît de mare, într-un moment atît de important. Niciodată încă, două state așa de puternice ca Germania și Austria nu au fost, ca în cazul de față, la cheremul desfășurării forțelor unei țări a cărei populație abia dacă reprezenta a douăzecea parte din propria lor populație.” Afirmăția șefului militar german o vom întregi cu reflecția unui martor nemijlocit al operațiunilor din România, Charles Stie-nor, care, în 1918, observa: „Existența necesară a micilor națiuni, laboratoare politice unde noile idei sînt supuse primei verificări a faptelor, apare mai indispensabilă încă după dovada valorii lor, demonstrată în cursul acestui război. Sîrbi, belgieni și români, sub lovitura aceluiași dezastre, relevă același suflet hotărît să lupte pînă la capăt pentru independența lor.”

Anul 1918 a însemnat, astfel, pentru România, odată cu sfîrșitul victorios al războiului, afirmarea, la dimensiuni planetare, a uriașei capacități de eroism, de jertfă și sacrificiu, a tuturor fiilor ei, înolăți sub drapelul sacru al idealului național. Victoria din 1918 peartă, din partea românilor, peste 800 000 de semnături cu sînge, reprezentînd o medie de aproximativ 1700 de pierderi omenești în fiecare zi de campanie — cifra cea mai ridicată dintre toate țările beligerante — la care se adaugă imense sacrificii materiale: numai paubele cauzate de invadatori în teritoriul vremelnic ocupat al României au fost estimate la aproape 18 miliarde de franci aur. Este, în această realitate impresionantă, o mărturie nepieritoare a puterii poporului nostru de a îndura, a rezista și a învinge. De aceea, dînd expresie profundei recunoștințe față de mandatul eroic onorat strălucit de ostașii români în războiul pentru întregirea neamului, Rezoluția marelui forum constituant de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, care consacra pentru eternitate unirea Transilvaniei cu patria mamă, declara solemn: „Adunarea Națională cu smerenie se înclină înaintea memoriei acelor bravi români care în acest război și-au vărsat sîngele pentru înfăptuirea idealului nostru murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.”

General maior (r) CONSTANTIN ANTIP

Pagini de glorie în cartea de aur a armatei române

La Mărăștii, Mărășești, Oituz — o vitejie mai presus de orice laudă

modern — va inscrie în istoria națională și universală magnifica biruință din vara anului 1917.

Desfășurată între 11 iulie și 21 august în perimetrul marcat de văile Oituzului, Putnei și Siretului, bătălia ofensivă de la Mărăștii (11—19 iulie) și bătăliile defensive de la Mărășești (24 iulie—21 august) și Oituz (26 iulie—10 august) au fost de o dinamism și de o înversunare rar întîlnite. Prin fapte de arme cu aură de legendă, care au fructificat înalt capacitatea comandamentelor, competența cadrelor și măiestria ostașilor, patriotismul ardent al tuturor combatanților, armata română a zdrobit ofensiva inamică. Sub deviza „Pe aceea nu se trece !”, generalii Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General, Constantin Christescu și Eremia Grigorescu, comandanții succesivi ai Armatei a I-a, și Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a, au spulberat faima de „spărgător de fronturi” a mareșalului August von Mackensen.

Este unanimă concluzia că,

lor cătrănit o energie de oțel născuse odată cu hotărîrea simplă a jertfei depline. Mi se stringea inima de durere și de mîndrie, și-mj plecai ochii săgetați de lacrimi spre pămîntul acesta al părinților noștri pe care oamenii de azi mor apărîndu-l cu strălucire.”

Valoarea superioară demonstrată de armata română pe cîmpurile de bătălie ale Mărăștilor, Mărășeștilor și Oituzului a intrunit elogiile opiniei publice de pretutindeni. Definind apriga confruntare, scriitorul și ziaristul francez Robert de Flers (care s-a aflat luni și luni în România în vremea războiului), într-un interviu acordat ziarului condus de N.D. Cocea, „L'Entente”, organ semi-oficios al tuturor legațiilor de la Petrograd ale Aliatilor (și, de asemenea, în articole publicate în ziarul „Le Figaro”), caracteriza Mărășeștii drept „Verdun-ul român”. Cuvînto la fel de insufletește găsim și în monitorul presei engleze, „The Times”, al cărui corespondent la Mărășești relatea că istorica bătălie „a fost cea mai strălucită faptă de

timirile tale, pentru soarta ta eroică.” Considerînd falimentară tentativa germană de a rupe frontul, gazeta italiană „La Tribuna” scria că „trupele române au dovedit un moral foarte ridicat și o mare înflăcărare; cu luptele din Carpații și de pe Siret s-au înscris noi pagini de glorie în cartea de aur a armatei române.” Dincolo de Atlantic, „The Washington Post” aprecia că, la Mărășești, luptătorii au manifestat „o vitejie mai presus de orice laudă”, care „a dat peste cap planurile germanilor”.

Într-adevăr, Mărăștii, Mărășeștii și Oituzul au fost momente planurilor inamicului, aici reușindu-se o performanță strategică de rezonanță mondială: pe de-o parte, împiedicarea cîmpirii totale a României și, ca atare, preservarea entității noastre statale; pe de altă parte, ferirea Antantei de lovitura de șoc pe care ar fi reprezentat-o pătunderea inamicului în Ucraina și destabilizarea dispozitivului din Balcani.

Evenimentele memorabile din vara anului 1917, dirza rezis-

Fiind legată direct de cele două ocupații de bază ale oricărei colectivități umane — cultivarea pămîntului și creșterea animalelor —, terminologia agrară are o importanță determinantă în stabilirea caracterului civilizației materiale a unui popor. Conținutul și semnificația unor activități ale omului nu pot fi pe deplin înțelese fără cunoașterea formei lingvistice folosite pentru denumirea acestor activități. În acest sens, studiul terminologiilor ne poate edifica asupra vechimii ocupațiilor tradiționale, a extensiunii și intensității cu care au fost practicate de-a lungul timpului, ca și asupra raporturilor existente între diferitele grupuri aparținînd unei colectivități mai întinse.

La fel ca și celelalte componente ale lexicului limbii române, terminologia agrară pune în evidență însemnătatea fondului moștenit (latin și autohton) și caracterul unitar al acestui fond la toți românii, oriunde s-ar afla ei astăzi. Fondul moștenit reprezintă atît cantitativ (numărul cuvintelor) cit și calitativ (poziția, în structura lexicului limbii române, a cuvintelor în cauză, dintre care cele mai multe fac parte din vocabularul de bază), componenta fundamentală a terminologiei agrare românești.

Termenii autohtoni au o importanță specială prin vechimea lor și prin domeniile diverse pe care le cuprînd, referindu-se la agricultura și la plante cultivate (eurpen „mlădiță lungă și subțire”, grapă, gresie, mazăre, mărar, păstăie, strugure), la

configurația terenului și a satului (cătun, ciucă „virf de deal sau de munte” gard, mal, măgură, pîriu, vatră), la pădure și plante sălbatice (brad, bunget „pădure deasă”, brusture, coacăză, copac, drucete (în Oltenia) „lemn gros și scurt”, ghimpe, mugure, scorbură), păsări, animale și insecte (barză, cioară, cioc, fluture, ghionoaie, minz, năpîrcă, „vipera”, pupăză, rață, țap, șopîrlă, viezure), păstorit (baci, brinză, bulz, burduf, că-

ză”, „ștrungă”, „strungă”, thark „țarc”, vatră „vatră” etc. După cum se poate constata, prin noțiunile concrete pe care le denumesc, termenii autohtoni se referă la realități dintre cele mai apropiate omului, la mediul natural în care trăiește și muncește. Cei mai mulți dintre ei se întîlnesc și la românii sud-dunăreni, de exemplu la aromânii (căciulă, căpușă, coacăză, gâlbează, minz, pupăză, sariică, strungă, țap, urdă, vatră etc.).

păcurar „cioban”, pășune, samar, secară, seceră, spic; ara, cerne, frămînta, măcina, mulge, paște, rumega, seccera, semăna, treiera, urzi etc.

În raport cu termenii moșteniti, cuvintele împrumutate din alte limbi au o importanță secundară, denumind anumite obiecte specifice sau părți ale unor instalații ori unelte de lucru mai complexe (de exemplu, unele părți ale plugului: grindei, otic, plaz). Faptul că,

cunoscut al cuvîntului plug, de origine slavă, care l-a înlocuit pe aratru, termen moștenit din latină (lat. aratrum) și păstrat la românii sud-dunăreni. În domeniul păstoritului, alături de păcurar și păstor, termenii moșteniti din latină, a apărut cioban (din turcă). Se știe că, de-a lungul timpului, terminologiile profesionale sînt supuse unor prîmîeniri firești, determinate de perfecționarea uneltelor, de schimbarea raporturilor de muncă, ceea ce explică introducerea împrumuturilor.

Faptul că în toate dialectele și graiurile limbii române întîlnim un fond lexical comun moștenit se explică prin unitatea de origine, care, în trecutul mai îndepărtat, se completa cu unitatea teritoriului locuit de românii în nordul și în sudul Dunării. Așa cum spunea Sextil Pușcariu, „românii au locuit un teritoriu extins, care în sud se întindea pînă unde crește smochinul și castanul, încleicînd Dunărea [...] și se întindea în regiunile cu terenuri petrolifere și băi de uru din Carpații unde pășteau turmele de boorri”.

Am putea adăuga la cele spuse de învățatul clujean faptul că, în ciuda marii extensiuni a teritoriului, pe care Ovid Densusianu îl delimita între Maramures, la nord, și masivul muntos al Pîndului, la sud (a-colo unde astăzi îi întîlnim pe aromânii), limba română s-a păstrat unitară, fapt dovedit de structura vocabularului în ansamblu, în cadrul căruia terminologia agrară reprezintă o componentă de bază.

NICOLAE SARAMANDU

Terminologia agrară și unitatea limbii române

pușă, ciut, fluier, gâlbează „boală a ficatului la oi și la alte vite”, lai „negru (despre lina oilor)”, strungă, stîră „steapă (despre vite)”, țarc, urdă, vătui „ied”, zară), besătorie și îmbrăcăminte (argea „război de țesut”, briu, căciulă, sariică) etc.

Dovada că aceste cuvinte au fost moștenite de la populația autohtonă o constituie faptul că ele au corespondente în limba albaneză, continuatoare directă a ilirei, care era înrudită cu tracodaca: floer „fluier”, fluture „fluture”, gardh „gard”, gjimp „ghimpe”, katund „cătun”, kēpushē „căpușă”, kēsulē „căciulă”, kokēzē „coacăză”, kopac „copac”, magulē „măgură”, mal, pērrua „pîriu”, pupēzē „pupă-

Unele din cuvintele menționate, îndeosebi din domeniul păstoritului, au pătruns, ca împrumuturi din română, în limbile popoarelor vecine (baci, brinză, strungă, țarc, urdă, vatră etc.).

Mult mai numeroase decît termenii autohtoni sînt cuvintele moștenite din latină, cele care conferă limbii noastre caracterul ei romanic, întîlnindu-se în toate dialectele românești. Ne vom limita la cîteva exemple din domeniul terminologiei agrare de bază (agricultură, păstorit, plante cultivate, prelucrarea lor și a produselor obtinute din ele): căpăstru, cheag, ciur, cîmp, corastră, făină, fin, friu, griu, in, jug, moară, orz,

în cazul acestor cuvinte, dialectele românești nu concordă între ele arată că e vorba de împrumuturi locale și tirzii (unor termeni de origine slavă din dacoromână le corespund, de exemplu, în aromână cuvinte împrumutate din greacă). Aceasta dovedește, de asemenea, că termenii împrumutați, spre deosebire de cei moșteniti, au o poziție periferică atît în cadrul terminologiei agrare, cit și în cadrul limbii române în ansamblu.

Trebuie relevat un aspect al raportului dintre termenii moșteniti și cei împrumutați, anume faptul că, uneori, termenii moșteniti au fost concurați de împrumuturi. Este cazul bine-

Oameni care-și pun aripi

Avioanele telecomandate despre care dorim să vă vorbim nu s-au născut într-o întreprindere de construcții aeronautice, ci într-una de mobilă. O dovadă, una în plus, despre ceea ce chemă forța pasiunii, singura capabilă de a face să rodească ideile generoase.

I.P.L. Tirgu-Mureș produce mobilă, e un lucru cunoscut, dar puțină lume știe că undeva, la coada schemei, întreprinderea are un atelier de aeromodele, de care n-a auzit nimeni, deși toată producția lui rămâne în țară. Un subinginer, doi maștrii, patruzecișicinci de muncitori — într-o clădire anonimă, gri. De aici pleacă, către toate Casele Pionierilor din țară, aeromodele și navomodele. Printre ele, „Rogallo” s-a născut ca un pui de lebădă într-o familie de găște. O formă ingrată; prea lent pentru sport, prea mare pentru o jucărie. El arată ca un avion miniatural, prevăzut cu o aripă de deltaplan; un cadru de duraluminu întinde pinza pe o suprafață de câțiva metri părați. De la un capăt la altul, aripa măsoară patru metri. Rogallo zboară „cu coada înainte”; elicea împinge aparatul. Fuselajul este realizat din fibre de sticlă, iar trenul de aterizare are roți pline, nu din cauciuc, ci din dibuiflatat și praful de PVC.

Motorul, cu o capacitate de 25 centimetri cubi, 3 C.P. — este opera subinginerului David Marcel, care a îmbunătățit un motor clasic cu doi cilindri a doisprezece centimetri cubi fiecare. Folosește un amestec de metanol cu ulei de ricin, reușind cu un litru să rămână în aer timp de o oră. Evoluază cu aceeași dezvoltare la altitudinile între 1 m și 1200 m.

Datorită construcției speciale, Rogallo se ridică de pe orice pajiște, peluză, drum de căruiță; la decolare, el rulează la sol mai puțin de cinci metri, cu o viteză de douăzeci de kilometri la oră. La aterizare, vine aproape ca o parașută. El nu necesită nici măcar amenajarea unui miniaerodrom.

Aparatul este pilotat de la distanță, printr-o stație de telecomandă, pe o rază de 3500 m. Mai trebuie să adăugăm că Rogallo a obținut premiul I la Salonul ingenuozității organizat de revista „Știință și Tehnică”.

Rogallo a fost repartizat Stației Meteorologice, care nu l-a scos din cutie. La data vizitei mele, cei de la Stație, habar n-aveau că cele două aparate din curte le aparțin...

Aeromodele... utilitare?!

Dar constructorii continuă să creadă în aeromodelul lor. Ei prevăd un Rogallo în dotarea fiecărui S.M.A. și chiar a fiecărui C.A.P. Unitățile agricole ar obține astfel posibilitatea de a erbiciza exact la momentul optim și nu când îi poate servi aviația utilitară! Să mai adăugăm că Rogallo poate fi produs ușor și ieftin, e demontabil și poate fi transportat cu Dacia; oricine învață rapid pilotarea lui, deoarece Rogallo nu se poate răsturna. Iar un curs de pilotaj, prin telecomandă, e simplu de organizat, pe lângă orice club județean de aeromodelism sau în cadrul activităților P.T.A.P.

Beneficiar pentru cormoran

Cormoran Ol a fost realizat de Ladislau Porkolab, maestru al sportului, în atelierul de prototipuri al uzinei ELECTROMURES. Este un aeromodel clasic, din lemn de brad, cu o deschidere a aripiilor de trei metri, propulsat de un motor de 25 cmc în 2 timpi, pe metanol. Gazele eșapate nu sînt dăunătoare. Viteza de zbor este mai mare, 50—60 km/h, plafonul maxim situându-se la înălțimea de 2700 m. Modelul necesită o pistă de iarbă sau drum de țară, amenajat pe 50 metri.

fără nici o problemă. A filmat peste două ore de zbor pe albnegru și color, pe super 8. Crede că s-ar scoate un bun film de televiziune cu valoare de document. A alcătuit un manual al zborului cu deltaplane pe care l-a publicat, împreună cu George Craioveanu și Ioan Ignat de la Aerodetaclubul I.N.M.T. București, sub egida Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Cu toate acestea, a simțit că a făcut prea puțin pentru răspindirea zborului și nemulțumirea sa l-a făcut să pornească la construirea unui avion ultraușor, tip Canard, piesă cu pie-

Fabrica de avioane de la mansardă

să, tot pe banii lui. Proiectul este consemnat și în *Istoria aviației*, apărută recent. Printre avantajele acestui aparat, Arpad Kiss îl pomenește pe acela, deloc neglijabil, că nu se angajează, nu vine, adică, în vrie, la o manevrare defectuoasă datorită faptului că, spre deosebire de alte aparate, nu are profundorul în spate ci în față. Chiar dacă nu ești un pilot desăvârșit, poți să zbori cu acest aparat pentru mică înălțime. Pe lângă instruirea piloților, aparatul acesta ar putea fi folosit la supravegherea circulației, la fotografierea terenurilor, și, mai ales, în agricultură unde gama operațiilor la care ar ajuta se întinde de la împărțirea uniformă a îngrășămintelor până la depistarea terenurilor bălțite. Poate intra în dotarea oricărui C.A.P., da, e un aparat pentru agricultura anului 2000, dar poate fi adjuccat foarte bine de agricultura anului viitor pentru că, după părerea constructorului, aparatul va intra în probe de zbor

Stația de telecomandă, realizată de Institutul Politehnic Iași, îi asigură controlul pe o rază de 1500 m. Pulverizarea e garantată de o pompă, acționată de curentul de aer provenit de la elice. CORMORAN este dotat cu un rezervor de 9 litri de erbicid, care se golește în 15 minute.

Mai mic decât Rogallo, încape în portbagajul unui autoturism. Fotografiiile obținute de la bordul său, îl indică în studiul situației lacurilor de acumulare, bălțiri, inundării, la localizarea zonelor de îmbolnăviri în păduri, doborâturi de vînt, incendii, a configurației geologice; de aici, o serie de beneficiari posibili: Institutul de Protecția Plantelor, Consiliul Național al Apelor, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Silviculturii, Ministerul Agriculturii etc.

Porkolab și Cilțea sînt prieteni, „avioanele” lor împart aceeași magazie și soartă: așteaptă beneficiar. Pină atunci, cei doi se distrează: Cilțea lansează mingi la punct fix, iar Porkolab fotografiază din cer... turne de bi.

Deltaplan cu motor

Într-un colț al hangarului improvizat, pe aerodromul sportiv din Tirgu-Mureș, așteaptă un DELTAPLAN cu motor. Ce fel de motor? De TRABANT! Nemodificat.

Stadiul în care l-am găsit, nu mi-a permis să-l fotografiez. Imaginați-vă un deltaplan obișnuit, sub aripa cărțuia atîrnă scaunul pilotului. Motorul cu elice, este fixat în spatele acestuia. Astfel echipat, poate fi încărcat cu o greutate utilă de 100 kg.

Într-o serie de țări europene, deltaplanul cu motor a fost introdus în agricultură. Animații de dorință de a nu rămîne mai prejos, aeromodeliștii mureșeni au deșelent și la noi acest drum, ajungînd pină în faza de probe la sol.

RĂZVAN POPESCU

la începutul toamnei, apoi va aștepta brevetarea, contractarea și producția de serie. Un alt mare avantaj al aparatului este acela că are un consum redus de combustibil, ca de motocicletă (în varianta Arpad Kiss motorul este chiar de motocicletă tip MZ 250, de concurs) și că nu are nevoie de amenajări speciale pentru a decola și ateriza.

Desigur că viața sa nu a avut numai succese, a avut parte și de mihniri, a trecut și prin momente mai delicate, au mai existat și unii care s-au mîndrit cu meritele lui, e firesc, zice Arpad Kiss, aceștia sînt smintinarii, de cite ori se va găsi o „vacă bună de muls” vor apărea și amatorii de smintină și numai de smintină. Nu sînt toți oamenii la fel. De exemplu, a obținut copyright-ul pentru o carte despre deltaplanism, un fel de enciclopedie apărută în S.U.A. și nu el este cel care se va îngriji de apariția cărții, bine că va apărea, zice el. A discutat, apoi, cu un inginer angrenat și el în construirea unui avion ultraușor și și-a regăsit, peste două luni, ideile în proiectul „original” al aceluia. Din nefericire pentru receptivul coleg, Arpad Kiss și-a dat seama că greșise în proiectul inițial și l-a modificat în consecință.

Da, imi răspunde Arpad Kiss, dacă ar începe din nou viața și-ar dedica-o tot zborului, atît ca practicant, cit și ca deschizător și căutător de noi drumuri. Chiar dacă termină construcția ultraușorului, nu va înceta să plănuiască și să construiască noi aparate în atelierul său de la mansarda de pe strada G. Dimitrov nr. 39 din Arad, deja a început construirea unei elice metalice cu pas variabil la sol, un accesoriu important pentru zborul sportiv. Pentru Arpad Kiss, care se recomandă „un tînăr de 54 de ani”, tineretea fără bătrînețe își are izvorul în plutirea lină, în plimbările prin aer, în „imponderabilitatea” pe care a descoperit-o pentru el și pentru alții cu ajutorul minunatelor sale aripi de tot felul.

IOAN T. MORAR

Șoimul visat de elevii

Elevii Liceului de aviație din Bacău au construit un avion.

Numit ȘOIMUL-YR-LIA (a se citi Liceul industrial cu profil de aviație, acest avion ușor, monoloc, este destinat activității de instruire a elevilor din școlile de aviație și aerocluburi, pentru antrenament faza I.

Iată o veste pentru care merită să iei prima cursă spre Bacău. În scurtul răgaz pe care ți-l oferă cele 45 de minute de zbor, uimirea continuă să te însoțească. Un avion construit de elevi! O performanță a cărei valoare aveam să o înțelegem adevărat numai după înlăturarea cu profesorii și elevii acestui liceu, în care conceptul de învățămînt modern a devenit o realitate impresionantă.

Da, aici, pe strada Condorilor, la nr. 8, o cetate numită Liceul industrial nr. 1 cu profil de aviație își deschide zilnic porțile pentru 3000 de tineri îndrăgostiți de zbor. Tineri care, peste cîțiva ani numai, își vor implini visul, construind, o viață, avioane. Ii vîd la lucru. Cei de aici au gîndit și realizat „cartea de prezentare” a liceului lor, „carte” la care definitivat ultimele detalii în zilele trecerii mele prin Bacău. O „carte” de numai cîteva file, încercînd să prezinte un univers în care tradiția este cinstită și continuată prin cultul lucrului bine făcut, gîndit în contextul actual și în perspectivă, redimensionat permanent în funcție de ceea ce ei numesc „viitorul care începe azi”.

„La Liceul de aviație din Bacău, învățămînt-cercetare-producție — ne spune profesorul Pompiliu Stan, directorul liceului, — este răspunsul concret la noile condiții, o fortare a limitelor posibilității, o explorare cu alte repere și alte conceptii, crearea unor universuri imitativ-funcționale care să facă mai eficientă și mai rapidă trecerea la realitățile social-economice viitoare.”

Așadar, ce a fost la început? „O neîncredere totală”. Mărturisesc că răspunsul inginerului Gheorghe Asaftei era ultimul la care m-aș fi putut aștepta. Da, nimeni n-a crezut că eu, stagiar cu doi ani de producție, chiar dacă am fost un student bun, voi putea construi, împreună cu elevii, un avion. Cînd a fost gata, cei de la Registrul aerian m-au întrebat de ce n-am făcut cerere de omologare și n-am chemat comisia la fiecare etapă. Eram absolvent de doi ani, lucram cu elevii, m-ați fi luat în serios? i-am întrebat. Au tăcut, dar vă spun eu care era răspunsul, nu, nu te-am fi luat în serios.

În 1975, cînd și-a început activitatea de inginer și, tot din pasiune, și pe cea de profesor, primul lucru pe care l-a făcut, împreună cu elevii, a fost secționarea unor motoare de avioane — începea astfel crearea Cabinetului de aviație al liceului, ce avea să fie finalizat în 1978.

În 1977, urma să aprobe prima promoție a liceului. În mod normal, elevii ar fi primit drept temă pentru lucrările de diplomă machete de strunguri, de freze. În mod normal, e un fel de a spune nu tocmai corect, pentru că cea mai mare parte a acestor absolvenți aveau să devină muncitori în întreprinderea de avioane, iar elevii seraliști munceau deja în această întreprindere. Trebuiau, deci, găsite teme de lucrări practice proprii domeniului, care să asigure caracterul tehnic-aplicativ al noțiunilor predate la cursurile de specialitate — construcția avionului, aeronautică, utilaje și tehnologii și în principal cele legate de construcția structurilor, principiile de funcționare a instalațiilor avionului, utilajele și dispozitivele folosite în procesul de fabricație.

Realizarea secționărilor de motoare pentru cabinetul de avia-

ție s-a regăsit în proiecte de diplomă de o calitate deosebită, atestînd pregătirea reală în specialitate a absolvenților.

În 1977 are loc la Bourget cea de-a XXXII-a ediție a Salonului internațional de aviație, în cadrul căruia constructorii amatori au montat, în fața publicului, în 10 zile, un avion. Dacă amatorii, în hangare improvizate, se încumetă să construiască avioane și să zboare cu ele, de ce nu ar reuși ei, elevii din Bacău care au condiții profesionale de lucru și sprijinul întreprinderii de avioane care îi patronază.

În primii doi ani, s-a definitivat soluția tehnică. Inițial, s-a căutat un proiect gata realizat, dar cum el nu exista a trebuit creat unu. „A fost marea mea șansă — ne spune Gheorghe Asaftei. La numai cîteva ani de la absolvire, să gîndești și să construiești un avion! M-au sprijinit (după primele momente de neîncredere uitate), școala, întreprinderea. Ingineri, tehnicieni, maștrii au trecut de partea noastră. Credeau în idee. O visau, Colaborau.”

Se trece la calculele de geometrie aerodinamică și rezistență. Autorii lor, elevii în clasa a XII-a ai promoțiilor ce absolvă în 1979 și 1980, își susțin astfel lucrarea de diplomă: Lucian Stăncescu, Lucian Arva, Liviu Florea și Lucian Paraschiv sînt numai cîteva nume, ale celor mai pasionați dintre sutele de tineri pasionați ai zborului.

Soluțiile constructive sînt definitive în urma unor nesfîrșite discuții tehnice cu inginerii Aurel Kislapoși, Dan Gintă, Marius Nucă, Alexandru Mnohoșghitnei, Gică Moisescu, Dorel Bălăiță, Viorel Mihalcea.

După întocmirea documentației de execuție, se trece la pregătirea SDV-urilor necesare, toate constituindu-se în realizări practice în cadrul lucrărilor de diplomă ale absolvenților de la cursul seral și școala de maștrii. În paralel cu pregătirea fabricației, începe execuția propriu-zisă a pieselor primare, a modelului funcțional și asamblarea organelor de avion; la construcție se folosesc materiale certificate pentru construcția de avioane. Echipamentele, și aparatele de bord au fost recuperate de pe aeroneve a căror resursă a fost terminată, fiind în prealabil sever verificate. Motorul este reparat capital de către întreprinderea de avioane Bacău și provine din stocul aviației utilitare.

„Am învățat odată cu elevii mei. Am alergat pentru aprobări, apoi pentru achiziționarea pieselor. Cred că furnizorii nici nu-și închipuiau că sînt profesor de română și nu specialist în aeronautică — își amintește profesorul Pompiliu Stan. Ceea ce s-a realizat, însă, a meritat eforturile. Ce mijloc mai bun de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția se putea găsi pentru un liceu cu specific de aviație decît construirea unui avion? Ce calitate mai eficientă de pregătire a viitorilor constructori de avioane? Pentru instruirea elevilor în pornirea avionului putem deia renunța la simulator. Avionul nostru pornește. Sînt sigur că într-o zi va și zbura!”

„Realizarea tinerilor elevi este un fapt deosebit. Pentru a putea zbura, însă, va trebui să verificăm avionul în tunel aerodinamic și să testăm cîteva puncte de probe statice. Dacă va fi nevoie, vom revede, împreună cu specialistii din întreprindere, proiectul, îl vom perfecționa și vom construi Șoimul visat de elevii”. Cuvintele directorului general al întreprinderii de avioane din Bacău, colonel inginer Eugen Pascariu, ne asigură că Șoimul elevilor din Bacău va zbura, implinindu-le crezul.

ROXANA PAICU

Medicul de dispensar, medic de familie

Doctore, avem

un caz grav

Veniți urgent!

Asumându-mi un asemenea subiect din lumea hazatelor albe, când medicul este pus față în față cu îndatoririle sale elementare, cu conștiința și etica sa profesională, a trebuit, mai întâi, să întreprind o mică remaniere în memoria mea. Să mă eliberez de cazurile cunoscute, trăite sau aflate cu medici prompti la datorie, salvând vieți omenești, nu o dată jertfindu-și timpul ori treburile personale pentru a da primul ajutor unui bolnav, dar și cu medici din categoria opusă, îndiferenți la durerea umană, sfidători la rugămintele celor suferinzi dincolo de cabinetul confortabil de consultații, refuzând să meargă la capătul unui om în agonie.

Cu memoria cit de cit curată, fără prejudecăți și cu sufletul fără sechele, am intrat în Dispensarul nr. 5 din zona centrală a municipiului Rm. Vilcea. Un dispensar de cartier, ca altele altele, căci, se știe, acolo apelăm prima dată în caz de boală, și cu atât mai mult în cazul unei urgențe (când nu neapărat „Salvarea”), acolo aflându-se medicul nostru de familie, cel ce ne cunoaște (sau ar trebui să ne cunoască, dată fiind organizarea asistenței sanitare din țara noastră) cel mai bine. Bat la ușa primului cabinet întâlnit, pe care stă scris „Dr. Viorica Moștenescu, medic primar de medicină generală”. Consultă un pacient. Aștept. Când îi spun pentru ce am venit, fără o vorbă, îmi întinde un registru voluminos cu „Activitatea de teren”. E voluminos și în interior — name multe, chemări și urmăriri numeroase de bolnavi la domiciliul acestora. În special bătrâni și copii, în special bolnavi de inimă, hipertensivi, astmatici, reumatici, bolnavi cu paralizii, condamnați la pat, iar la copii urmăresc în dreptul diagnosticului — cițiva nou-născuți ai unor mame supravegheate în timpul sarcinii de către doctorița Moștenescu și cu boli în pusee acute — febră, dispnee, enterite etc. Selectez și notez în carnetelul meu câteva nume, la întâmplare, fără nici un criteriu în afara aceluia de a confrunța realitatea din scripte cu aceea de pe teren. La încheierea programului de consultații plecăm spre adresele respective. Ocolim și colim printre blocuri, printre blocuri unde se joacă, de-a valma, copii de toate vârstele, supravegheați ba de la ferestre, ba de pe băncile ascunse la umbră, pe sub bolți de viță ori copaci frunzoși, de

bunici și bunice. Din dreapta și din stînga, doctorița este asaltată cu „bună ziua”, cu „pofțiți și pe la noi”, cu rugăminți să ia o tensiune, să dea un sfat, o lămurire, o consultație. Mă contaminez de triumful său interior, sint convinsă că îl trăiește, că îl resimte, se îmbujorează ca un copil la această spontană exprimare de stimă, de prețuire, de încredere. E prea limpede că doctorița Moștenescu nu e doar un medic de cabinet. Le răspunde pe nume și imediat, îmi dă detalii despre biografia lor medicală. Ajungem, în fine, pe str. 13 Decembrie la nr. 26. Sunăm. Ne vine în întâmpinare chiar pacienta căutăta. Inceț-inceț, cu pași firșiți, o bătrnică ninsă de ani și abia răsufliind. Diagnosticul e vizibil în respirația sa greoaie. Povestește cum s-a îmbolnăvit, povestește cit de des o necăjește pe doctorița Moștenescu, deoarece tot mai dese sînt crizele sale de astm, complicate de o bronșită cronică și de o inimă bolnavă. Ne „plimbă” prin toate spitalele, prin toate cabinetele și pe la toți specialiștii pe unde a umbliat să se tămăduiască, trimisă chiar de „doctorița Moștenescu”. Incapabilă să mă adaptez la psihologia unui bătrîn bolnav, încerc să o readuc la subiectul vizitei noastre, dar, cum nu reușesc, îmi încordez atenția și o urmăresc. N-am să regret, descopăr în planul secund al povestirii sale, punctul nevralgic din viața medicului de medicină generală. Limitele dreptului său în stabilirea diagnosticului și al tratamentului pentru pacientul care i se adresează (și despre care am mai scris în paginile revistei noastre). Prin examenul clinic el doar presupune, neavînd laborator să se verifice ori să-și completeze datele necesare, devine dispețar, scrie recomandări, trimiteri către specialiști, aglomerînd, nu o dată, artificial policlinicile, spitalele. Dar aceasta este un alt subiect. Chirana Turtoiu, de pe aceeași stradă, la nr. 13, nu pare deloc surprinsă de a-i bate, nechemată, la ușa doctoriței. Nici nu am păsît bine pragul camerei în care ne invită, și consultația începe, pacienta se comportă ca atare. Continuă un dialog parcă ieri deschis și încă neisprăvit. Din cînd în cînd, mi se adresează cu lămuriri (se simte datoare să înțeleg convorbirea). „Eu sint operată, știe tovarășea doctor... În februarie, mi-a murit mama și am făcut un șoc. Două luni nu am ieșit din casă, aveam ameteți și crize de vertij. Sotul meu, copiii dădeau telefon mereu după tovarășea doctor. Am necăjit-o mult. Acum vine nechemată, cam o dată pe săptămîna trece pe la mine...”. Memoria mea o înregistreză ca pe o voce din off, drept comentariu la gîndul ce mă acaparează. Iată, nicidecum apostolatul medical, chiar și într-un mare oraș nu poate deveni perimat. O privesc pe doctorița Moștenescu, o privesc cu admirație și cu oarecare invidie

pentru dăruirea imensă de care e capabilă în profesia sa deloc spectaculoasă, ca a chirurgilor, de pildă, dar necesară ca a unui paznic de far. Un joc de cuvinte cu numele său mă ispitește, ce admirabilă moștenire lasă cartierului și dispensarului în care slujește de 25 de ani cu un mare devotament. Important este nu unde slujești medicina, important este cum o slujești.

...Al doilea cabinet la care bat se află la etajul clădirii și este unul de pediatrie. În fața ușii, multe mame cu copii de toate vârstele, de la sugari la adolescenți. Unii tușesc fără oprire, alții plîng în scutece, fapt ce mă face să gîndesc că n-ar fi rea o altă organizare a orelor de consultații pentru copii, așa fel încît să se evite posibilele contaminări între micii pacienți (poate — la prima oră urgențele, apoi — sugarii și copiii mic, apoi — școlarii). De trei zile revenită la lucru, după concediul său de odihnă, doctorița Angela Floricel are în față două teancuri de fișe împărțite de asistenta Melania Cristea pe două categorii — ale nou-născuților și ale copiilor bolnavi veniți la consultații. Dacă aglomerația din sala de așteptare justifică prezența unuia dintre cele două teancuri, cel de-al doilea mistifică o realitate. Și anume, chiar aceea ce ține de obligația medicului pediatru de a urmări la domiciliu evoluția și starea de sănătate a sugariilor. Poate prea solicitată la cabinet, doctorița Floricel îl transformă în turnul său de fildeş. Registrul, obligatoriu pentru evidența activității de teren, „tocmai s-a terminat”, dar nu ne poate arăta nici unul, oricît de vechi ar fi el. Caută penibil prin carnetele și foile de hîrtie scoase de prin sertare și de prin poșetă, dar în afară de numele unui singur nou-născut (al unei cunoștințe) nu poate să ne spună exact nici un altul vizitat, nu în ultimele 3 zile, ci în ultima lună dinaintea concediului său de odihnă! Mai penibil rămîne faptul că în numeroase fișe sint trecute drept vizite la domiciliu consultațiile efectuate în cabinet. Între sugarii urmării, chipurile, la domiciliu figurează și micuța Alexandra Bostinescu, născută pe 24 iunie a.c. La sondajul nostru (însoțită fiind de către un inspector al Direcției județene sanitare Vilcea), constatăm că, de fapt, deplasările aparțin asistentei de ocrotire Georgeta Dediu și nicidecum doctoriței Floricel. Desigur, intră și în obligațiile acesteia, atunci de ce să incurdăm steagurile ca bietul Pristanda?

Memoria ziaristului se încarcă, iarăși, cu dubla față a măștii Thalyei. Nu numai că nu le-am căutat anume, dar, mărturisesc aș fi dorit, fiind vorba de copii, de cele mai plîpînde și mai expuse ființe, ca lecția model de exercitare a profesiei de medic să mi-o ofere tocmai un pediatru. Desigur, cazul doctoriței Floricel nu este regula, o știm cu totii. În locul ei rămîne, dacă nu un

gol, rămîne un semn de întrebare. De cînd oare n-au mai fost supuse unui control din partea celor în drept acele registre cu „Activitatea la domiciliu” a medicilor pediatri din dispensarele municipiului Vilcea? În ce raport și în ce acord stau ele cu realitatea? Dincolo de nume, fișe și registre se află oameni, oameni care au nevoie de sfatul și ajutorul medicului de lingă ei.

CICI IORDACHE-ADAM

Igiena comportamentală

Luni, 31 august, pe bulevardul Iosip Broz Tito din București întreb la întâmplare un cetățean unde se află circumscripția sanitară a zonei respective. „Aici, la Ambrozie. Alean următoare, pe dreapta, o casă micuță, în spatele blocului”. Ambrozie este vechiul nume al stației Fizicienilor, dar toți cei din preajmă folosesc același indiciu. Cineva spune chiar „clinica noastră de la Ambrozie”. Este ora 12.15. În sala de așteptare șapte femei par a nu se mai grăbi de mult. Nu, nu sint niște ființe introvertite, așteptarea nu le-a ferecat în ele. Îmi spun că medicul Gheorghe Ionescu, șeful circumscripției, a plecat pe teren, iar ele așteaptă să vină altul. Chiar așa: „Așteptăm un doctor.” Pacientele își onorează cu virf și îndesat rolul: nu se impacientează. Par a spune că ele sint de-ale casei, deprinse cu obiceiurile. Un străin e altceva. Drept care sint sfătuit cu blîndete: „Sint asistentele înăuntru. Intrați”. Cele dinăuntru îmi arată o ușă deschisă prin care se vede, la un birou, un bărbat. „Dacă vrei să vorbiți cu doctorul, așteptați.” În cabinet se află și o femeie, pe alt scaun, în dreapta ușii. Aștept. Cînd iese ea, intru pe usa care nu se închide. Dau bună ziua și mă prezint. Nu apuc să spun despre ce vom scrie că mi se aruncă niște vorbe ca niște bolovani. Sint la rînd? De ce am intrat? Senzație trîsnitoare de agresiune, de cuvinte care lovesc pe neașteptate. Impresia de contondent a fiecărui cuvînt al stăpînului acestei încăperi este uluitoare. Cu atît mai mult cu cît furia lui e prea teatrală, prea neprovocată. De la început s-a prefăcut că nu aude nimic din ce îi spun. Nu este nici un chip de a discuta cu el. Odată stîrnit — prin autoropulsie! — monologhează. Povestea cu corectitudinea păstrării rîndului nu reușete, în interpretarea lui decît performanța de hipercorectitudine jucată. Revin în sala de așteptare. Una din paciente mă întrebă trist: „Ați văzut?...” Am văzut. Cei ce vin

mereu aici, sint făcut să înțeleg, știu de mult cum îi tratează medicul Gheorghe Huhulea. Pentru că despre el este vorba. Cît privește comportamentul său, fie-ne îngăduit, din respect pentru lumea medicinii, să nu folosim cuvintele care l-ar putea califica exact, el fiind, în fond, incalificabil. Mai ales că împrejurările în care este practicat această „ospitalitate” de către Gheorghe Huhulea îi agravează faptele. Poate că un doctor, dacă ar fi asistat la comportarea lui, i-ar fi prescris medicamente de liniștire. El este singurul pacient de la această circumscripție pe care nu-l tratează nimeni. Nu este echitabil. Chiar și din unghiul propriei sale sănătăți. Mai mulți cetățeni ne-au confirmat că o atitudine revoltătoare este felul său obișnuit de a se purta. Lucrul este cu atît mai frapant cu cît — în contrast — despre alți medici ai circumscripției, în special despre șeful ei, Gheorghe Ionescu, am auzit multe cuvinte frumoase. Iată doar două asemenea păreri. Lucreția Ivanov (vinzătoare la complexul nr. 12 al I.C.L. Alimentara, sectorul 3: „Eu am venit la ora 11.30. Vedeți că de-abia merg. Tocmai pleca doctorul Ionescu. Dinsul are program de cabinet azi de la 8 la 12. Mi-a spus să aștept, că după 12 e doctorul Huhulea. Am așteptat și mi-a zis să mai vin și mine, să întreb la policlinica Vitan dacă s-a întors din concediu doctorița Isac, să mă trimită la dînsa la fizioterapie. Am văzut cum s-a purtat cu dumneavoastră. Mă așteptam. Se poartă îngrozitor cu oricine. Asa este mereu. E foarte repezit și grețos. N-are nimeni ce-i face. El nu consultă în nici un fel, nu pune stetoscopul, nu ia o tensiune, absolut nimic. Îi spui ce ai de spus și te trimite la un doctor la policlinică. Nici nu se ridică de pe scaun. Nu se compară cu doctorul Ionescu”. La apartamentul 66 din blocul C 14, bulevardul Iosip Broz Tito, ne răspunde Filofeia Rădoi: „Noi sintem la doctorul Ionescu. Este un om admirabil. Toată lumea e mulțumită de dînsul. Vine și acasă, cînd ai nevoie. Dar nu sint toți ca doctorul nostru Gheorghe Ionescu. Cel puțin doctorul Huhulea nici nu se mișcă de pe scaun, orice ai avea. Am fost și la el, dar nu mă mai duc”. Fără îndoială, între acești oameni, Gheorghe Ionescu este „doctorul nostru”. El, fiind medicul coordonator, își face meseria bine. Suficient, ca medic. Dar, suficient și pentru coordonator? Oare chiar așa se stea lucrurile cu Gheorghe Huhulea? Să fie dumnea-lui bmul căruia „n-are nimeni ce-i face”, așa, cum spune Lucreția Ionescu? Cine ar putea crede că măcar medicul coordonator nu știe nimic despre ieșirile sale care s-au transformat în obicei? O minimă decență și tot ar obliga la curmarea lor. Ca să nu mai vorbim de respectul elementar pentru

Note

Urit și scump

Chestiunea nu depinde nicidecum de gust, care, în treacărt fie zis, se discută, gustul fiind și el — nu e așa? — rodul educației. Ea ține de frumosul nostru de fiecare zi, de frumosul edilitar, urbanistic, de acea bucurie a ochiului provocată de o casă reușită, de un parc îngrijit, de o vitrină atrăgătoare aranjată, de acel frumos cotidian de care sintem cu toții răspunzători, păstrîndu-l respectîndu-l. Orice obiect al străzii-chioșcurile, stilpii indicatori, tonetele, firmele, vitrinele, stațiile mijloacelor de transport în comun sau de benzină, mijloacele de transport în comun, chiar și autoturismul personal — aparțin orașului și, dincolo de utilitatea lor, au datoria să placă, să nu facă orașul de ris. Studențele de orice fel supără, și în cadrul normelor generale, există și deciziile primărilor care le sancționează, în numele interesului general, ce se poate numi și estetica orașului. Iar studențele pot fi întîlnite și la o construcție care nu se „lipsește” cu nici un chip de ansamblu, pot fi întîlnite și în cu-

lorile aruncate pe o tonetă, pe un tramvai, pe un... Dar să ne oprim aici, pentru că de tramvaie este vorba. De câteva luni bucureșteanul a remarcat o schimbare la transportul în comun: culoarea tramvaelor. De la cele tradiționale — alb, roșu, un crem discret sau albastru — s-a trecut, cam peste noapte, la un galben care nu e galben, la un muștar care nu e muștar, la o culoare urită, urită pentru toată lumea, și cu gust și fără, la o culoare „grea”, dacă se poate spune așa, lipsită de sulețe, mată, ca și cum tramvaiele ar fi fost vopsite în batjocură cu bidineaua. Primul rost al tramvaiului sau autobuzului este să transporte cetățeanul în condiții optime. Este adevărat, dar faptul nu anulează ciuși de puțin necesitatea ca estetica lui să fie pe măsura acestui rost. Să nu urtească orașul, să nu stîrbească din strădanile evidente ale edililor de a ridica o capitală frumoasă.

Este greu de crezut că primăria, specialiștii în materie de frumos, de bun gust, pe care-i consultă, să-și fi dat avizul pentru o asemenea împetștire a tramvaelor. Și, continuînd, este greu de înțeles, socotind exis-

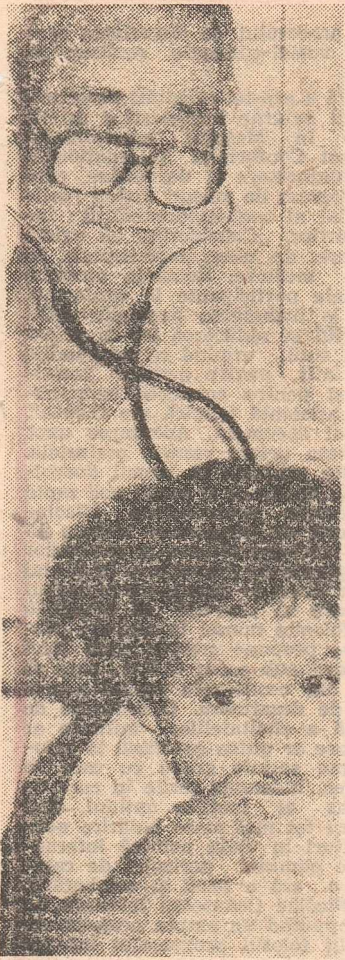
tența unor reglementări clare, cine a dat cale liberă vehiculelor cu pricina. Chiar dacă menirea unui mijloc de transport în comun este în primul rînd acela de a presta un serviciu, estetica lui nu este un fapt de mîna a doua, un adevăr mai mic, sau mai puțin important. Viața nu este făcută numai din adevăruri esențiale, ci din toate adevărurile cuprinse în ea. Mi se pare că există aici și pericolul obișnuinței. Astăzi să ne enerveze culoarea, mîine s-o bagatelizăm, ca apoi să n-o mai vedem. Un lucru pierdut poate să rămîna bun pierdut și nimeni nu va inventaria mai tîrziu pierderile ci va înregistra ceea ce rămîne. În cazul de față aceste culori care pleznesc orașul. Culori, pentru că în timp ce scriam aceste rînduri a mai apărut o culoare pe tramvaiele de toate zilele: ocrul. Și ca să imbinăm (ne)plăcutul cu (in)eficientul, vă mai putem spune că respectivele culori (vopsele) au același preț cu defunctele, cu diferența că ele trebuie date în trei, patru rînduri, ca să prîndă, ceea ce înseamnă de trei, patru ori mai multă vopsea, deci de trei, patru ori mai costisitor. Urit și scump.

RĂZVAN BARBULESCU

Toleranța la speculă

El cară cu un coș, de cîteva ore bune, de la portbagajul „Daciei” personale (cu nr. I GR 8446), ea vinde la tețgea. Este iute de mîini și mai ales de gură. Are, ce-i drept, o marfă mai rară pentru vara aceasta bîntuie de secetă, are pepeni galbeni. De unde, se înțelege, multe de cumpărători. Cei cîțiva care întrebăm de cel oficial, fixat legal de organele „Mercurial” sintem apostrofați, puși la zid, cu vorbe grosolane de isteța vinzătoare. Vezi, doamne, noi n-am ști cum se dă cu sapa (deși după chip și palme nu prea se vede că ea ar ști cu mult mai mult) și atunci, dacă nu ne place să dăm 10 lei pe kilogram să nu

mîncăm. Nu ne obligă nimeni să cumpărăm! Chiar dacă pepenii ei nu mai sint demult o trufanda, dimpotrivă, sint cam trecuți, ofițiți, cam bătuți și fleșcăiți, n-are importanță. banii să iasă! Ce contează pentru ea legile, normele și îndatoririle sociale? Pentru a afla prețul real, ne îndreptăm spre biroul administrației. Pieții „1 Mai”, unde se petrece întîmplarea, (în ziua de 31 august a.c.), căci listele cu tarifele pentru piața liberă, în loc să fie afișate cit mai vizibil pentru toată lumea, stau ascunse după ușa unui vestibul mic-mitfel dinaintea încăperii administrației. Aici, o altă surpriză. Pe un ton suficient și arrogant (de care ne-am mai lovit și altădată în această încăpere, ridicat de aceeași persoană) revoltată că am deranjat-o pentru atîta lucru de la indeletnicirea importantă de a-și pili unghiile și a-și legăna plictișul, o tinără cochetă (și mereu fără ecuson, cum o urmărim de luni și luni de zile), ce se prezintă drept „locțiitoarea administratorului”, „liber azi, fiindcă nu te privește de ce, n-ai nici un drept să știi”, ne informează că prețul oficial pentru pepeni galbeni este de 3,75 lei kilogramul, dar

cețateni. Mai ales că omul venit la doctor este, cel mai adesea, un om suferind, un om care trebuie menajat, iar nu stresat. Un doctor care își stresează pacienții este un non-sens din unghiul firesei moralei acestei meserii.

DORIN GHERGHINESCU

Unde-i doctorul, unde-i pacientul?

Devenirea industrială, vertiginosă a județului Călărași a determinat mai ales în ultimii ani, și o preocupare mai atentă pentru îmbunătățirea asistenței medicale la domiciliu. Ideea călăuzitoare în acest sens este aceea de a face din medicul de dispensar „medicul de familie”. O sintagmă care, trebuie să recunoaștem, conține ea însăși nebănuite sensuri umaniste. Din sumarele calcule efectuate de noi reiese că, la nivelul județului Călărași, în anul trecut, fiecare locuitor a beneficiat de cel puțin două consultări la domiciliu. Dar nu cifrele ne-au interesat în mod expres, ci calitatea și promptitudinea activității desfășurate. Insoțit de medicul inspector Emanuel Părășanu, din cadrul aceleiași Direcții sanitare județene — marți, 25 august — am intrat prin câteva vizite prin mai multe dispensare medicale urbane și rurale călărășene. La

Dispensarul nr. 7 din „Caietul deplasărilor în teren” notăm câteva adrese ale unor pacienți, vizitați la domiciliu. La una dintre ele (str. 23 August, 109) Nicolae Preda, tată a doi copii, din care unul sub un an, ne vorbește despre grija zilnică a cadrelor medicale ale dispensarului și în special a medicului Radu Grosu, pentru starea de sănătate a copiilor săi. La dispensarul nr. 3, doctor Ana Cristina Mitisor ne oferă mai multe nume în dreptul cărora notase: „a solicitat intervenție la domiciliu”, fie telefonic, fie personal. În str. Călugăreni nr. 1, familia Geică își amintește că pe 9 iunie a solicitat telefonic ajutor pentru mama soției sale, în vîrstă de 78 de ani și, la puțin timp, a sosit doctorita Carmen Fiiimon. „Oricum, conchide bărbatul, o fată bună și cumsecade...”

În aceeași zi am vizitat mai multe dispensare din municipiul Călărași, am bătut la mai multe porți ale unor cetățeni, dar, comparînd efortul cadrelor medicale cu formularistica tinută la zi, am constatat că din această ultimă cauză zecile de laude culese din teren sînt umbrite de propria lor activitate. Ne deplasăm și în câteva dispensare comunale. În comuna Cuza Vodă, medicul coordonator al unității, dr. Ion Paraschiv, lăsase (în jurul orei 16,15) o însemnare în caiet: „familia Chirea Gheorghe, Cuza Vodă”. Cautăm prin comună și, plăcut surprins, medicul Paraschiv ne face cunostință cu pacientul său — Gheorghe Chirea de 77 de ani. Cuvintele de laudă ale familiei Chirea la adresa medicului capătă pentru noi sensuri multiple, gîndindu-te la statutul cadrelor medicale atunci cînd constatăm, răsfoind caietul de deplasări în teren din aceeași zi, că interlocutorul nostru mai vizitase alte trei persoane la domiciliu. În comuna Independența, singură în dispensar, sora medicală Lucia Stancu, nu face prea mari eforturi pentru a-și aduce aminte unde este plecat medicul de serviciu. Cu imobilitatea sa umbrește într-un fel activitatea depusă de întregul colectiv și mai are tîria încă să susțină că nu știe de existența caietului de deplasări, desi aveam să aflăm ulterior că există. În comuna Alexandru Odobescu lucrurile s-au clarificat mai rapid din lipsa caietului de deplasări, dovada cea mai elocventă pentru noi a efortului depus de întregul personal medical. Medicul coordonator, Dragoș Niță, confirmă exactitatea datelor controlate și motivează lipsa acestui instrument de lucru prin faptul că „de vreme ce trec fiecare pacient în fișă nu mai este necesar”. Pentru a-și sugera importanța, la rîndu-ne, punem la îndoială datele prezentate și situația se lămureste. Recunoaște singur că avem dreptate.

Cîteva, numai cîteva exemple din multele pe care le-am fi putut transcrie. Fie și numai din acestea, preocupările Direcției sanitare județene Călărași în acest domeniu se confirmă. După cum am observat, pentru a deveni realitate medicul de dispensar mai are încă de muncit pentru a deveni medic de familie.

GH. FRANGULEA

La mare, era o vreme de vacanță ca o felie de piine proaspătă, dar neașteptate istorii mă obligau să renunț pentru a mă reînnoace în mare grabă la București. Mi-am pus lucrurile în mașină și am părăsit la prima benzinărie, cea din dreptul stațiunii Neptun. Mă așteptam să rîd rezonabil și, oarecum intrat în panică, am apelat la confrății de volan, aflați înaintea mea. Culmea e că au acceptat cu seninătate și m-am așezat în față. O vinzătoare nu mi-a dat nici un fel de șanse. Pompa era defectă și trebuia să aștept. Am stat cît am stat, s-a mai hîitit pe furtun și, fără nici o intervenție de specialitate, a început să funcționeze. La jumătate, s-a oprit. I-am spus că benzina respectivă nu-mi ajunge pînă la București. Amînunțul acesta o interesa mai puțin. Nu e treaba mea, a zis vinzătoarea și mi-a întors spatele. Obligat să mă adaptez imorejurării, am traversat șoseaua la pompa aflată pe ceaaltă parte și m-am așezat la rînd. În cîteva minute am ajuns în poziția mult rîvnită, am deschis rezervorul, am făcut plînu și vin-

Zimbet pe bani

zătoarea amabilă a luat cheile, mi-a fixat bușonul la rezervor, mi le-a întins apoi cu un suris și mi-a spus: două sute doi lei, vă rog! Șocat peste măsură, l-am întins cu cîțiva lei mai mult și i-am spus mulțumesc. De multă vreme n-am văzat pe cineva sîndu atît de iritat la posibilitatea unei mici ciupeli. Ce iritat, iritat e puțin spus. Ars de-a dreptul și speriat. A cotrobăit prin tașă și mi-a întins o sută de lei. Era rîndul meu la serviciu. Ați, gresit, e prea mult, nu-mi datorati decît trei lei! Amabila vinzătoare, teptă de zimbete, s-a încruntat brusc, a tras cu coada ochiului spre cabina stației și apoi mi-a spus printre dinți:

— Luați banii și plecați!
— Cum să plec eu o sută de lei de pomână!

— Luați-i și plecați că ne controlează miliția și am peoa mulți la mine!

Într-o asemenea împrejurare înțelegi mai ușor că între amabilitatea și zimbetele omului corect și ale pungășului nu este decît distanța dintre plăcere și interes.

CORNEL NISTORESCU

Cronica șoselei

Banala motocicletă cu ataș

Seară călduroasă de iulie. În veranda unei căsuțe, situată la periferia marelui oraș, în jurul unei măsuțe pitice stau bunicul, om trecut de 70 de ani, fiul, un tînar cu statura atletică, forțor, de 35 de ani, soția lui, o femeie oacheșă cu trăsăturile feței energice, cam de vîrstă soțului, și unicul lor fiu, elev în clasa a zecea. Bătrînul tată și fiul s-au lăsat furați de ade-monioara busuioacă, păstrată bine la răcoarea pivniței adînci. Au sorbit nu puține pahare. Omul cu părul ca neaua își deapănă amintirile. Cum a ajuns în București de pe meleagurile Gorjului, la început bătut de prăvălie, după aceea lucrător la Grivița. Trece în revistă secvența construirii umilului său bordei din chirpici. Apoi cum și-a procurat faimoasa lampă cu gaz pentru iluminat și a godinului, care le dădea căldură lui și tinerii sale soții, de doar 18 ani. Povestește cum și-a ridicat „vîltoara” unde locuiește acum. Nu omite episodul plantării pomilor și a minusculei vii. Bătrînul, cu un aer nostalgic, își amintește de nenumeratele căldări cu apă, cărate de la cîșmeaua din colț, pentru a da viață pomilor, vieli, florilor, grădini de zarzavat. „Erai doar un puști, un ține, însă harnic, sărilor și cuminte. Acum ești un om în toată firea, cu nevastă, copii. Îmi pare rău, îți spun sincer, că ai numai unul. Mai aveți însă timp”. Sare Olgața, soția forjorului, ca arșă. „Nu, nu, imi ajunge Vlăduț. Nu vreau să mă complic”. Împăciutur, intervine Codruț, bărbatul ei. „Lasă, Olga dragă, mai reflectăm. Nu putem rămîne cu un singur copil. E un fel de căsnicie schioapă”. „Pe tema asta refuz să mai discut, conchide tăios soția. Mă duc în pivniță, să vă mai umplu o cană. Văd că apetitul vă e în creștere. Ce-i drept, nici mie nu-mi displace licoarea asta rece și parfumată”.

Bătrînul trece apoi în revistă arborele genealogic al familiei. Îi descrie pe toți cu lux de amănunte. „Curios, frații mei, cîci la număr, în ciuda vîrstelor înaintate, trăiesc toți și sînt sănătoși tun. De fapt, bunicii noștri au fost la fel de longevivi. Sînt doar, unul e în Craiova, altul la Motru, iar ceilalți doi au ajuns în Ardeal”. Codruț îl ghia pe tăică-su. Cînd se „parfuma” un pic, relua aceeași și aceeași temă. Nu îl intrerupea din respect. Tinea mult la tăică-su. Nu uita sacrificiile bătrînului pentru a face din el un om adevărat. Reușise. Cum se face de l-a uitat însă pe unchiul Barbu? Explicabil. Bătrîni uită, de obicei, evenimentele apropiate și își amintesc cele mai mici detalii din trecutul îndepărtat. Barbu avea doar 45 de ani, îi era frate vitreg. Nu că n-ar fi tinut la el, îl considera chiar un fel de fiu. „Hai, prislea, vino la mine să te sîrut”. Îl sîrute pe obraji și-l mîngîia cu tandrețe pe creștet de cîte ori îl întîlnea. Barbu locuia la doi pași. Bătrînul își aduce brusc aminte de prislea. „De ce

nu l-am invitat oare și pe el? Ce-ai zice să-i facem o vizită? Cu „modul” meu pe trei roți (adică motocicletă cu ataș) ajungem la el în cîteva minute. Luăm cu noi și damigeană ala de cinci litri”. „Hai să aminăm proiectul ăsta pe altădată, dragă tată. Sîntem cam tulfii”. „Omului cu părul alb îi sare tandăra: „Cum adică, eu nu-s în stare să conduc o amărită de motocicletă cu ataș? Eu care am participat la curse ani în sir?”. Apoi schimbă tactica, devine conciliant. „Hai Codruț să-i facem și lui Barbu o bucurie. Pînă la el e doar o aruncătură de băț. Conduc eu, nu-ți fă probleme”. Fiul face un gest cu brațul de resemnare. „Bine, mergem”. Intervine Olgața. „Vlăduț rămîne acasă. E tirziu și trebuie să se culce. S-apoi ce să facă el acolo? Să asculte palavrele unor oameni care au bătut mai mult decît trebuie? Ma bine citeste ceva din „Istoria literaturii...” lui Călinescu. E bună pentru examenul de treaptă și, de ce să nu recunoaștem, e o lectură mai mult decît interesantă pentru oricine”. Bunicul, mai ales cînd e puțin alîns de „floxeră”, devine ambițios nu gîmă. „Vreau să-i arăt lui prislea al nostru cît de mare s-a făcut Vlăduț”. Tînăra femeie n-are poftă să-l supere pe „capul familiei”. „Faceți cum vreți voi” răspunde ea incudată.

Bătrînul se urcă în sa cu un flăcău, în giuda anilor. Demarează vijelios. Se simte încă în manevrele ce le face, sportivul de altădată. Lui Vlăduț, așezat pe seaua din spate, nu-i displace plimbarea. Bătrînul întoarce capul din cînd în cînd spre nepot. Îi explică cum trebuie luate virajele, cum se merge pe două roți, ce manevre trebuie să facă colț din ataș, amănunte despre construcția motocicletelor... „Lasă, tată, i le spui altădată. Acum uită-te înainte”. „Tu imi faci mică observație? Uită că eu conduc de 45 de ani și tu numai de...” Bunicul probabil a vrut să pronunțe cifra cinci. N-a mai apucat. A intrat frontal în colosul de otel, obstacol perfid, abandonat în plină stradă. Pamfil, vecin cu bătrînul, a venit cu mastodontul acasă. Și-a cărat cu el vinul, gînille, cumerții, cumerțele, finii, nepoții etc., etc. Serba tocmai 20 de ani de la căsătoria cu Tița, nevastă-sa. Motocicleta cu ataș n-a mai apucat să ajungă la Barbu. Toți trei ocupanții au murit. Lui Prislea nu i-a venit să creadă. „Culmea, ei veneau spre mine și eu, cu nevastă-mea, ne îndreptam spre dinșii. Voiam să-i invit pentru miine la noi. E ziua Bahucăi, soția mea”.

Bunic, copil, nepot, prăpădiți în cîteva secunde. Pentru a muri nu-i nevoie să parcurgi 300 de metri, asta fiind distanța de la locuința bunicului pînă la cea a lui Barbu. E de ajuns și un metru. Mai ales cînd licorile întunecă rațiunea.

VICTOR BEDA

Note

Chioșc mixt...

„Chioșc mixt” pe strada Rozelor, „chioșc mixt” pe strada Ion Creangă, aceeași COOP Mangalia.

La aceste două unități vinzarea se face în moduri deosebite. Mixtă, vorba firmei.

Pe strada Rozelor chioșcul desface obiecte de proveniență industrială. Gestionarea, foarte servibilă, arată unui cumpărător o jachetă de lînă verde... Văzut, plăcut. Se scot banii, dar ea întîrzie să-i ia.

— Aveți ouă sau alte produse? 30 la sută din valoarea obiectului!

Omul socotește repede. Ar trebui trei cofraje cu ouă, sau două-trei găini vii în cușcă și restul banilor...

— Mă rog, pentru că vă place atît de mult, dați-mi doar 5 la sută din valoare în produse.

Pe strada Rozelor se face și rabat. Se trece imediat de la 30 la sută la 5 la sută. Dacă e regulă scrisă, atunci cum?

Turistul sucevean, craiovean, timișorean, bucureștean cum ar putea cumpăra ceva de la „chioșcul mixt” din strada Rozelor? Numai dacă are portbagajul plin cu produse?! N-am întîlnit nici un magazin din orașele țării care să pună o asemenea condiție de vânzare.

Pe o stradă alăturată, tot un „chioșc mixt”, care vinde dulciuri, cremă Nivea, articole de plajă și altele. Cumpărătorii cer ce doresc, plătesc cu lei și pleacă, fără să li se perceapă procentul de 5 sau 30 la sută în natură. Înțelegeri „mixte” ale comerțului într-un oraș solar de pe malul mării? Turisții vin să petreacă zile reconfortante de concediu dar vor să plece, ce îndrăzneală? — și cu o amintire plăcută, care poate fi o carte sau o jachetă.

„Chioșcul mixt” din strada Rozelor cît vinde într-o zi? Care-i este eficiența economică? Prezumiții cumpărători intră și ies cu banii neatîși în buzunar și cu regretul că n-au venit cu o sacoșă cu ouă în concediu.

CARMEN DUMITRESCU

„au voie să vindă cu dublul acestuia”. Chipurile, așa ar avea indicații de la Administrația generală a Piețelor Capitalei. O informăm, la rîndu-ne, că la tarabă se percepe de aproape 3 ori acest preț. „Ei și?!” a fost răspunsul. „Nu-ți convine, nu lua!”. Fără alte comentarii „Jasă-ne în pace, du-te la Militie, dacă îți arde de reclamații, eu n-am ce-ți face!”.

Și i-am ascultat statul. Revenind, împreună cu lucrătorii ai Circumscripțiilor 2 și 4, aflăm încă lucruri mai ciudate. Rodica Niculescu, pe răspunderea căreia a fost lăsată administrația Pieții „1 Mai” în ziua respectivă este doar muncitoare necalificată (deci, pe post de funcționară!). Se află în exerciciul funcțiunii (de „administrator”) fără legitimație de serviciu (s-ar afla la vîz), și fără ecuson, așa incit lucrătorii organelor de Militie nu pot constata, deocamdată, decît identitatea ei cetățenească, conform Buletinului de identitate, acordat foarte greu la control, trîgîndu-i la răspundere, cu ce drept îl pun la dispoziția unui organ de presă?! La încălcarea acestor norme, bine statuate în legis-

lația noastră comercială, se adaugă încă una, cu mult mai gravă și care vizează legislația financiară. Rodica Niculescu n-a perceput, conform Legii 3, taxele cuvenite de la vânzătorii de pepeni galbeni. Am fost martori, cînd aceștia, isprăvind vînzarea, s-au prezentat să restituie cîntarul și să-și recapete buletinul de identitate (lăsat garanție), fără să le fi încasat 1 lei, nici de data aceasta. Cu atît mai mult cu cît obligația sa era să îndeplinească operațiunea la intrarea acestora cu marfa în piață. Rodica Niculescu a frustrat astfel planul de încasări al administrației Pieții „1 Mai” (se știe sursă importantă de venituri în autogospodărirea și autofinanțarea Capitalei) cu cel puțin 70 de lei; 50 — pentru mijlocul de transport al mărfii, 10 — pentru cîntar, 10 — pentru utilizarea spațiului amenajat (care a costat bani din fondurile consiliului popular al Sectorului) de vânzare, asta în situația cînd nu s-a putut aprecia cantitatea de pepeni adusă de cei doi, din vreme ce „administratoarea” nu iese din birou și-i crede pe toți, pe... cît de substanțial le este cuvîntul negustorilor. Lucrătorii de mi-

liție și-au făcut datoria, i-au aplicat amenziile corespunzătoare pentru sirul de contravenții, considerăm însă că nu ar fi fost inoportună efectuarea monelarului, confruntarea acestuia cu bonurile de încasări eliberate în ziua respectivă.

Vînzătorii de pepeni galbeni la suprapreț se numesc Ilie și Ioana Popa (cel puțin, așa ne-au declarat, avînd asupra sa actul de identitate doar Ilie Popa) și sînt din satul Hulu-bești, comuna Călugăreni, jud. Giurgiu. Dacă respectiva marfă a fost rodul muncii lor n-am putut afla, deoarece au prezentat un Certificat de producător pe numele Radu Popa, se zice a fi tatăl lui Ilie Popa. Este o chestiune pe care ne-o va lămuri conducerea Consiliului popular al comunei Călugăreni, de la care așteptăm răspunsul cuvenit.

CICI IORDACHE-ADAM

● Mulțumim conducătorilor Circumscripțiilor 2 și 4 Militie pentru sprijinul acordat redactorului nostru în efectuarea documentării asupra acestui caz de abatere de la normele morale și legile țării.

De mai multă vreme statisticienii urmăresc cu deosebită atenție evoluția a două domenii ale vieții internaționale, aparent fără nici o legătură unul cu altul, dar care manifestă ritmuri de creștere identice: datoria externă și cheltuielile militare mondiale. De pildă, anul trecut cind cheltuielile militare mondiale au depășit pentru prima oară în istorie astronomica cifră de o mie de miliarde dolari, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a trecut și ea de fatidicul prag de o mie de miliarde dolari. Diversi teoreticieni occidentali caută să prezinte această corelație drept întâmplătoare, argumentând că nu poate exista nici o legătură între armamentele achiziționate în principal de lumea bogată și datoriile contractate de lumea subdezvoltată. Însă experți dintre cei mai autorizați, inclusiv autorii unor studii elaborate la cererea O.N.U., demonstrează cu argumente irefutabile că, desi complexă, această relație este certă, cheltuielile pentru înarmare constituind unul dintre principalii factori ai agravării crizei economice mondiale actuale.

Înarmările constituie în primul rind o uriașă risipă de resurse materiale și umane. S-a calculat că bugetele militare ale tuturor statelor absorb în fiecare an între 5 și 8 la sută din producția mondială, cheltuielile militare echivalind cu peste 45 la sută din Produsul Național Brut (P.N.B.) al țărilor în curs de dezvoltare. Și alte cifre sînt la fel de relevante: în competiția militară se irosec 3 pînă la 12 la sută din producția mondială a mai multor materii prime dintre cele mai importante și o cantitate de petrol egală cu circa jumătate din consumul țărilor în curs de dezvoltare; pentru instruirea unui soldat se cheltuiesc în medie 20.000 dolari (o sumă uriașă dacă raportăm la faptul că pentru pregătirea unui elev se alocă doar 300 dolari); 40 la sută din fondurile de cercetare-dezvoltare și 50 la sută din totalul cadrelor calificate sînt sustrate economiei de pace și antrenate în activități cu caracter militar.

Întunecarea perspectivelor economiei mondiale, nivelul uriaș atins de cheltuielile militare, încordarea fără precedent determinată de existența unor armamente de distrugere în masă în condițiile exacerbării tensiunilor mai vechi sau mai noi din diferite zone ale lumii au scos în relief caracterul intolerabil al irrosirii de resurse reprezentate de cursa înarmărilor și a evidențiat faptul că rezolvarea serioaselor probleme care confruntă omenirea ar fi enorm facilitată de realocarea în scopuri constructive din punct de vedere social a resurselor cheltuite în prezent în cursa înarmărilor. Chiar și numai o diminuare cu câteva

procente a cheltuielilor militare ar avea un efect extrem de benefic asupra situației economice mondiale. După calculele O.N.U., prin reducerea cu 25 la sută a cheltuielilor militare mondiale s-ar asigura creșterea venitului național în medie, cu 21,3 la sută în țările Americii Latine, cu 47,6 la sută în țările cel mai puțin dezvoltate din Asia și cu 166,7 la sută în statele sărace din Africa. Cu 5 la sută din totalul actualilor bugete militare s-ar obține stimularea dezvoltării industriale a țărilor rămase în urmă, astfel încît acestea și-ar putea spori, pînă în anul 2000, ponderea în producția industrială globală la 25 la sută, față de numai 12 la sută cît este în prezent; cu 3 la sută ar putea fi modernizată agricultura, sporind eficiența în vederea satisfacerii necesităților alimentare în toate statele lumii a treia, iar cu 1,5 la sută ar putea fi combătut un fenomen de extremă

COMENTARIUL SĂPTĂMINII

Civilizație și dezarmare (II)

nocivitate: eroziunea solului care amenință să transforme unele țări în deșert.

În spiritul consecvenței sale politice de pace și înțelegere între popoare, profund atașată cauzei dezarmării, România, președintele Nicolae Ceaușescu au avansat de-a lungul anilor o serie de inițiative care s-au bucurat de un larg ecou internațional vizind dezarmarea, în primul rind dezarmarea nucleară, reducerea cheltuielilor militare și folosirea fondurilor astfel obținute în scopul dezvoltării economico-sociale a popoarelor, pentru rezolvarea marilor probleme care confruntă omenirea. În dorința de a-și aduce o contribuție proprie, concretă la eforturile în direcția reducerii cheltuielilor militare, România a hotărât, după cum se știe, încă de anul trecut, în cadrul unui referendum național, la care a participat, practic întregul nostru popor, să reducă, în mod unilateral, cu 5 la sută, efectivele, armamentele și cheltuielile sale militare. Resursele eliberate ca urmare a acestei

măsuri au fost alocate procesului de dezvoltare economică și unor acțiuni social-culturale realizate în folosul întregii societăți.

Continuarea consecvență a acestei orientări constructive și pașnice a politicii externe românești a primit o strălucită confirmare în Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței internaționale privind relația dintre dezarmare și dezvoltare, care sintetizează un întreg program de măsuri vizind realizarea unui deziderat vital al contemporaneității: înlocuirea cursei înarmărilor. „Considerind că există condiții pentru a se trece, de către toate statele, la reducerea cheltuielilor militare, România propune adoptarea de către statele participante la conferință a unui apel cu privire la înghețarea bugetelor militare la nivelul anului 1987 și reducerea lor în prima etapă cu cel puțin 5 la sută, urmînd ca economiile realizate să fie folosite atît pentru nevoile social-economice proprii, cît și pentru creșterea contribuțiilor la programele de asistență tehnică ale O.N.U.” se afirmă în importantul document. Adoptarea unor asemenea măsuri ar elibera uriașe resurse materiale financiare și umane, care utilizate în scopul dezvoltării, ar asigura progresul economic și social mai rapid al popoarelor. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, fiecare măsură de dezarmare trebuie să ducă la suplimentarea corespunzătoare a resurselor disponibile pentru programele de dezvoltare. În Mesaj se arată că în toate acordurile de dezarmare ar trebui să fie incluse clauze care să prevadă că resursele astfel eliberate vor fi folosite numai în scopuri pașnice și în acest sens se propune crearea unui fond internațional de dezvoltare, sub egida O.N.U., care să fie alimentat continuu din economiile realizate prin îndeplinirea măsurilor de dezarmare. O reducere de cel puțin 20-30 la sută a cheltuielilor militare ar elibera fonduri uriașe care ar putea contribui la soluționarea multor probleme sociale grave cu care se confruntă astăzi omenirea, îndeosebi țările în curs de dezvoltare. În acest ceas al marilor opțiuni, cînd popoarele se pronunță cu tot mai mare hotărîre pentru realizarea unei cîștiri în viața politică internațională, prin care să fie eliminat pericolul de catastrofă și să înceapă o eră a păcii și colaborării, România, președintele Nicolae Ceaușescu lansează un nou apel la rațiune, propunînd un amplu program de măsuri de dezarmare, în folosul progresului întregii omeniri.

ION VIRGIL

Jucării dăunătoare

Ursuleți vorbitori, păpuși electronice, eroi cu fizic de culturisti și spade laser — înalta tehnologie intrată în lumea jucăriilor poate reprezenta un pericol pentru fantezia copiilor? Strigătul de alarmă a fost lansat de medicul francez Claude Allard care de zece ani conduce Centrul psiho-pedagogic din Sainte Geneviève-des-Bois pentru copii handicapați mintal. Obotii, afirmă el, vor distruge sufletul și mințile copiilor noștri. Între cazurile prezentate, impresionant este cel al lui Christian, de 11 ani, obsedat de un robot care, spune el, vine seară de seară și-i execută toate ordinele fără ezitare ucigînd tot „ce-i iese în cale. Nimeni nu-l poate învinge, iar visul copilului este să devină robot. Nu numai viața copiilor bolnavi psihic — cum este Christian care în eul său incomplet proiectează potența distructivă a unor ființe artificiale — ci și cea a celor normali este plină de asemenea creaturi dotate cu o viață mecanică, ce mimează pericolul viața adevărată sau ceea ce cred că ar fi viața de mine, bulversînd mințile copiilor. Sînt jucării mereu mai specializate și robotizate care exaltă puterea și forța, distrugerea și oroarea eliminînd din viața copilului locul atît de important al bunicilor. Războinici cu peccatori proeminenți, schelete înspăimîntătoare, oameni șarpe, animale cu mii de brațe, dragoni care improasă venin, microfome care transformă vocea normală într-una cavernoasă și demoniacă, acestea au fost ultimele noutăți prezentate la Salonul internațional de jucării de la Milano. Specialiștii nu sînt foarte îngrijorați pentru copii sănătoși, cu părinți sănătoși pentru că asemenea jucării nu le pot influența personalitatea. Periculoase sînt jucăriile care mimează sentimente și care vorbesc obișnuind copilul cu limbajul lor steril. Ei propun jocuri simple și jucării fără o personalitate deosebită tocmai pentru a stimula fantezia și inteligența copilului determinat să îmbogățească aspectul, unei jucării, să-i atribuie calități numai în mintea lui prezente, deci să gîndească. Atrofierea progresivă a fanteziei juvenile este un aspect dramatic pe care l-a sesizat și dr. Allard. Răspunzîndu-i la întrebări copiii nu zac altceva decît să repete ce au auzit sau văzut la cinema sau T.V. Trebuie să treacă luni de zile pînă să se poată înregistra prima reacție perso-

nală. Creierul lor este complet mecanizat, afirmă medicul condamnînd acea psihologie comodă care împiedică părintii să observe neînțelegerile, neatenția, lipsa de afecțiune, traumele copiilor și care-i determină să-și lase odraslele singure, în compania unor jucării alienante.

Cu 130 de ani în urmă părințele poeziei moderne, Charles Baudelaire, scria că progresul ne va atrofia spiritul. Atunci el nu vorbea de jucării, dar iată, acel moment a venit.

IOAN ROȘCA

În dosarele vizionarilor

Un zbor spre... Steaua Barnard!

La 13 iunie s-au împlinit patru ani de cînd sonda spațială „Pioneer-10” — primul obiect făcut de mina omului care a părăsit sistemul nostru solar — s-a angajat într-un nesperat (de realizatorii lui) voiaj în nemărginirea spațiului, unde va exista la infinit. Înaintînd cu 50.000 km pe oră, mesagerul Terrei va trece prin apropierea primului alt Soare, „Steaua lui Barnard”, abia peste 10.507 ani!

Aniversarea acestei extraordinare performanțe a făcut să se vorbească din nou despre așanumitul proiect Daedalus, elaborat de un grup de astrofizicieni britanici, care vizează o călătorie, cîndva, în veacurile viitoare, spre acest corp ceresc, de care ne despărțim distanțe inimaginabile, fiind totuși (în termeni cosmici vorbind) în sfera Proximei Centauri, cea mai apropiată stea de Terra.

Inițiatorii acestui plan, etichetați drept niște fantești, recunosc că în procesul cunoașterii spațiului există alte priorități — explorarea lui Marte, de exemplu — dar afirmă că este greșit și nedrept ca despre „Daedalus” să se spună că ar fi bun doar la „Muzeul utopiilor” (Aluzie la un asemenea muzeu care există cu adevărat în mica localitate elvețiană Yverdon). Ei n-au reușit la foarte julesvernianul (deocamdată) lor proiect, apărîndu-l cu îndrjire, ba chiar cu argumente în plus, în tocmă ca acum 11 ani cînd au organizat o dezbatere științifică privind posibilitatea unui asemenea uluitor zbor. Despre această reuniune, la timpul său, a relatat, pe larg, „The Daily Telegraph Magazine” ca și alte publicații insulare. A avut loc un captivant duel retoric căci, cu acest prilej, s-au confrun-

tat ideile „utopice” ale unor „vizionari” cu cele „în limitele logicii și realului”, ale adversarilor „entuziasmului exacerb”, cum au fost caracterizate reprezentanții celor două tabere.

Dar, apellînd la datele sumare furnizate cu prilejul amintitei reuniuni, să încercăm să ne imaginăm, intructivă, „Operațiunea Daedalus”, chiar dacă între teorie și practică poate exista o distanță care s-ar putea numi secole ori chiar milenii. În concepția autorilor controversatului proiect, astronava va avea 240 m lungime și 165 m lățime. Asta ar însemna dimensiunile a trei terenuri de fotbal! Un asemenea gabarit — au spus unii savanți — va ridica dificultăți insurmontabile și rezolvarea unei probleme va naște alta; presupunînd că și acesteia i se va găsi soluția, va apărea încă una, zece o mie...

Dacă raportați aceste dificultăți, s-a replicat, la posibilitățile noastre de acum, firește, ele apar greu de învins. Să nu uităm însă că istoria dezvoltării societății umane arată că progresul tehnic a făcut posibilă realizarea unor visuri pe care mii de ani oamnenii le-au crezut imposibile.

„Am dat astronavei — în mod deliberat — numele lui Dedal, a precizat unul dintre „utopici”. Este un nume-simbol. Și el, constructorul Labirintului, a avut de rezolvat multe probleme ridicate de această construcție dorită de regele Minos al Cretei. Închis aici, împreună cu fiul său Icar, a evadat, cum spune legenda, cu ajutorul unor aripi din pene lipite cu ceară. Dar, lăsînd mitologiei ce-i aparține, să spunem că ceea ce vrem noi să facem — adică generațiile viitoare — este departe de metaforă. Noi, fiii, nepoții noștri, vrem să vedem că stelele sînt, totuși, accesibile, că se poate trece, odată, de la speculații teoretice la concret, cu precizarea că acest start — nimeni nu poate spune cînd — va avea loc doar atunci cînd tehnica spațială va putea asigura cu șanse de reușită, un asemenea cutezător voiaj”.

Răspunzînd celor care se îndotesc că astronava, cu dimensiunile ei ciclopice va putea fi lansată, autorii proiectului „Daedalus” au precizat că, mai întii o rachetă cu două trepte, în greutate de peste 52.000 t va fi asamblată în spațiu, din piese plasate pe o orbită lunară, cu ajutorul unor rachete cărăuși.

Astrofizicienii se întilnesc pe aceleași poziții cînd afirmă că asamblarea amintită este posibilă. Ei sînt însă profund divizați în problema învingerii colosalelor distanțe pînă la stele, unii, afirmînd că omul nu va putea depăși niciodată granițele sistemului nostru solar, nici decum ale Căii Lactee. Încini să te alături acestora din urmă

cînd și se demonstrează, cu puterea de convingere a cifrelor, că, chiar echipată cu motor fotonic și utilizînd drept combustibil... lumina sau... mai corect spus, radiațiile electromagnetice — cum gîndesc autorii proiectului Daedalus — zburînd deci, cu aproape 300.000 km pe secundă, unei asemenea astronave a viitorului i-ar trebui 15 ani pentru un zbor dus-întors pînă la Proxima Centauri! Problema nici nu se pune pentru atingerea sistemelor planetare ale stelelor aflate la zeci, sute sau mii de ani-lumină, chiar cu ipotetica astronavă fotonică. Și totuși, calculatoarele, care fac miliarde de operații pe secundă, dau drept „sigură” apariția unui motor fotonic în anul 2759. Vom... trăi și vom vedea!

MIHAI VASILIU

Supraconductibilitate misterioasă

Descoperirea unor cercetări de la Institutul de fizică al Academiei de Științe a U.R.S.S. promise să declanșeze o adevărată revoluție în electronică: agenția T.A.S.S. informa, nu de mult, că într-un material ceramic s-a reușit ca la temperatura de 250 grade pe scara Kelvin (minus 23 grade Celsius) să se realizeze transformarea acestuia într-un material supraconductibil. Pînă acum folosirea de supraconductori — material prin care electricitatea trece fără pierderi — era extrem de limitată datorită costului enorm al răcirii materialelor pînă în apropierea punctului de zero absolut pe scara Kelvin (minus 273 grade Celsius).

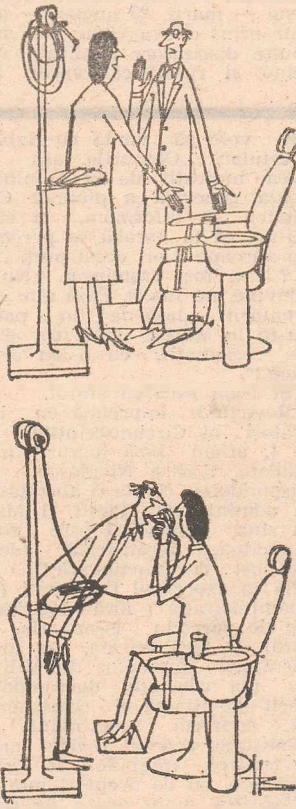
Șeful laboratorului pentru supraconductibilitate al Institutului, Alexandr Golovașin arată că „s-a constatat că în cursul experimentelor într-un conductor ceramic răcit doar pînă la minus 23 de grade rezistența electrică a scăzut rapid — de cîteva zeci de mii de ori. „După cîte știm, pînă acum nimeni în lume nu a mai ajuns la asemenea rezultate”, a spus el, arătînd că ceramica supraconductibilă va putea fi folosită cu succes la fabricarea de circuite integrate pentru computere de o viteză mai mare decît cea atinsă vreodată pînă acum. „Astfel, zilele acestea în laboratoarele Universității din Moscova s-a realizat, la temperatura azotului lichid (aproximativ minus 200

grade Celsius) într-o ceramică de itriu efectul Josephson și supraconductibilității de care este legată în viitor tehnica de calcul”.

Noul conductor supraconductibil de ceramică are perspective uriașe în transmiterea fără pierderi a energiei la mari distanțe și pentru crearea de generatoare de curent de mare putere compacte. Cu ajutorul lor toate mijloacele de transport — terestre și maritime — ar putea fi tratate complet pe curent electric. Mecanismul nașterii supraconductibilității în ceramică la o asemenea temperatură nu a fost încă complet clarificat, a relevat Golovașin, apreciînd că cercetările în acest domeniu ar putea duce la o adevărată răsturnare a principiilor pe care se bazează explicațiile teoretice de pînă acum ale supraconductibilității. „Cu cît cercetăm fenomenul mai profund cu atît vom găsi mai multe direcții de aplicare practică a lui”, a subliniat savantul sovietic.

I. VIRGIL

Lumea se amuză

După „Eulenspiegel”

Rembrandt în scădere

Numărul pinzelor semnate de cunoscutul pictor olandez Rembrandt se împuținează. Și aceasta nu datorită distrugerilor, furturilor, etc., ci ca urmare a unui studiu întreprins, pe parcursul a 2 decenii, de către istoricul de artă Christian Tümpel care a ajuns la concluzia că din cele peste 700 de tablouri atribuite inițial maestrului doar 265 ar fi fost pictate efectiv de către acesta. Cercetările întreprinse de Tümpel, care este profesor în localitatea olandeză Nimwegen, s-au materializat într-o carte intitulată „Rembrandt-Mitos și metodă” în care prezintă o listă a celor 265 de tablouri, identificate de el ca aparținând maestrului, împreună cu o descriere a acestora.

Opera lăsată de Rembrandt a suscitat discuții, în ceea ce privește numărul tablourilor, din timpuri mai vechi. Astfel istoricul de artă Wilhelm Valentiner îi atribuia, în anul 1923, 711 tablouri. Doisprezece ani mai târziu, Abraham Bredius reducea numărul la 630, iar Kurt Bauch, în anul 1966, reținea 562. În anul 1969, Horst Gerson ajunge la concluzia că numărul tablourilor pictate de maestru ar fi doar de 420.

Tümpel explică eroarea cu privire la numărul pinzelor prin faptul că Rembrandt a avut mulți elevi care au dorit (și reușit) să picteze în maniera maestrului. Prin reducerea făcută, sustine istoricul de artă, se poate înțelege mai bine maniera de lucru a artistului, stilul și arta compoziției. De altfel Tümpel nu este singurul care a ajuns la această reducere masivă; o echipă de cercetători din cadrul lui „Rembrandt Research Project” care întocmesc o monumentală lucrare în 5 volume a ajuns la aceeași concluzie în proporție de 95%.

Urmare a acestor studii numărul pinzelor Rembrandt se reduce în muzeul din Kassel de la 16 la 12, la galeriile din Berlin de la 25 la 18, la Metropolitan Museum din New York de la 24 la 14, la National Gallery din Washington de la 15 la 7 sau chiar 5, etc. Nu știm care este situația în colecțiile particulare!

Dacă elevii lui Rembrandt au reușit să-i „păcălească” pe istoricii de artă nu avem de ce să ne mirăm de naivitatea unor bogătași, brusc îndrăgostiți de artă, păcăliți de profesioniști ai falsurilor. Oricum nu cumpărați un Rembrandt de ocazie până nu vă adresați profesorului Tümpel!

DAN DĂNUȚ DORU

Calul de schimb

Va trebui să facem deci în vocabularul nostru loc acestui termen greu de mestecat: MAC-Paquet, indiferent sub care din formele sale de identitate îl vom ști noi în lume — britanică sau franco-vest germană. Acum, după ce ne-au răsfățat ani și ani, PAL și SECAM sînt arătate cu degetul pentru inconvenientele care incurajează dorința onorabilă de a le găsi cai de schimb. Se constată că și unul și celălalt se adaptează greu la transmisiile prin satelit. Fiind alimentate prin panouri solare, sateliții dispun de energie limitată și, în consecință, emisiunile sînt relativ slabe, sensibile la perturbatii. Actualele standarde se pretează puțin la operațiile de multiplicare cerute tot mai insistent — stereofonie, dublarea filmelor în mai multe limbi, introducerea teletextului. În sfîrșit, ele nu dispun de proprietatea inscrierii în evoluțiile impuse de viitor — folosirea ecranelor mari de tip cinescop, introducerea sistemului numeric în televiziune.

Cite pietre de moară pentru mersul în continuare al sistemelor SECAM și PAL, tot atîtea cerințe pentru D2 — MAC — Paquet, dincoace și respectiv C — MAC — Paquet dincolo de Canalul Mineci.

În standardul D2 — MAC — Paquet se realizează un multiple-

xaj temporal al componentelor semnalului de televiziune în culori. Acestea sînt codificate separat pentru fiecare din cele 625 de linii și expediate succesiv în spațiu. Se evită astfel orice suprapunere de semnal, este eliminată posibilitatea intermodulării. Imaginea obținută se caracterizează printr-o calitate superioară, fiind mai clară și avînd un contrast mai bun. Litera D din denumirea noului standard denumește faptul că transmisia de sunet și date se face în cod numeric după un sistem duobinar, care utilizează trei valori: 0, —1, +1. Cifra 2 care urmează indică faptul că spectrul ocupat de semnalul și debitul informației numerice, reușit prin acest truc, este redus la jumătate. Așa se face că D2 — MAC — Paquet devine compatibil cu rețeaua terestră. Dar, comparativ cu sistemul britanic, standardul franco-britanic are o capacitate de transmisie redusă la jumătate. El nu permite să treacă decît 2 voci stereofonice, de înaltă calitate, sau 4 voci mono de înaltă calitate sau 8 voci de calitate medie.

Ce înseamnă obsesivele inițiale MAC? Este indicațiul transmisiei de imagine color care se codifică în multiplexul analogic al componentelor. În televiziunea cu 625 de linii, fiecare linie durează 64 microsecunde. Sunetul și datele numerice ocupă 12 microsecunde, rămînînd 52 microsecunde pentru imagine (17,5 pentru culori și 34,5 pentru luminizitate). Pentru a putea rezolva lucrurile în spațiul celor 52 de microsecunde, se procedează la o compresiune temporală a semnalului video. Rezultă în cele din urmă niște sandvișuri măiestru lucrate din salve numerice (pachetele sunet-date), secvențele cromatice (linii pare pentru o culoare și linii impare pentru alta) și de luminizitate. Cu aceste arme și bagaje abil ambalate, D2 — MAC — Paquet și colegul său C — MAC — Paquet, de care se distanțează în destule locuri, intră în arenă.

NEAGU UDROIU

Expediție în interiorul omului

Nu demult a fost înaintat premierului Nakasone unul din cele mai grandioase proiecte științifice ale acestui secol. Proiectul se numește „Human frontier science” și privește studiul organismului uman și posibilitățile de realizare a versiunii artificiale. Motivația cea mai simplă a acestui proiect de mari proporții ține de faptul că descoperirile acestor cercetări vor fi folosite la reproducerea, la nivel industrial, a multiplelor funcții ale corpului și a capacităților sale. Pentru pregătirea acestui proiect au fost lansate chestionare către oamenii de știință din 13 țări industrializate, europene, americane, Uniunea Sovietică, Singapore și Coreea de Nord, în ideea că japonezii sînt gata să acopere pînă la 50 la sută din costul proiectului. Deci cum se transformă organismul uman, ce procese au loc în interiorul său, ce stă la baza unor fenomene? E vorba de o vastă gamă de ipoteze, de un larg cîmp de cercetări fundamentale pentru ca rezultatele să fie utilizate în cele mai diferite sectoare aplicative. Funcționarea celei va sta la baza ingineriei genetice și deschide perspective industriei biomedicale. Mecanismele cerebrale interesează în special industria roboților și în aplicarea inteligenței artificiale, iar simțurile omului pot sugera diferite modernizări în industria senzorilor electronici, a sistemelor informative și a protecției industriale. Japonezii propun să reproducă părți din corpul uman pînă la cele mai mici amănunte și să reproducă artificial funcțiile biologice.

Pe fondul unei tendințe de reducere a subvențiilor statale pentru cercetările fundamentale, oamenii de știință din țările dezvoltate și-au dat imediat adevizul la acest proiect de mare amploare. E de la sine înțeles că un asemenea proiect presupune o cooperare internațională eficientă și crearea unor grupuri de cercetare interdisciplinare. Dar în același timp, sînt

voci care exprimă obiecții. Acest proiect nu are în nici un caz o bază filantropică, ci s-a născut dintr-o strategie tipic japoneză, dublată mai ales de interes. Americanii, care dețin supremația în acest domeniu, nu și-au manifestat un interes exagerat, mai ales că și așa au 13 000 de oameni de știință japonezi naturalizați în S.U.A. față de numai 300 de americani în Japonia și încă mai sînt obsedați de ideea că, de la ei de acasă, japonezii coordonează toată producția științifică internațională în limba engleză. Chiar dacă americanii și europenii au aceeași părere în ce privește faptul că japonezii iau foarte mult de la occident și restituie foarte puțin, proiectul nipon e demn de toată atenția pentru că el intenționează să mobilizeze mari forțe științifice în descifrarea misterelor care încă mai domină corpul uman. Chiar dacă reproducerea unor organe pe cale artificială este încă departe de rezultate remarcabile, expediția științifică în corpul uman va avea cu siguranță mari și neașteptate beneficii. Cite pentru sănătate, dar mai ales cite pentru electronică, din moment ce proiectul a fost pus la cale de japonezi.

C. NISTORESCU

Recunoștință albinelor

Apicultorii știu că micii și harnicii lor prieteni, albinele găsesc lesne drumul spre „casă”, chiar dacă în căutare de polen s-au aventurat la mare distanță de stup. Iată un fapt mai puțin sau deloc știut, absolut remarcabil prin ineditul său. Extraordinarul simț de orientare al albinelor l-a determinat, în timpul celui de-al doilea război mondial, pe comandantul unui detașament al rezistenței franceze, după ce eșuase în încercarea de a folosi pentru transmiterea unor știri de importanță covârșitoare clasicii porumbelii călători, impușcați de vînătorii de elită inamici, să recurgă la serviciile acestor mici și delicate inaripate.

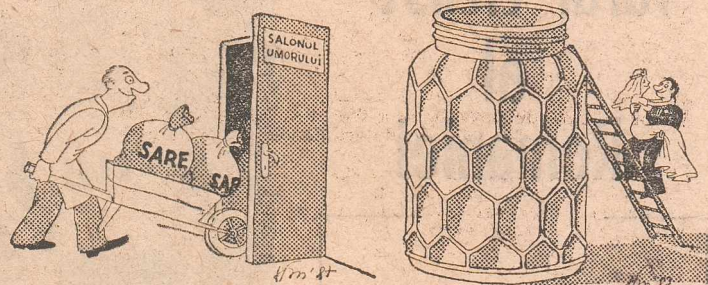
Isocoadele Maquis-ului remarcaseră o vie activitate în zona Dieppe unde, adînc în subsol, bine mascate, se aflau rampe de lansare ale temutelor rachete care, orientate spre Marea Britanie, făceau prăpăd în orașele din sudul țării, Londra, Southampton, Coventry. Neîncredințându-se, nazistii pregăteau un nou bombardament. Cum o asemenea informație trebuia transmisă fără intîrziere celor de la „Resistance”, șeful maquisard a avut inspirația să reactualizeze tentativele făcute — încă în 1918 — de S.U.A. de a se înființa o „poștă” militară secretă cu ajutorul albinelor. Informația, o microtegramă cifrată, a fost aplicată pe... aripile micilor agenți inaripați. La destinație, unde se aflau stupii, membrii rezistenței, cărora le era adresată, au citit mesajul folosind o lupă.

În acest fel, multă vreme, spre uimirea și disperarea nazistilor, Maquis-ul a transmis informații de o excepțională importanță, datorită cărora au fost neutralizate multe acțiuni teroriste minuțios elaborate de comandamentul german. Nici cel mai abil ochitor — chiar dacă ar fi fost avizat — n-ar fi putut împiedica misiunea micilor „poștași” care au salvat astfel viețile a mii de oameni, au evitat distrugerea totală a multor orașe insulare. Alertate din vreme, avioanele de vînătoare ale R.A.F. (Royal Air Force), rapidele „Spitfire” și „Hurricane”, ieșeau în întîmpinarea rachetelor — la elaborarea cărora a lucrat și, pe atunci tânărul inginer Werner von Braun — lansate de pe coasta franceză a Mării Mineci, pe care le distrugeau în zbor. „V-1”-urile scăpate piloților de vînătoare erau luate apoi în primire de artileria a.a.

Iată de ce, în amintirea marilor servicii aduse în efemera lor viață, oamenilor și păcii, de micii crainici, în semn de prețuire și grațitudine, un grup de locuitori, supraviețuitori ai terribilelor bombardamente aeriene hitleriste asupra orașului Coventry, au propus să fie ridicat un monument albinelor, această minunată, generoasă creație a naturii.

M. VASILIU

Racul

Caricaturi de VIRGIL MILITARU

să-i încălțăm cu pantofi de culori diferite (art. 397. c)

SCARA: Scările vor fi în mod obligatoriu prevăzute cu trepte (art. 513.3)

TREN: Se interzice traversarea liniei de cale ferată, trenului fiindu-i permisă deplasarea numai de-a lungul acesteia (art. 520.19)

PARASUTA: La aterizare, parasutistul poate ști cu certitudine dacă i-a funcționat sau nu parașuta (art. 9).

UMBRELA: Din fabricație, umbrela va avea mineral situat într-un loc ușor accesibil, iar deschiderea ei se va face înspre afară (art. 293.7).

MATEI MIHAI

Dicționar de norme

MĂR: Răzuirea unui măr se va face numai dinspre exterior spre interior (art. 37.3)

SOARE: În Sahara, în zilele foarte călduroase și fără nori, soarele va fi așezat pe cer la loc vizibil (art. 45.2)

METEORITĂ: Oamenii vor căuta, pe cât posibil, să nu staționeze în locurile unde cad meteoritii (art. 423. b)

PANTOFI: Pentru a obișnui mai ușor copiii să nu inverseze pantoful stîng cu cel drept, este bine ca o bună bucată de timp

La mare

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

ORIZONTAL: 1) Vraja mării — Pește răpitor marin. 2) Se avîntă-n valuri. 3) Mesel — Pămînt și apă (reg.) — Primele talazuri! — Puntea navei! 4) Riuri, fluvii, mări și oceane — Acțiunea valurilor asupra țărîmului (pl.). 5) Ca Venus cea născută din spuma mării — Ued în Irak. 6) Mare intercontinentală între Europa, Africa și Asia. 7) „...de-mare”, nume sub care mai este cunoscută morsa (pl.) — Pictor și grafician român, autor al pinzei „Peisaj din Techirghiol” (Iosif). 8) În largul mării! — La intrarea și ieșirea din Neptun! — Apel telefonic. 9) Pasăre marină, mult răspîndită pe litoral — Abis! 10) Condiție sine-qua-non pentru o cură marină. 11) „...Vacanța”, post local care emite din Mamaia, fiind receptionat pe toată zona litoralului românesc — Mare între Africa și Arabia.

rii — Navă de mare tonaj, pusă în mișcare de forța motoarelor proprii. 2) Acoperirea țărîmului cu spuma de mare. 3) Tudor Oprea — Odgon lung cu care se remorchează sau se amarează navele — Punct cardinal... la Eforie. 4) Referitor la ureche (prefix) — Abis. 5) Visle — Cognomenul lui Ovidius, poezul latin exilat la Tomis. 6) Căluț... de mare — A se-nvîrti — Roșii la față! 7) Joc de numere — Gură de vărsare în mare, avînd forma de pilnie. 8) Aparatură de detectare, amplasată la bordul navelor (pl.) — Zeu secundar egiptean. 9) În stațiune... la Costinești! — A lega o navă de țărîm — Intrare în estuar! 10) Arbore ce crește la malul apei — Gura lagunei! 11) Persoane care întreprind lungi călătorii pe mare (fem.).

Dicționar: AMIG, OTI, SRO.

MIHAI ZGUBEA

VERTICAL: 1) La țărîmul mă-

Dezlogarea careului „Călătorului îi sade bine cu drumul”
CALEA LACTEE; ALERGATURA; LESA; SĂRACI; AE; TO; SEI; T; T; ȘANȚ; AEZI; OTO; TUR; CON; RUTA; PIETRE; R; PC; DRO; R; PIETON; ARCA; ASTERNE; IAR; START; AGERE.

Turul ciclist al României

La jumătatea drumului

Mica lume a ciclismului cu unele excepții, notabile însă, (Dinamo, de pildă, în frunte cu antrenorul Nicolae Voicu și triplul invingător Mircea Romașcanu au renunțat în ultimul moment să ia startul) și-a dat din nou înfruntare în mica buclă, pentru a celebra a 25-a ediție, în 53 de ani. Traseul ales de organizatori are de toate: etape lungi de plat, etape cu traseu vălurit, apoi de munte, în momentul în care transmitem aflându-ne la „poalele” unui tronson lung (175 km), cu nu mai puțin de patru cățărări, dintre care trei de primă categorie. Să notăm că plutonul de 60 de rutieri are de străbătut 1230 km împărțiți în 8 etape.

Despre ce va fi, însă, veți afla săptămâna viitoare. Acum vă vom povesti succint ce s-a întâmplat până la jumătatea turului, adică după primele 4 etape. Ca și anul trecut, competiția a debutat cu o surpriză, primul tricou galben fiind preluat de un reprezentant al tinerei asociații sportive I.M.G. București, de data aceasta Petruș Mitu, cu nu mai puțin de un an în urmă, în timp ce anul trecut, „lina de aur” a acoperit umerii lui Sergiu Oprescu. De aici încolo, asemănările încețoșate. Acum nu a mai fost o evadare solitară, ci una a unui grup de 19 rutieri, sprintul de la Focșani fiind câștigat de Petruș Mitu în manieră de contrapunct. A doua etapă, care ne-a purtat de la Focșani la Vaslui (145 km) a adus și schimbarea liderului clasamentului general, Valentin Constantinescu, căpitanul primei echipe a României, finalizând o acțiune de atac în 5 și preluând tricoul galben, pe care îl revinește de citiva ani. Nu mai departe decât anul trecut, V. Constantinescu a terminat mica buclă pe locul 2 în clasamentul general, contribuind (ca și acum) la situarea selecției României pe primul loc în ierarhia echipelor.

Interesanta poveste a turului a continuat cu etapa a 3-a, care a avut drept protagoniști pe invitații plutonului, norvegienii, redutabili pe munte. Între Vaslui și Piatra Neamț, cum spuneam, am asistat și la 3 cățărări. În municipiul cap de etapă — lider al organizării în ultimele 4 ediții — primul a trecut linia de sosire Atle Pedersen, invingător în fața unei asistențe-record. Valentin Constantinescu și România A și-au consolidat pozițiile de lideri înaintea etapei a 4-a, cea mai scurtă (numai 102 km) dar nu și cea mai puțin interesantă de până acum, pentru că am putut asista la o evadare de aproape 90 de km, inițiată de Virgil Gocan (selecționata Voința) și Petre Santa (Electromureș Tg. Mureș). La citiva kilometri le-a „prins roata” Zolt Lörincz (Steaua), un ciclist de la care așteptăm mult încă din vremea junioratului. Și, cel puțin miercuri, n-a dezamăgit, ducând trena în ritm alert și câștigând etapa suceveană, un succes ce poate însemna un nou start pentru un rutier care promite.

Să tragem, deocamdată, linie și să adunăm, nu fără promisiunea unor concluzii în numărul viitor. Deci, în clasamentele generale conduce Valentin Constantinescu și România A, la sprinteri Vasile Mitrache (România B), iar tricoul albastru, al cățărărilor, este purtat de Mihai Oros (Electromureș Tg. Mureș). Mai avem de străbătut 4 etape cu 662 km și greul de-abia începe!

LUCIAN OPREA

Fotografie de PAUL AGARICI

În prima seară a lui septembrie, la Roma, Campionatele Mondiale de atletism au cunoscut un moment de vîrf odată cu finala probei de 3000 de metri. La start, ușor de recunoscut între celelalte concurențe, reprezentanta țării noastre — Maricica Puică. Se pornește destul de tare, Maricica instalându-se de la început în grupul primelor cinci alergătoare, grup care avea să domine întreaga cursă. Nimeni nu se încumeta să evadeze decisiv, toate concurențele dînd impresia că se rezervă pentru sprintul final. Nici ultimul tur de pistă nu aduce limpeziri, nu destramă plutonul. Maricica este în continuare a cincea, menținându-se pe această poziție fără a da semne de nerăbdare, încît crea impresia, la un moment dat, că s-ar fi resemnat cu acest loc cinci, conform timpului obținut în calificări. Pe ultima turnantă, Maricica explodează. Își depășește toate adversarele și, citeva clipe numai, conduce cursa. Dar sovietica Tatiana Samolenko, descumpănită un moment de țînirea românoei, revine în forță și câștigă sprintul final, sprint la care, pe ultimii metri, Maricica a cedat pasul, simțind, firește, că nu mai are resurse pentru a viza locul I. Spun firește pentru că, după cum știți probabil, minunata noastră sportivă a concurat accidentală atît la mină (unde a suferit o intervenție chirurgicală), cit și la picior (tăiată de cuiele de la pantoful unei adversare în calificări). În ciuda acestui șir de ghinioane, Mari-

cica Puică a dovedit încă o dată marea sa clasă, gîndind foarte bine, din punct de vedere tactic, întreaga cursă, și avînd totuși suficientă forță pentru a-și adjuce acest prețios loc II și titlul de vicecampionă mondială, aducînd astfel delegației țării noastre prima satisfacție și prima medalie în această mare și extrem de pretențioasă competiție, în cadrul căreia au fost pulverate multe recorduri europene și chiar recordul mondial al sutei de metri (prin fantasticul sprinter Ben Johnson). Maricica Puică

Bravo, Maricica!

reeditează (într-o companie încă mai valoroasă) performanța de la Stuttgart (atunci cînd, la Campionatele Europene, a fost tot singura medaliată dintre toți sportivii pe care i-am deplasat acolo) și dovedește pregătirea exemplară care a adus-o, la Roma, în vîrf de formă, rezultatul obținut (în ciuda vizibilei scăderi din final) — 8:39,45 — fiind cel mai bun timp înregistrat de ea în acest sezon.

Maricica Puică rămîne o mare campioană, o figură deja legendară a sportului nostru. Longevitatea sa, puterea de

luptă fără egal cu ea însăși, cu marginile naturii umane, dovedesc nu numai o imensă dragoste de sport, mare țărîe de caracter, dar și o imensă iubire pentru prestigiul sportiv României. Trecînd cu superioritatea celor bravi și buni peste afirmațiile superficiale și adesea răutăcioase ale unor zeflemești, Maricica Puică a știut să se dedice numai și numai muncii sale neostenite, continuînd să aducă succese de prestigiu atletismului nostru. Pe fondul rezultatelor cel mult mediocre ale celorlalți sportivi români — care au concurat înaintea ei, la Roma — veșnic tinăra Maricica Puică ne apare ca un veritabil port-drapel al atletismului nostru de azi, fapt care, momentan, ne bucură, dar ne și îndeamnă la reflecții serioase, privind în perspectivă.

Să salutăm, așadar, prima ivire a tricolorului românesc pe catargul mondialilor de atletism și să-i adresăm Maricicăi Puică — în numele milioaneilor de iubitori ai sportului din țară — cele mai calde felicitări pentru ceea ce face pentru sportul nostru, numele ei înscriindu-se în cartea de aur a sportivilor cu îndelungată activitate competițională, merelu plin de izbînză, carte între ale căreia file își află locul meritat Iolanda Balaș, Lia Manoliu, Ivan Patzaichin, Ladislau Bölöni și alții alții. Cu toată bucuria pe care ne-a adus-o în inimă, BRAVO, MARICICA!

DAN MUCENIC

Corespondență de la trimisul nostru special

Două înfrîngeri

pra noilor realități în germen de la echipa națională se mai poate interveni. În principal, ar fi vorba de următoarele:

Aducerea tuturor componenților lotului național la un grad omogen de pregătire și afectivitate față de ideea prezenței în echipa reprezentativă. Asta se impune cu atît mai mult cu cît antrenorul Jenei rămîne fidel ideii că pregătirea jucătorilor naționali se poate fundamenta numai la cluburi, depinzînd, în ultimă instanță, de nivelul lor de responsabilitate și profesionalitate.

A doua chestiune care cred că trebuie reanalizată se referă la rolul și locul lui Hagi în echipă. Desigur, un jucător de valoare a lui Hagi n-are cum să lipsască — aș zice, din orice echipă din lume. Dificultatea este a „prinderii” lui în mecanismul colectiv. Or, după Atena, lui Hagi (care a fost întîmpinat și însoțit cu aplauze tot timpul jocului) i s-a reproșat pe bună dreptate, jocul prea individualist, pentru ca la Bydgoszcz să fie schimbat la pauză din aceleași motive. Extrema cealaltă ar fi să se creadă că (numai) din cauza lui Hagi nu marcam — dar primim! — goluri, ceea ce nu cred că este adevărat.

O a treia problemă de dezvăluită de aceste jocuri este raportul cluburi-federație. A fost evident că jucătorii noștri au evoluat în națională mai mult cu gîndul la cupele europene. (Un exemplu sugestiv: circumspecția lui Iovan, și chiar a lui

Cămătaru, poate și a lui Stoica, de a nu „forța”, autodeclarîndu-se indisponibili la națională pentru a fi apți în cupele europene). În principiu, această poziție este corectă, dar tot în principiu trebuie recunoscut că motorul principal al mișcării noastre fotbalistice îl constituie, totuși, prestigiul, cota și veniturile financiare ale federației. (După acest ultim criteriu, de pildă, trebuie spus că aportul valutar în urma cîștigării Cupei campionilor și Supercupei este sub jumătate din cît a primit ultima clasată în Mexic '86 și puțin peste jumătate din cît am primit în urma calificării în Franța '84. Morala este una singură și atît de simplă încît n-o mai reluăm aici).

Schițînd acest „coș cu probleme” și realizînd, cit de cit, o reconectare a componenților lotului național la atmosfera ce trebuie să-i caracterizeze activitatea, „duplexul” Atena — Bydgoszcz a fost o experiență utilă, un necesar moment de pregătire care a evidențiat potențialele echipei în faza de construcție (cea mai importantă), dar și slăbiciunile din apărare datorate indisponibilităților amintite și din atac (unde trebuie să se lucreze mai mult).

Cîteva cuvinte despre partenerii noștri, Panathinaikos și-a dorit foarte mult acest joc în compania echipei României (și cu atît mai inexplicabilă este neglijența cu care a tratat o echipă reprezentativă chiar din momentul sosirii, în zorii zilei

de duminică). Ambiția unui rezultat bun a fost vădită, apoi, în teren, echipa elenă (cu Zaiet și Esterhazy în formație) reușind pînă la urmă un 1-0 prin golul marcat de Dimopoulos în urma unui discret faul asupra lui Al. Nicolae. Formația noastră a avut alcătuirea: Lung — Negrilă, Al. Nicolae, Andone, Ungureanu — Mateuș (min. 46. — Cămătaru, min. 70 — Rednic), Bölöni, Klein, Hagi — Lăcătuș, Pițurcă.

Polonia n-a așteptat cu o echipă complet întinerită, care se pregătește pentru C.M. din 1990 (șansele lor la europenele din '88 fiind, spuneau gazdele, complet compromise). Se temeau de jocul cu noi dar, pînă la urmă, prin acest 3-1 le-am dat speranțe și aripi. Înaintea de joc vicepreședintele federației ne complimenta spunînd că „e bine pentru Polonia că întîlnește echipa României numai în jocuri amicale” — lucru cu care, după acest 1-3, am fi de acord și noi!

Această a 25-a partidă între reprezentativele celor două țări a coincis și cu un jubileu prețios pentru fotbalul nostru: cea de-a oșuta prezență a lui Bölöni în echipa națională, eveniment pe care valorosul nostru internațional l-a onorat marcînd golul de onoare, în min. 83, dintr-un penalty.

Partida s-a disputat pe stadionul clubului „Zawisza” (unde s-a format Boniek, din copilărie pînă la 19 ani), echipa noastră avînd următoarea componență: Lung — Rednic, Al. Nicolae, Andone, Ungureanu — Mateuș, Bölöni, Klein (min. 75 — Cristea), Hagi (min. 46 — Negrilă) — Lăcătuș, Pițurcă.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Bydgoszcz, 2 septembrie 1987

Civilizația sportului

Volei cu surprize

Ing. Tacciu Gabriel Mircea — Aștea Garofiței, 4 — Constanța: „Turneul de volei feminin „organizat” luna trecută la Constanța a avut din start un așis foarte bogat și ca atare au venit în prima zi numeroși iubitori ai voleiului pentru a vedea la lucru cele șase echipe înscrise în program: Italia I și II, România I și II, Farul Constanța și C.S.U. Galați. Spre surprinderea generală, programul zilei a început la ora 16,30 și nu la ora 15,00 cum se anunțase în ziarul local și pe mai toate afișele din oraș. S-a motivat că a doua echipă a Italiei nu a putut veni și prin urmare, în prima zi, vor avea loc doar două meciuri, urmind ca apoi să sosească și echipa campioană a țării, Universitatea Craiova. A doua zi, în primul meci, s-au întîlnit „U” Craiova și C.S.U. Galați și pentru ca nedumerirea să fie tot mai mare, acest meci s-a încheiat cu scorul de 2-2!! Nimeni din sală nu a crezut că, la sfîrșitul pauzei regulamentare, după patru seturi, cele două echipe nu se vor mai întoarce de la vestiare. Și stupoare!, după 10 minute au apărut pe teren echipele Farul și România II. Toți cei prezenți au crezut că jucătoarele echipei campioane s-au supărat fiindcă au fost apostrofate de spectatori pentru țînuta jenantă în care au apărut: doar Tanța Drăgoi și Carmen Cujeșeanu aveau tricourile clubului lor, celelalte componente ale echipei prezențindu-se în tricouri fără numere și de diferite culori: Hermeneanu — albastru, Brînzei — roșu, Susman — alb cu dungă galbenă etc. Și după acest meci, „distracția” a continuat. Echipele Farul și

România II au intrat pe teren în sunetele unei melodii interpretate de Modern Talking —!? Ne-am întrebant dacă au venit la un concurs de dans sau la un act sportiv. Al doilea meci a fost foarte scurt. Farul, cu doar 7 jucătoare, a cedat rapid în fața naționalei secunde. Cine o fi numit-o România II, cînd, din sextetul de bază, 4 jucătoare evoluaseră cu o zi înainte în prima selecționată? A treia partidă, România I — Italia, a început după o oră (!) de la terminarea partidei anterioare. Bineînțeles că după o oră de încălzire (?) cînd pînă și jucătoarele își pierduseră calmul, uitîndu-se cu disperare spre ușa de intrare a arbitrilor. În ziua a treia a turneului echipele „U” Craiova și Farul Constanța nu au mai participat! Și astfel, după trei zile, am avut senzația că am asistat la un turneu de volei pe plajă, cu jucătoare echipe în costume de baie, cu echipe incomplete, cu arbitraje profane, cu rezultate frățești (2-2), cu multă muzică și multă umor”.

Stimate tovarășe inginer, împărtășim nedumerirea dvs. De ce avem nevoie de asemenea turnee care se mai vor și internaționale? Și dacă avem totuși nevoie (cu siguranță că avem) de întîlniri internaționale, de ce organizatorii nu le tratează cu responsabilitate, cu seriozitate? Nu se puteau asigura echipei campioane niște tricouri cu care să participe în mod onorabil, așa cum stă bine unei campioane? Cum acceptă federația de volei aceste abateri de la disciplina sportivă, de la regulamentul de joc? De ce ucidem ideea de fair-play? Renumele voleiului românesc s-a fărîșit în mulți ani de muncă și nimeni nu are dreptul să-l știrbească. Și la urma urmei, trebuie să mai existe totuși un minimum de respect față de spectatori de volei măcar fiindcă de meciuri trucate și de arbitraje dirijate nu ducem lipsă prin alte sporturi cu mingea tot rotundă.

CRISTIAN ȚOPESCU

SAH cu Margareta Mureșan

Am în față un mucalit al sa-ului. Pare foarte tânăr deși a adunat deja 27 de primăveri. Sub un păr blond, abundent des-copâr niște ochelari mult prea mici și prea rotunzi prin care mă privesc niște ochi vii, inteligenți. Sintem la finalul Festivalului internațional de la Biel, când încere un dialog cu ma-rele maestru Murray Chandler.

M. Chandler: Discutam orice, dar nimic despre femei!

— De ce? Ești misogin?
M. C. Nu, din contră! Dar prezența lor în concurs este o „amenințare” pentru bărbați. Cred că eu voi fi primul care voi propune la FIDE separarea sexelor în turneele de sah. Noi nu putem face abstracție de prezența femeii în față tablei și, deși nu poate juca de la egal la egal, poate să ne încerce foarte mult prin faptul că ne obligă psihologic să jucăm numai la câștig.

— Ești prea marcat de ultimi-ele evenimente. Să lăsam de-o-camdată acest subiect spinos și să atacăm unul concret: ce în-seamnă a fi subit profesionist pentru Murray Chandler?

M. C.: La 17 ani am emigrat din Noua Zeelandă în Anglia, o țară în care sahu cunoaște, poate, cea mai mare dezvoltare

Un profesionist

după U.R.S.S. La scurt timp am devenit profesionist. M-au ajutat rezultatele. Dar ceea ce pot spune este că nu-i o viață ușoară. Fischer avea dreptate: în lupta pentru existență nu se permit rateurile. Sint obligat să fac totul din mers: culeg informații, public articole teoretice, uneori chiar cărți de specialitate, combin pregătirea cu participarea la turnee foarte grele. Mă deplasez foarte mult, n-am un climat familial cum mi-aș dori.

— Cite turnee joci anual?
M. C.: Circa șase concursuri serioase, la care se adaugă partidele pe care le joc în campionatul vest-german pe echipă și așa-zisele weekend-turnee, în care experimentez noi variante cu scopul de-a cvada din repertoriul de deschideri. Turneele de sfîșit de săptămînă sint, deseori, doar un antrenament, nepunînd cîștiga un premiu. Mereu intîlnesc circa 40 maestri internaționali foarte pricepuți care-mi pun probleme. Nivelul sahuului britanic a crescut foarte mult, chiar mai mult decît o exprimă coeficientul Elo.

— Ce înseamnă pentru un profesionist turneele închise cu rundă dublă precum cel pe

care l-ai jucat la Biel, clasin-du-te cu 7,5 puncte pe locul pa-tru din opt participanți?

M. C.: Reprezintă un pericol pentru profesionistul de azi, deoarece aceste concursuri se extind tot mai mult. Se joacă așa la Londra, la Hastings, la Bruxelles, la Biel... Organiza-torilor le convine reducerea nu-mărului de jucători, dar pentru sahiștii dornici să intre în elita mondială e o șansă mai pu-țin. E un privilegiu să fii invi-tat într-un turneu de 6—8 ju-cători!

— De care, se pare, te bucuri din plin, pentru că știu că mi-ine vei lua startul la Amster-dam într-un alt turneu de a-cest fel. Nu e obsesiv?

M. C.: Ba da, mai ales că eu nu am robustețea necesară și pentru că nu sint mulțumit de jocul meu de la Biel. Puteam mai mult...

— Desigur. Dar ce s-a întîm-plat, de fapt, în duelul cu Pol-găr Zsuza, singura femeie din concurs? Cum îți explici rată-riile tale?

M. C.: Cred că am fost „au-tor” unui fals contact cu tabla. Am analizat tot ceea ce nu trebuia și mi-a fugit din minte exact esențialul: cimpul h8 contrar culorii nebulului de alb și, deci, remiză cu doi pioni și un nebum în plus... E o co-pilărie fără explicație! Iar partida a doua a fost de-a dreptul fără rost: nu am tradus în fapt un avantaj clar, ba chiar am și pierdut! Mi se în-tîmplă, uneori, astfel de „ne-

bunii”... Trebuie să lucrez ca să le corectez. Încerc s-o fac dar nu reușesc pe deplin. Jocul meu e contradictoriu...

— Sinceritatea ta este uimi-toare. Totuși ești prea modest. Aș vrea ca cititorii din Româ-nia să cunoască adevărata for-ță de joc a marelui maestru care a învins nume celebre din sahu mondial. Ce propui?

M. C.: Prezentarea partidei mele jucate în runda a XI-a împotriva marelui maestru vest-german Robert Hübner. S-a jucat apărarea Caro-Kann. A fost foarte pasionant.
CHANDLER — HÜBNER: 1. e4 c6 2. d4 d5 3. Cd2 d: e4 4. C: e4 Cd7 5. Cg5! ? Cg6 6. Nd3 e6 7. Cf3 h6 8. C: e6! ? De7 9. 00 f: e6 10. Ng6 Rd8 11. Nf4! Cd5 12. Ng3 Db4 13. Tel Ne7 14. De2 Nf6 15. c4 Ce7 16. a3 Db3 17. Nd3 Cf5 18. N: f5 e: f5 19. De6 Db6 20. e5! C: c5 21. Dd6 Cd7 22. Ce5 N: e5 23. T: e5 Te8 24. T: e8 R: e8 25. Tel Ce5 26. T: e5 Rf7 27. Te7 și negrul a cedat în fața matului imparabil.

— Grozavă partidă! Dar... sacrificiul e corect?

M. C.: E o idee nouă... Am urmat-o datorită poziției mele din turneu, dar, sincer să fiu, nu cred că sacrificiul e corect. Pare ciudat, dar în plin atac, este un... sacrificiu pozițional.

— Care e calea corectă de a-părare?

— Nu știu. Rămîne de anali-zat. Poate cititorii din Româ-nia o vor descoperi...

MARGARETA MUREȘAN ■

Un sport olimpic își cere drepturile

Zborul pe valuri

Recent, pe lacul Mamaia s-au desfășurat campionatele naționale de windsurfing, un sport nautic practicat în țara noastră doar de vreo 10 ani, cunoscut și sub numele de planșă cu velă.

În zilele respective cit și în cele următoare am răsfoit cu atenție ziarele, chiar și cotidianul de specialitate, în căutarea unor relatări de la cele 6 regate palpitante ce s-au desfășurat la Mamaia, cu speranța că voi descoperi clasamentele de rigoare sau măcar o transcriere lapidară a numelui campionului din acest an, pe care iubitorii iachtingului ar fi dorit să-l cunoască. Cu mult regret, n-am găsit însă nimic, în afara articolelor sem-nate în cele două cotidiane lo-cale de către Gelu Ruscanu, alias prof. Puiu Enache, un mare pasionat al acestui sport.

Oare să nu se cunoască fap-tul, notoriu de-acum, că windsurfing-ul este o disciplină care a reușit să pătrundă în rîndul sporturilor olimpice, înaintea tenisului, spre exemplu?! Spec-taculozitatea deosebită a windsurfing-ului — un sport al solita-rilor curajoși, care, în picioare pe planșa instabilă, stă-pînind cu brațele puternic în-cordate o velă cu suprafață de peste 6 mp, încercînd să-și facă aliat vîntul puternic și să alunece pe apă cu viteza unei bărci cu motor — a atras foarte mulți tineri din nume-roase țări, încît ară sa de ex-pansiune a determinat forul olimpic internațional să-l in-cudă în rîndul sporturilor cu drepturi depline la Olimpiada de vară.

În schimb, dezinteresul cu care este privit, de la forurile sportive autorizate la produc-torii de material și echipament sportiv și pînă la cluburile nautice mari din țară, a im-piedicat accesul unor categorii largi de tineri, instruirea lor în tainele acestui minunat sport, în umbra căruia au apă-rut o serie de profitori, intere-sați mai puțin de rezultatele pur sportive, cit mai ales de cele... pur materiale.

Unul dintre aceștia este Fița Marcel, „antrenorul” echipei Știința Bacău, club care de citiva ani buni domină auto-riar campionatul de iachting la clasa „planșă cu velă”.

Bacău?? — vă veți întreba, surprinși firește, cum de a luat-o Bacăul înaintea unor centre cu tradiție și mai ales, cu condiții naturale propice practicării acestui sport: Con-

stanța, București, Galați, Tul-cea, și altele, căci nu știm să se fi creat în ultimul timp o Mare Neagră la Bacău și nici vreun lac cu vînturi puternice prin preajma Bistriței...

Uite că se poate! Chiar, și în acest an, noul campion al țării este un sportiv legitimat tot la Știința Bacău și se numește — este în sfîșit cazul să reparăm o nedreptate și să-l facem cu-noscult opiniei publice sportive, Ștefan Prună.

Deci, în afara titlului de cam-pioni ai țării la handbal feminin, clubul din Bacău își mai trece în palmares, aproape an de an, un titlu republican. Și asta con-tează mult în „socotelile” de la sfîșitul anului, nu credeți?!?

Dar pentru a obține o ase-menea performanță notabilă, Fița Marcel se bucură, firește, de toată încrederea și de fon-durile materiale, aștea cite sint, ale clubului băcăuan. „Defașat” în fiecare vară la Mamaia, „pentru pregătirea lotului”, F. M. închiriaza pentru două luni și jumătate o frumoasă cabană din cărămidă, cu trei

încăperi spațioase, apă curentă, lumină electrică, frigida-c, canapea, etc., pe malul lacului, chiar vizavi de hotel Savoy, și două camere la hotel Carai-man, unde locuiește cu soția și cele două fete ale sale. Dar sportivii? Ei, aici, e aici! Ma-rele paradox este că sportivii „antrenorului” F.M. nu sint din Bacău! Nici unul!! În sensul că nu trăiesc, nu muncesc sau nu învață actualmente la Bacău.

Pentru că, altfel, nu am stat să le cercetăm originile. Iată însă echipa aliniată la campio-natul din această vară:

Teodor Ioanid — responsabi-lul restaurantului „Egreta” din Constanța; Ștefan Prună — monitor de schi în Poiana Bra-șov sau în Sinaia, cu domiciliul stabil în orașul Făgăraș; Petre Pătrînjel — subinginer la Fa-brica de mașini unelte din Do-rohoi; Eugen Șerban — subin-giner la Combinatul chimic Slobozia; Virgil Andronic, profes-or la Liceul economic, Constan-ța; Emil Ismăileanu — elev la Liceul „Mircea cel Bătrîn”, Constanța; Alexandru Ismăileanu — student, Institutul de marină, Constanța cu domiciliul stabil în Constanța.

Și atunci, cum se explică a-cestă dragoste subită a celor menționați pentru culorile clu-bului din Bacău?! Simplu. F.M., de profesie inginer, un specia-list, cu mâini de aur — cum se spune, a reușit să realizeze aceste planșe în atelierul In-stitutului de învățămînt supe-rior din Bacău, el fiind astfel, la această dată, singura „între-prînder” din țară producătoare de planșe — windsurf. Iarna le lucrează (cu ce materiale, pe baza căror repartiții?) și vara le aduce la Mamaia: „pofțiți, cine dorește să mai alege pen-tru clubul Știința Bacău?!”.

Și amatorii nu lipsesc, pentru că lor, ceea ce le lipsește este tocmai planșa cu velă... La ora actuală, windsurfing-ul este un sport scump, la care trebuie să vii cu echipament „de-acasă”, așa cum veneau pe vremuri roșiorii la cavalerie. Este curios, dar aceasta este reali-tatea: nu s-a găsit încă în toată țara o întreprînder de stat, o unitate meșteșugărească, sau o cooperativă care să producă și echipamentul necesar practi-cării acestui sport aflat în mare suferință. Repetăm, este vorba totuși de un sport olim-pic!!!

Așa se face că, din mulți chemați, puțini aleși... La acest ultim campionat, titlul a fost aprig disputat, în afara cam-pionului, între Petre Clipa, responsabilul restaurantului „Cazino” din Eforie Sud și Teodor Ioanid, responsabilul restaurantului „Egreta” din Constanța, clasati pe locurile 2 și, respectiv, 4, dar o revelație a constituit-o Csongy Vereș din Sf. Gheorghe, jud. Covasna, care a achiziționat în ultimul moment de la F.M. (pe bani grei, firește, se vorbea de zeci de mii de lei...) o planșă de divizie, competitivă, cu care a reușit să ocupe un meritos loc 3.

Acesta este, de altfel, singu-rul sportiv tânăr care a pă-truns între primii clasati pen-tru că, trebuie s-o spunem, cu tot respectul față de vîntul lor, față de pasiunea și eforturile depuse, cu sportivi între 35 și 55 de ani — cazul prof. V. Andronic, căruia îi rezervăm tot respectul nostru, nu putem avea nici-o șansă în competi-țiile balcanice și cu atît mai puțin în concursurile la nivel european.

Dar se pare că acum interesează mai puțin perspectiva, re-prezentarea internațională; im-portant este titlul! În aceste condiții, diletantismul, lipsa unor antrenori cu calificare și atestare, a unor condiții ele-mentare oferite tinerilor ce do-resc să se afirme în această frumoasă disciplină sportivă și deci, lipsa desăvîșită a mun-cii de perspectivă, anulează orice șansă de afirmare inter-națională. Se oferă în schimb, așa cum arătăm mai sus, spa-tiu larg de „afirmare” a mercantilizării unuia ca F.M., ce nu s-a sfîșit ca, în ziua înce-perii campionatului să perce-pă de la fiecare din sportivii echipei sale cite 500 de lei, pentru a se asigura chipurile „în cazul în care sportivul respectiv ar fi amendat de ju-riul concursului”!

După încheierea campionatului și împrăștierea sportivilor „băcăuani” pe la casele și serviciile lor, clubul de windsurfing al Științei Bacău de la Mamaia s-a transformat în „centrul de închiriat” al lui F.M.: cu tarife diferite la cursul de 5 ore — pentru neinițiați, ori cu ora — pentru cei care tînuș ceva noțiuni în acest sport. O afacere foarte rentabilă pentru cel care a transformat un sport, o disci-plină olimpică, în propria sa afacere prosperă: clubul îi plă-tește cazarea pe litoral, lea fa merge bine, mersi la Bacău, iar de clienți nu duce lipsă, sint mulți amatori printre tu-rizii români și străini atrași de zborul de libelulă al plan-șei albe peste crestele valurilor.

Dincolo de toate acestea care, la urma urmei, sint și de com-petența altor organe, ceea ce ne-a îndemnat să purcedem la analiza stării de fapt a windsurfing-ului românesc este însăși condiția de „cenușească” a acestei discipline sportive, dat fiind că sporturile nautice ne-au produs întotdeauna no-tive de mindrie patriotică prin rezultatele înregistrate de mari performeri, ce-și au un loc me-ritat în istoria sportului nostru.

Pentru a deveni competitiv, pentru a face pasul necesar de la „plezirismul” actual, la ma-re performanță, windsurfing-ul trebuie privit și tratat la fel ca celelalte sporturi olimpice, condus și îndrumat de specialiști cu o înaltă probitate profesio-nală, onestii și dornici de a contribui la gloria sportului românesc și afirmarea sa ple-nară în lume.

C. ILEANU ■

Toată lumea face sport

● În preajma startului unei noi ediții a cupele europene la fotbal, Uniunea europeană de fotbal (U.E.F.A.) a comunicat în ultimul număr al Buletinului oficial clasamentul asociațiilor membre care determină numă-rul formațiilor prezente, din fiecare țară, în „Cupa U.E.F.A.” în sezonul 1988—1989, precum și ierarhia ultimei ediții, care în-tră în calculul general. ● Din capul locului, trebuie să spu-nem că federația noastră a re-trogradat două locuri, (de la 11 la 13), datorită comportării me-dioce din sezonul 1986—1987, în care ne-am situat abia pe locul 19. Nu-i mai puțin adevărat că în șapte ani am urcat, totuși 8 locuri, și că sintem aproape de federațiile care ne preced. Ne-mai vorbind de faptul că în ur-ma noastră se află, în continua-re, de pildă, Franța, cu un coe-ficient inferior, la o diferență destul de importantă. Aceste cif-re, sîci în aparență, reprezintă situația la zi în clasamentul echipelor de club, situație care poate mobiliza echipele noastre — cinci la număr, pentru prima oară în apropiatele partide ale turului întii. Succes, se poa-te! ● Rămînd la statistica pe care am citat-o mai sus, trebuie să precizăm — contrar celor spuse nu demult — că Anglia n-a fost reprimată în cupele europene. Ea figurează în clasa-ment pe locul 9 (are drept, deci, la două formații în „Cupa U.E.F.A.”), dar o hotărîre ur-mează să fie luată. ● Ultimul campionat care va începe în Europa este cel italian, care de-butează abia la 23 septembrie, sezonul în „calcio” începînd cu meciurile de cupă (pe „San Si-ro-Giuseppe Meazza” încă nu s-a hotărît dacă va juca AC Mi-lan sau va cînta Madonna...). În meciurile amicale la care au participat formațiile italiene s-a remarcat în mod deosebit galezul Ian Rush, care, în 6 meciuri, a înscris 10 goluri pen-tru Juventus, anunțînd un sezon mare pentru „Bătrina doam-nă” a Fiatului... ● Cel mai vechi medalist olimpic american în viață, Abdel R. Kiviat („gar-gint” în proba de 1500 m la Olimpiada de la Stockholm, din 1912) și-a sărbătorit recent a 95-a aniversare. Foarte activ — Kiviat a declarat la mica festi-vitate aniversară că își va săr-bătorii centenarul în timpul Jocurilor Olimpice din 1992, de la Barcelona.

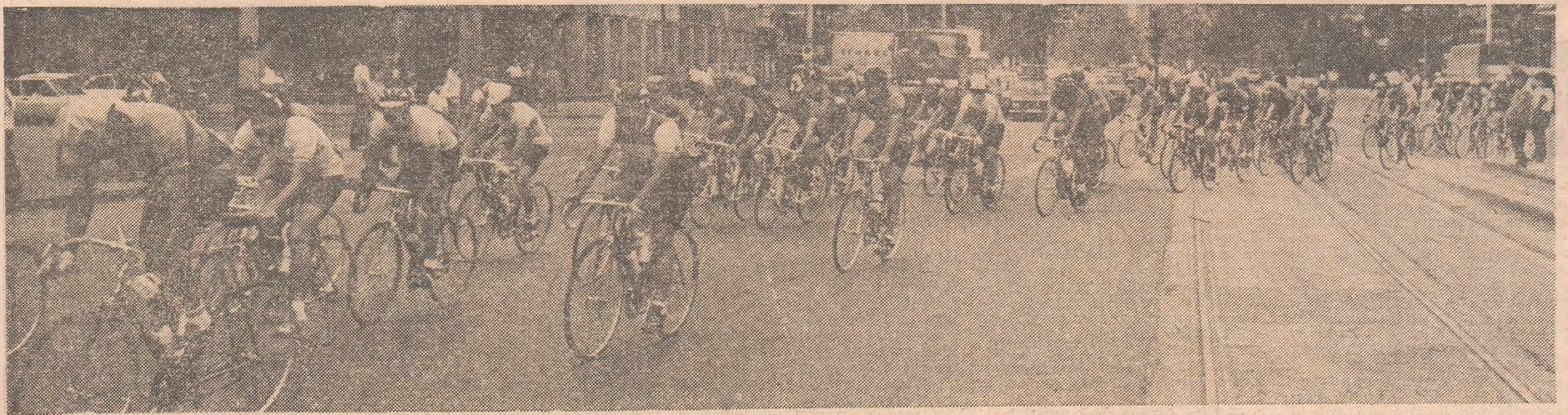
LUCIAN OPREA ■

Complexul danez?!...

În partida disputată joi la Bacău, reprezentativa noastră olimpică a fost întrecută de cea similară a Dane-marcei, de această dată „doar” cu 2—1. După acel jenant și de necrezut 0—8 din deplasare, era firese să așteptăm o îmbunătă-țire a jocului echipei noastre și o revanșă pe plan sportiv. Dar, selecția jucătorilor (cu fluctuații de nume, din motive mai mult sau mai puțin sub-iective), pregătirea insuficien-tă (din timpul vacanței de vară) și care a lăsat de dorit, improvizatiile, probabil și o altă concepție de joc, imprima-tă de un nou cuplu de antre-nori (numit cu prea puțin timp în urmă) — toate acestea au condus la înregistrarea unui rezultat nefavorabil care, teo-retic, ne scoate din cursa pentru calificare. Instalindu-i pe danezi și mai confortabil la șefia grupei.

Acum, în acest sezon de toamnă, cînd reprezentativa națională are de susținut cele două grele examene din depla-sare (cu Albania și Austria) și cînd echipele de club au de înfruntat partenerii valoroși încă din primul tur în cupele europene, acest eșec trebuie să constituie un serios semnal de alarmă pentru toate orga-nismele noastre sportive. Sperăm că vor fi luate măsurile cuvenite și așteptate de toți iubitorii fotba-lului, ai sportului în general, pentru o reprezentare cit mai demnă, pe potrirea condițiilor oferite și angajamentelor asu-mate.

P. DUMITRESCU ■

O nouă insulă de oțel Marea Neagră

Sondorii marini de pe „Jupiter” — cea de-a șasea platformă românească de foraj marin care a fost transportată din portul Constanța și amplasată, zilele trecute, pe locația stabilită din platoul continental al Mării Negre — au început forajul la prima sondă ei atingând în foarte scurt timp cota 500 m sub nivelul apelor mării.

După cum ne declară inginerul șef Paul Berbețaru, toate instalațiile de pe această nouă platformă din dotarea întreprinderii de foraj și exploatare a sondelor marine „Petrorom” Constanța funcționează în condiții optime de exploatare, la parametri proiectați, ceea ce probează încă odată capacitatea înaltă a industriei românești de a realiza instalații dintre cele mai complexe, la nivelul tehnicii mondiale de vîrf din acest domeniu.

De menționat că platforma „Jupiter” înglobează o serie de îmbunătățiri și modernizări rezultate din experiența câștigată pînă acum de constructorii de platforme și sondorii marini, în ceea ce privește tehnologia de lucru, reducerea consumului de carburanți și creșterea productivității muncii pe schimburi, care sînt coordonate la „Jupiter” de 2 specialiști cu o excelentă pregătire: inginerii Vasile Tăbănescu și Ion Tocășic.

Au fost perfecționate, totodată, condițiile de muncă și de viață ale sondorilor ce lucrează pe platformă și a crescut gradul de mecanizare a lucrărilor specifice.

Încă din primele zile ale lunii septembrie și pe celelalte platforme de foraj marin aflate în plină activitate de cercetare și exploatare pe platoul continental românesc al Mării Negre: „Gloria”, „Orizont”, „Prometeu”, „Fortuna”, și „Atlas”, echipele de petroliști marini desfășoară lucrări susținute pentru îndeplinirea întocmai a prevederilor programului de valorificare a zăcămintelor de hidrocarburi din subsolul marin și sporirea, astfel, a avuției energetice a patriei.

C. ISMAILEANU

Numărătoare inversă

Se desenează... artistic pe trotuare. Vremea e însorită, ploaia nu șterge „picturile”, e încă timp destul pentru „creații”. Vacanța mare a ajuns să fie mică, dar așa, acum, zilele sînt și mai gustate, mai prețuite.

Priviți atent copiii care vor avea peste cîteva zile vîrstă școlară. Toți poartă, sub braț, gențute încărcate de crețe tocite, în cîte culori există. Cu ele transformă trotuarele în „saloane” de pictură naivă, admirate de vecini, invidiați de cei de o vîrstă, care n-au acest talent.

În vitrine, cărți, caiete, cre-

• Turul ciclist al României se apropie de sfîrșit! Ediția a XXV-a, jubiliară, și-a fixat ca scenă de desfășurare un traseu pitoresc în chiar inima țării: Focșani — Vaslui — Piatra Neamț — Suceava — Bistrița — și, în ziua cînd citiți revista

noastră, Mediaș. Caravana ciclistă se va îndrepta spre București (sosire, 6 septembrie ora 17, stadionul Tineretului) trecînd prin Brașov. După un rulaj de 1 230 km, la capătul unei curse pe care o dorim palpitantă, vom avea prilejul să

aplaudăm pe cîștigătorul acestei ediții. Deocamdată, colaboratorul nostru Lucian Oprea,

acreditat în acest maraton ciclistic, ne-a transmis o corespondență specială de

La jumătatea drumului

pag. 22

ioane colorate (cu altă destinație), atlasuri, compasuri, uniforme. Unii intră, alții ies din magazine cu brațele încărcate de pachete. În urma părinților, puștimea deschide manualele, încearcă să-și apropie clipa cînd va fi alfabetizată sau intrată și mai adînc pe drumul cunoașterii. Deopotrivă, părinții și copiii, se pregătesc. Mai este o săptămînă bună, liniștită pentru toți. Deocamdată nu contează cît arată acele ceasornice, cît se aleargă, contractrometru, prin parc, cîte cărți de povești se „devorează” pe ore, cîte orașe, neînchipuit de frumoase, se desenează pe trotuare. Mai sînt cîteva zile de așteptare între programul de voie și datorie.

Se vor îmbrăca uniforme, se vor aranja pompoanele — „ogîndă ogîndăra mea, cine e mai frumoasă?” — se vor schimba gentile cu crețe colorate, cu ghiozdanele cu cărți, pline de înțelepciune. S-a declanșat numărătoarea inversă!

Drum bun în marea călătorie!

CARMEN DUMITRESCU

Zimbete colorate

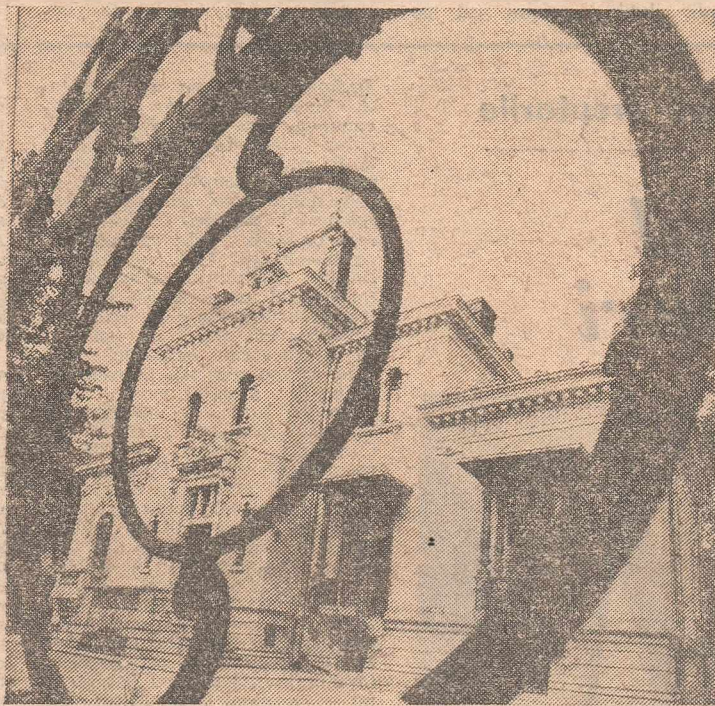
• AZO-MUREȘ vrea să vină la înlînirea cu toamna prin două „bucurii” fotografice: filmul PS 27, alb-negru, și filmul AZO-COLOR. Avem prilejul să folosim și să anunțăm primii aceste apariții de mare performanță tehnică. Este vorba de o peliculă alb-negru, tip special, de domeniul fotografilor profes-

sioniști și al amatorilor versați, un film care se poate folosi în condiții dificile de lumină. Avem surpriza plăcută să constatăm granulația extrem de fină și calitatea deosebită a imaginii obținute. Al doilea film, AZOCOLOR, negativ, nu

mai are, credem, nevole de nici o recomandare. Pentru lumea fotografică din țara noastră este o apariție senzatională. Mai notăm doar că noul film se aliniază „modei” internaționale de prelucrare în procesul C 41.

ULTIMA ORĂ

Vila Matilda în restaurare

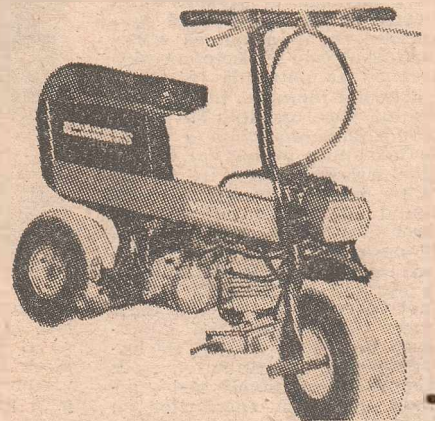
În strada Oțetari nr. 2 din Capitală se finalizează lucrările de restaurare și amenajare a unei clădiri tip vilă, lucrări care au fost executate în bună parte de către ICRAL Vitan,

iar mai recent — pe ultima turantă a finalizărilor — au fost preluate de către Intreprinderea economică de administrare a bazelor sportive București, cît și de către o echipă specializată de restauratori din cadrul serviciului de specialitate al Consiliului culturii și educației socialiste. Ce menire va avea această frumoasă casă cu valoare istorică și patrimonială?

După cum ne informa tovarășul Gheorghe Candea, secretar al Federației române de șah, superba clădire din Sectorul 2 al Capitalei va găzdui în curînd întreceri naționale și internaționale de șah. În acest sens, se amenajează de-a sălile interioare pentru concursurile de șah ce se vor organiza la toate categoriile (seniori, senioare, juniori), precum și pentru întrecerile internaționale de șah ce vor fi găzduite de federația de specialitate. De asemenea, aici se vor instala sediile Clubului central de șah și al Federației române de șah.

După cum ne relatea arhitecta proiectantă Maria Marcu, la vila „Matilda” din Oțetari 2 se respectă întocmai stilul arhitectonic în speță la exteriorul clădirii. Cu alte cuvinte, stilul tradițional se îmbină perfect cu modernitatea spațiilor interioare, unde iubitorii șahului din țara noastră vor putea întîlni periodic pe maestrul acestui îndrăgit joc al minții.

„Motoretă” de buzunar

De astă dată, o cochetă și frumoasă minimotoretă. Noul vehicul tot de concepție proprie, adică, Iustin Capră are un motor de mini Mobra, modificat la 43 cm³, alezaj 35, cursă 39,5 turație 5 200/min. și 1,5 CP. Am urcat-o pe un birou (are doar

27 kg) și am pozat-o. Apoi am făcut „o plimbare” de agrement constatînd maniabilitatea și condițiile de rulaj excepționale. Despărțirea de autorul multor vehicule „ciudate” s-a petrecut ca și cînd vom putea avea măcar una din „minunile” sale...

Pagină realizată de:
DORIN SĂLĂJAN
PAUL AGARICI